

**HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU**

OPINNÄYTETYÖ

Taiteidenvälisyys nykytaidegalleriassa

Forum Box – taiteidenvälisen toiminnan kartoitus & kehittäminen

Anna-Maria Airaksinen

Kulttuurituotannon koulutusohjelma (240 op)

Arvioitavaksi jättämisaika 5 / 2018

www.humak.fi

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Kulttuurituotannon koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Anna-Maria Airaksinen	Sivumäärä 105 ja 5 liitesivua
Työn nimi Taiteidenvälisyys kuvataidegalleriassa. Forum Box – taiteidenvälisen toiminnan kartoitus & kehittäminen.	
Ohjaava(t) opettaja(t) Jyrki Simovaara	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Osuuskunta Forum Box	
Tiivistelmä <p>Tämän opinnäytetyön aiheena on taiteidenvälisyys nykytaidegalleriassa. Työssä tarkastellaan taiteidenvälistä toimintaa Forum Boxissa, joka on taiteilijaosuuskunta sekä sen Helsingissä ylläpitämä taidetila. Opinnäytetyön tavoitteena on kartoittaa toimijan taiteidenvälisen toiminnan nykytilaa sekä tarkastella siinä olevia haasteita ja muutostarpeita. Lisäksi tarkoituksena on suunnitella kehittämistoimenpiteitä, joilla mahdollisiin ongelmakohtiin voidaan reagoida. Forum Boxissa koetaan, että toiminnalle asetetut tavoitteet eivät nykyisellään täyty, eikä toiminta tavoita sitä potentiaalia, joka sen olisi mahdollista tavoittaa. Toiminnalle asetettuja tavoitteita ovat eri taidemuotojen ja tekijöiden välinen vuorovaikutus, yleisöjen risteyttäminen ja uusien yleisöjen tavoittaminen sekä monipuolinen ja kiinnostava ohjelmistotarjonta.</p> <p>Taiteidenvälistä toimintaa galleriakontekstissa ei ole Suomessa juurikaan tutkittu, ellei sitten tapahtuma- tai taidelajikohtaisesti keskittyen galleriaan tilana, ei niinkään siellä esillä olevaan taiteeseen vuorovaikutteisesti. Lisäksi Forum Boxin toimintaa ohjaava ideologia, joka pyrkii mahdollistamaan tilan kaikelle taiteelle, voidaan sanoa olevan galleriakentällä harvinaislaatuinen. Gallerioiden perustoimintoihin ei yleensä kuulu taidenäyttelyiden lisäksi tapahtumallisia toimintoja.</p> <p>Vaikka opinnäytetyössä tarkastellaan taiteidenvälisyyttä Forum Boxin näkökulmasta sen yhtenä toiminnan osa-alueena, jolla on omat erityispiirteensä, työn tulokset voidaan yleistää koskemaan toimintaympäristöä myös laajemmin. Työ tarjoaa katsauksen siihen, miten taiteidenvälistä toimintaa toteutetaan galleriaympäristössä, millaisia muotoja siinä esiintyy ja minkälaisia merkityksiä siihen liitetään. Lisäksi työssä tarkastellaan taiteidenvälisen toiminnan synnyttämiä haasteita. Työ voi siten tarjota työkaluja myös muille vastaavaa toimintaa kehittäville toimijoille.</p> <p>Nykytilan kartoitus on tehty määrällisin tutkimusmenetelmin tilastoinnin työkaluja hyödyntäen. Kartoituksessa kerättiin kuuden vuoden aikana olleista tapahtumista tietoja. Koottu aineisto tarjoaa määrällistä tietoa tapahtumakohtaisesti sekä yleisemmin. Monipuolisesta aineistosta oli mahdollista tehdä toimintaa koskevia tulkintoja ja johtopäätöksiä, jotka tarjoavat organisaatiolle tietoa toiminnan luonteesta.</p> <p>Työn primääriaineistona ovat teemahaastattelut, mihin haastateltiin Forum Boxin henkilökuntaa ja jäsenistöä sekä vapaan kentän toimijoita. Haastatteluaineistolla pyrittiin selvittämään taiteidenvälisen toiminnan haasteita, miksi sille asetetut tavoitteet eivät nykyisellään toteudu sekä siihen liitettäviä muita näkemyksiä. Haastatteluissa nousi esiin erilaisia kehityssuuntia, joita on mahdollista hyödyntää toiminnan kehittämistoimenpiteitä suunniteltaessa.</p> <p>Opinnäytetyön tuloksena saatiin perusteellinen tutkielma, joka kertoo Forum Boxin taiteidenvälisestä toiminnasta kokonaisuutena. Kartoituksen tiimoilta saatiin määrällistä tietoa, joka kertoo toiminnan volyymista sekä sen erityispiirteistä. Haastattelut tarjosivat arvokasta tietoa organisaation sisäلتä sekä vapaan kentän puolesta toimintaan liittyvistä haasteista ja suurimmista muutostarpeista sekä näkemyksiä kehityssuunnista, joihin toimintaa voitaisiin jatkossa viedä. Aineistojen pohjalta suunniteltiin organisaatiolle kehittämisohdotuksia, joilla ongelmakohtiin voidaan heti puuttua, tai lähteä tekemään suurempaa muutosta toiminnan parantamiseksi; sen tavoitteiden täyttämiseksi ja potentiaalın hyödyntämiseksi.</p>	
Asiasanat taiteidenvälinen, galleria, nykytaide, kuvataide, taidelajit, yleisöt, vapaa kenttä	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Degree Programme in Cultural Management

ABSTRACT

Author Anna-Maria Airaksinen	Number of Pages 105 and 5 attachment pages
Title Interdisciplinary Arts in Visual Arts Gallery. Forum Box - the Mapping and Development of Interdisciplinary Arts Programme.	
Supervisor(s) Jyrki Simovaara	
Subscriber and/or Mentor Forum Box cooperative	
<p>Abstract</p> <p>The subject of this thesis is Interdisciplinary Arts in contemporary gallery. The thesis explores the Interdisciplinary Arts activity in Forum Box, which is an artist run cooperative and art space in Helsinki. The thesis aims to examine the current state of the activity and to view the challenges and needs for re-assessments that it might contain. Additionally the aim is to plan suggestions of improvement that will allow the organisation to react to problematic areas. The organisation presumes that the goals, which are set for the activity, are not met and that it doesn't reach to it's full potential. The goals are interaction between different art forms and artists, crossing audiences and reaching new audiences as well as providing interesting and versatile contents.</p> <p>Interdisciplinary Arts activity in gallery context hasn't been generally studied in Finland, if not taking in consideration studies about events and different art forms, that take place in a gallery but don't include the aspect of interacting with the art that is on display. You could say that the ideology behind Forum Box, which pursues to offer the space to all arts, is atypical in the Finnish gallery field. Not many art spaces have as ample interdisciplinary arts activity, as part of their main functions.</p> <p>Even though the focus of this thesis is to examine the Interdisciplinary Arts Programme in one specific gallery and from its standpoint the results of the research can be generalised more extensively in the field of arts and culture. The study offers a view on how Interdisciplinary Arts Programme is executed in an art gallery, what art forms are displayed and what meanings are associated with the activity. The study examines the complications that are found in the activity, when the thesis could possibly offer tools and assistance to others, who share the same obstacles.</p> <p>The examination of the present state of the Interdisciplinary Arts Programme has been executed with quantitative research methods and utilising statistic features. Material gathering was carried out by collecting information from interdisciplinary events from the period of six years. The collected material offers information from single events but also on a more general basis. It was also possible to make interpretations from the collected material, which can offer the organisation information about the nature of the activity.</p> <p>The primary material in the thesis consists theme interviews for which Forum Box's staff and artist members as well as artists from the Independent Arts Sector were interviewed. The interviews were essential for learning what difficulties the activity constitutes and why the goals that are set for it aren't met as well as other views that are related with the activity. There was also expectation to come across existing directions of development, which could be utilised in the planning of the suggestions of improvement.</p> <p>A product of the thesis is a comprehensive examination that tells about the Interdisciplinary Arts Programme as a whole. The examination provides quantitative knowledge, which tells about the activity's volume and its characteristics. Furthermore the study offers valuable information within the organisation and from the Independent Arts Sector regarding challenges, needs for re-assessment and existing ideas of development. Based on the gathered materials it was possible to plan suggestions of improvement, which can be used to diminish the challenges on a day-to-day basis or utilised on a more extensive improvement and betterment of the activity so the that goals and the full potential of the activity could be achieved.</p>	
Keywords Interdisciplinary, Art, Gallery, Visual Art, Contemporary Art, Art forms, Independent Arts Field	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO: TAITEIDENVÄLINEN TOIMINTA KUVATAIDEGALLERIASSA	5
2 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	8
2.1 Tutkimusote ja tiedonkeruumenetelmät	9
2.2 Aineiston analysointi	15
2.3 Tausta-aineisto	17
3 TAUSTAKSI LUKIJALLE	19
3.1 Taideteidenvälisyys	20
3.2 Vapaa kenttä	23
3.3 Galleriat	29
3.4 Forum Box - tila taiteelle	35
4 TAITEIDENVÄLISET TAPAHTUMAT LUKUINA	40
4.1 Taiteidenvälinen toiminta Forum Boxissa 2012-2017	40
4.1.1 Tapahtumien ja tapahtumailtojen määrä	42
4.1.2 Taidemuodot	47
4.1.3 Tapahtumien järjestäjät	52
4.1.4 Kävijämäärät	54
4.2 Yhteenveto	60
5 TAITEIDENVÄLISYYS FORUM BOXISSA: NYKYISYYS & VISIOT TULEVASTA	63
5.1 Tila taiteelle – monitaiteisuuden mahdollisuudet	64
5.1.1 Taiteidenvälinen ohjelmisto	65
5.1.2 Taiteidenvälinen ohjelmisto profiilin rakentajana	70
5.2 Taiteet kohtaavat	72
5.2.1 Uudet avaukset & uudet yleisöt	74
5.2.2 Näyttelyiden ja tapahtumien välinen vuoropuhelu	76
5.2.3 Vuorovaikutuksen rakentuminen	78
5.4 Tarpeita ja ristipaineita	82
5.5 Vahvuutena tilan estetiikka – luonnetta ja rosoisuutta	86
5.6. Yhteenveto	88
6 KEHITTÄMISEHDOTUKSIA	93
7 TUTKIMUKSEN TARKASTELU	100
LÄHTEET	103
LIITTEET	

1 JOHDANTO: TAITEIDENVÄLINEN TOIMINTA KUVATAIDEGALLERIASSA

"Yksi Forum Boxin vahvuuksista, johon kannattaa kiinnittää aivan erityistä huomiota, on tällaisen gallerian ja museon välimaastoon asettuvan tilan tarjoama mahdollisuus uudenhaisille yhteisesiintymisille."

Kuvataidekriitikko Otso Kantokorven lainaus liittyy Forum Boxin erityislaatuiseen tilallisuuteen, ja sen tarjoamaan mahdollisuuteen koko tilan yksityisnäyttelyiden rinnalla useamman taiteilijan samanaikaisten yksityisnäyttelyiden pitämiseen (Kantokorpi. Forum Box). Kantokorven luonnehdinnan voidaan kuitenkin ajatella koskevan myös yhteisesiintymisiä kuvataidenäyttelyiden ja muiden tilassa olevien taidemuotojen välillä, jotka Forum Boxin ainutlaatuinen galleriatila ja toiminnalle asetetut tavoitteet mahdollistavat. Forum Boxin toiminta-ajatus on sen perustamisesta alkaen ollut, että se on kaikille taiteen aloille avoin tila. Sen toimintaan kuuluu päätoimisen näyttelytoiminnan lisäksi erilaisten tapahtumien ja esitysten järjestäminen, josta tässä työssä käytetään nimitystä *taiteidenvälinen toiminta*.

Forum Boxin toiminnanjohtaja Alina Mänttari esitteli poikkitaiteellisen toiminnan yhtenä opinnäytetyön aiheena ollessani galleriassa työharjoittelussa alkuvuodesta 2017. Poikkitaiteellisen - taiteidenvälisen toiminnan - ei koettu nykyisellään vastaavan sille asetettuja tavoitteita, joiden takia kyseistä toimintaa halutaan ja pidetään tärkeänä järjestää. Keskeisimmät syyt taiteidenväliselle toiminnan tekemiselle ovat eri taidemuotojen ja taiteen tekijöiden välinen vuorovaikutus sekä uusien yleisöjen tavoittaminen ja yleisöjen risteyttäminen. Lisäksi toimijalla on pyrkimys auttaa vapaan kentän toimijoita tarjoamalla ei ainoastaan edullista, mutta myös kiinnostavaa, vaihtoehtoista esiintymistilaa, joka voi esillä olevilla taidesisällöillään tarjota teoksille uusia ulottuvuuksia. Vahvin vaikutin toiminnan taustalla on ideologinen halu olla paikka monenlaisille taidemuodoille, joka yhteisössä koetaan vahvasti osaksi Forum Boxin identiteettiä. Opinnäytetyön yhtenä tavoitteena on tarkastella, missä määrin nämä toiminnalle asetetut tavoitteet saavutetaan sekä millä keinoin niiden saavuttamista voitaisiin jatkossa parantaa.

Nykyisellään taiteidenvälisen toiminnan koetaan vastaavan enemmän tilavuokraustoimintaa, missä tila annetaan tapahtuman ajaksi sen käyttöön. Tapahtumat ja esi-

tykset suunnitellaan vaihtelevassa määrin niin, että ne ottaisivat huomioon esillä olevan näyttelyn, eikä varsinaista vuoropuhelua näyttelyn teosten ja muiden tilassa olevien taidemuotojen välillä useinkaan koeta tapahtuvan. Näkemys Forum Boxissa on, että taiteidenvälisestä toiminnassa olisi mahdollista saada enemmänkin irti. Keväällä 2017 organisaatiossa käynnistyi laajempi strategiatyö, jonka yhteydessä taiteidenvälisen toiminnan kehittäminen koettiin juuri nyt ajankohtaiseksi ja jopa välttämättömäksi, jotta toiminta voisi asettua osaksi tulevia muutoksia. Strategiaryhmän keskusteluissa taiteidenvälinen toiminta nousi esiin erilaisissa keskusteluyhteyksissä – siitä saatava synergiaetu ja potentiaali tiedostettiin laajalti.

Taiteidenvälisen toiminnan kehittäminen on noussut Forum Boxissa esiin aiemminkin mutta esimerkiksi resurssisyistä sen tarkasteluun ja kehittämiseen ei olla pystytty kunnolla paneutumaan. Opinnäytetyön avulla taiteidenväliseen toimintaan oli mahdollista perehtyä laajalti ja tuoda se kokonaisuutena, omine erityispiirteineen organisaation tarkasteltavaksi. Työn tiimoilta kerättyä aineistoa ja sen tuloksia voidaan hyödyntää toiminnan kehittämisessä jatkosuunnittelussa sellaisenaan mutta työn tarkoituksena oli lisäksi suunnitella toimenpiteitä kehittämistyön aloittamiseksi ja helpottamiseksi. Ajatus oli, että vasta työn edetessä ja aineiston karttuessa kirkastuisi tullaanko esittämään yksi kehityssuunta vai erilaisia kehittämisehdotuksia. Lopulta aikaansaannokseksi saatiin molempia; konkreettisia, heti käyttöön otettavia kehittämisehdotuksia sekä yksi isompi kehityssuunta.

Opinnäytetyön sisältö rakentuu kahdesta kokonaisuudesta, joista ensimmäinen on taiteidenvälisen toiminnan nykytilanteen määrällinen kartoitus. Kartoitus antaa kuvan toiminnan nykyisestä tilasta ja muodoista. Ensisijaisesti kartoituksen tavoitteena oli tarjota organisaatiolle kokonaiskuva taiteidenvälisen toiminnan laajuudesta. Kartoituksen kautta toiminnasta saadaan selville olennaisia tietoja tapahtumakohtaisesti sekä yleisemmin, kuten tapahtumien, tapahtumailtojen ja kävijöiden lukumääriä. Kartoituksen aineistosta saadut tulokset tuovat lisäksi esille Forum Boxin taiteidenvälisen toiminnassa olevia ominaispiirteitä, kuten esimerkiksi minkälaisista taidemuodoista ohjelmisto koostuu ja keitä tapahtumien järjestäjät ovat. Työn luvussa 4. *Taiteidenväliset tapahtumat lukuina* esittelen kartoituksesta saatuja tuloksia.

Työn toinen kokonaisuus on taiteidenvälisen toiminnan kehittämiseen tähtäävä, jonka tavoitteena oli ensiksikin tunnistaa taiteidenvälisen toiminnan nykyiset haasteet ja

muutostarpeet. Toisekseen tavoitteena oli suunnitella organisaatiolle konkreettisia kehittämistoimenpiteitä. Keskeisimpänä tämän kokonaisuuden rakentumisessa on puolistrukturoiduilla teemahaastatteluilla kerätty aineisto, jonka avulla saatiin näkemyksiä Forum Boxin taiteidenväliseen toimintaan organisaation omasta sekä vapaan kentän näkökulmasta. Haastatteluiden avulla pyrittiin saamaan vastauksia keskeisiin tutkimuskysymyksiin. Luku 5: *Taiteidenvälinen toiminta Forum Boxissa: nykyisyys & visiot tulevast*a, esittelee haastatteluaineiston kautta saatuja tuloksia. Luvussa 6 esitellään näiden edellä mainittujen aineistojen sekä työn keskeisen tausta-aineiston pohjalta luodut konkreettiset kehittämissuhteet.

Työni viimeinen luku tarkastelee työtä kokonaisuutena; tehtyjä ratkaisuja, saatuja tuloksia sekä luotettavuutta. Tuon tässä luvussa esiin kuinka opinnäytetyö asettuu laajemmin toimintakentän kontekstiin; mitä uutta työllä mahdollisesti on tarjottavana taide- ja kulttuurialalle ja aiemman tutkimuksen kenttään. Vaikka opinnäytetyön kehittäminen on tehty Forum Boxille keskittyen sen yhteen toiminnan osa-alueeseen, saatuja ratkaisuja tutkimuksen kuin toimenpiteidenkin suhteen on mahdollista soveltaa muissa taiteen ja kulttuurin organisaatioissa, joiden toimintaan kuuluu jo ennestään taiteidenvälisiä toimintoja ja jotka ovat kiinnostuneita kehittämään sitä.

2 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Opinnäytetyön aihe valikoitui harjoittelupaikan mukaan kuten johdannossa mainitsin. Olin kiinnostunut tekemään opinnäytetyöni juuri Forum Boxille, sillä harjoittelun aikana olin saanut kosketuspintaa galleriakenttään ja hyvät perustiedot kyseisen nykytaidegallerian toiminnasta. Tiedustelin Forum Boxin toiminnanjohtajalta Alina Mänttäriltä, minkälaisia kehittämistä kaipaavia kohteita Forum Boxissa voisi olla. Taiteidenvälinen toiminta oli yksi gallerian toiminnan osa-alue, jonka kehittäminen oli jo aiemmin noussut organisaation sisällä keskustelun aiheeksi ja oli lisäksi juuri nyt erityisen ajankohtainen Forum Boxissa keväällä 2017 aloitetun strategiatyön vuoksi.

Alkuun oli syytä pohtia, miten taiteidenväliseen toimintaan perustuvan opinnäytetyön aihe rajattaisiin ja mitä työ varsinaisesti pitäisi sisällään. Toiminnanjohtajan kanssa asiasta keskusteltaessa kävi kuitenkin selväksi, että taiteidenvälisestä toiminnasta haluttiin opinnäytetyön kautta saada toteutettua kokonaisvaltainen kartoitus, jotta tutkimuksen kohteena olevaa toimintaa voitaisiin niin kehittämistyön osalta kuin organisaation sisälläkin ymmärtää paremmin. Taiteidenvälisten toiminnan nykytilaan kaivattiin myös jonkin asteista kehittämistä, sillä sen ei koettu vastaavan sille asetettuja tavoitteita eikä täysin yltävän siihen potentiaaliin, joka sen voisi olla mahdollista tavoittaa. Tämä edellytti toiminnan tämän hetkisten haasteiden sekä muutostarpeiden identifioimista, jotta olisi mahdollista suunnitella millaisilla toimenpiteillä toimintaan voitaisiin vaikuttaa ja saada aikaan toivottua muutosta. Työn keskiöön saatiin muodostettua kaksi, työn kokonaisuutta, jotka lopulta varsin luontevasti rajasivat näkökulmaa ja lähestymistapaa.

Tutkimustehtävästä johdin tutkimusongelmat, jotka muunsin keskeisiksi tutkimuskysymyksiksi:

- Millainen on Forum Boxin taiteidenvälisen toiminnan nykytilanne ja mitä haasteita siinä on?
- Mitkä ovat toiminnan suurimmat muutostarpeet?
- Mitä kehityssuuntia toiminnan parantamiseksi voisi olla?

Työn edetessä lisäsin mukaan vielä yhden olennaisen kysymyksen:

- Miksi Forum Boxin taiteidenvälistä toimintaa halutaan järjestää / kehittää?

Kun aihepiiriä oli rajattu tarkemmin ja oli jäsennetty, mitä työn lähtökohtaisesti odotettiin pitävän sisällään, pystyin aloittamaan syvemmän perehtymisen kohteena olevaan toimintaan sekä tekemään menetelmällisiä valintoja tutkimuksen toteutukseen ja aineiston keräämiseen liittyen. Tämän osion ensimmäisessä luvussa 2.1 esittelen tämän työn tutkimusstrategisen lähestymistavan sekä aineistonkeruussa käytetyt menetelmät ja perustelen, miksi olen valinnut juuri ne. Käyn myös lyhyesti läpi tiedonkeruun kenttävaihetta. Luvussa 2.2. käyn läpi määrällisten sekä laadullisten aineistojen analysointimenetelmiä. Tämän osion viimeisessä luvussa 2.3 esittelen vielä työssä käyttämäni keskeisen tausta-aineiston sekä taustoitan miten hyödynnän sitä työn tekemisessä.

2.1 Tutkimusote ja tiedonkeruumenetelmät

Opinnäytetyöni tähtää organisaation taiteidenvälien toiminnan muutokseen - ei pelkästään toiminnan kartoittamiseen ja nykytilan toteamiseen. Kartoittamista kuitenkin tarvitaan, jotta voidaan luoda jonkinlainen kokonaiskuva siitä, *mitä* taiteidenvälinen toiminta Forum Boxissa on. Tavoitteena on tarkastella syitä toiminnan tekemiseen, sille asetettuja tavoitteita, miten ne saavutetaan sekä millä keinoin ne olisi mahdollista jatkossa saavuttaa paremmin. Tähän siis sisältyy organisaatiossa todetun kehittämistyön tarpeen kautta jo oletus siitä, että toiminta ei nykyisellään täytä tavoitteitaan. Tämä tullaan kuitenkin erikseen toteamaan tutkimuksen edetessä. Opinnäytetyölle asetetut sisällölliset tavoitteet ohjasivat tutkimusotteen sekä käytettävien tiedonkeruumenetelmien valintaa. Kyseessä voidaan sanoa olevan monimenetelmäinen tutkimusote siinä mielessä, että tutkimuksessa yhdistyy piirteitä sekä määrällisestä että laadullisesta tutkimuksesta (Kananen 2012, 19).

Pääpaino on tutkimuksen laadullisilla menetelmillä. Omaksuin itselleni laadullisen tutkimuksen prosessiluonteen, joka antoi ymmärryksen tutkimusprosessin etenemisestä. Jos metodisena lähtökohtana on oletamus tutkimusasetelman asteittaisesta selkiytymisestä, kaikkia tutkimukseen liittyviä ratkaisuja ei tarvitse määritellä kovin tarkasti etukäteen (Kiviniemi 2015, 76). Siten esimerkiksi tutkimusongelmaa ja aineistonkeruuta koskevat ratkaisut ovat muotoutuneet tarkemmin työn edetessä. Tutkimusprosessi ei ole ollut tarkkaan vaihe vaiheelta ennalta määriteltä, vaan välillä on

ollut tarpeen palata tarkastelemaan edellistä vaihetta ja sieltä saatua tietoa. Tutkimus on ollut vahvasti aineistolähtöistä ja karttunut aineisto on ohjannut työn etenemistä. Kiviniemen mukaan syy tällaiselle tutkimusotteen avoimuudelle on pyrkimys tavoittaa näkemyksiä tutkittavana olevasta ilmiöstä, jolloin lähelle tutkittavaa kohdetta vievien aineistonkeruumenetelmien avulla tutkittava ilmiö avautuu vähitellen ja menetelmälliset ratkaisut tarkentuvat (Kiviniemi 2015, 74).

Työssä käyttämäni lähestymistapa asettuu johonkin tapaus- ja toimintatutkimuksen välimaastoon. Tapaustutkimuksen luonteeseen kuuluen käytössä on useita menetelmiä sekä tiedonkeruun ja analysoinnin tapoja (Saarela-Kinnunen & Eskola 2010, 190). Tutkimus kohdistuu lisäksi tiettyyn organisaatioon ja sen tiettyyn toiminnan osa-alueeseen, pyrkien aineiston avulla kuvaamaan sitä mahdollisimman syvällisesti. Lisäksi tutkimus tavoittelee muutosta mutta sillä erolla, että en itse ole työn puitteissa muutoksen läpiviejänä. Näkisin kuitenkin olevani Forum Boxissa työskentelyni kautta osa kehitettävää toimintaa ja alalle perehtyneisyyteni johdosta täysin ulkopuolista tutkijaa aktiivisemmassa roolissa tutkimustyötä tehdessä ja muutoksen toimenpiteitä suunniteltaessa. Näkökulmani on kiistatta täysin ulkopuolista ja objektiivisempaa tutkijaa henkilökohtaisempi mutta en koe sitä ongelmalliseksi. Jokaisella on olemassa asioista ennakkokäsityksiä mutta olennaista on, että tietyn asteisen subjektiivisuuden ei anna ohjata työn etenemistä, vaan työ etenee aineistolähtöisin perustein. Käsittelemisen rooliani vielä tarkemmin tähän liittyen työn viimeisessä osiossa, koskien tulosten jalkauttamista ja työn luotettavuutta.

Nykytilanteen kartoituksen tilastot

Taiteidenvälisen toiminnan nykytilanteen kartoituksessa oli kyse Forum Boxin taiteidenvälisen toimintaan liittyvien lukujen ja määrien koonnista ja analysoinnista. Tarkastelun kohteena oli kuuden vuoden toimintajakso, jolta kokosin sinä aikana olleet tapahtumat sekä niihin liittyvää erilaista tietoa. Tällä otannalla on työssä määrällinen rooli, joka toimi työkaluna niin nykytilaa arvioitaessa kuin jatkoa suunniteltaessa. Ensiarvoista nykytilanteen kartoitusta aloittaessa oli hahmottaa, mitkä taiteidenvälisiä tapahtumia koskevat tiedot olivat toiminnan kokonaiskuvan ja luonteen kannalta olennaisia, kiinnostavia sekä keskenään eri vuosien kohdalla vertailukelpoisia. Kysymykset, joiden avulla kohdensin tiedonkeruuta tapahtumien suhteen olivat: mitä

(taidelaji, tapahtuma/esitys); milloin (päivämäärät); kuka (järjestäjä); kuinka paljon (kävijät, tapahtumaillat, tapahtumat).

Keräsin tietoja erilaisista dokumenteista koskien vuosien 2012-2017 taiteidenvälisiä tapahtumia. Toimintakertomukset ja nettisivut olivat näissä keskeisenä lähteenä ja pääasiassa niiden pohjalta määrittelin, mitkä Forum Boxin tapahtumat lukeutuvat taiteidenvälisiin tapahtumiin ja jotka tulee ottaa huomioon kartoitusaineistossa. Toiset tapahtumat, jotka eivät kuulu osaksi käsiteltävää aineostoa ovat gallerian näyttelytyöhön kuuluvaa toimintaa, kuten esimerkiksi esillä olevan näyttelyn taiteilijan tapaukset ja näyttelykierrokset. Aineiston keräämisessä lähteenä käytettyjä dokumentteja olivat muun muassa Forum Boxin vuosikertomusten ja nettisivujen lisäksi tilanvuokraus -tiedostot, laskutustiedot, sekä kävijämäärätaulukot.

Kartoitusväliksi rajautui erityisesti juuri tämä kuuden vuoden ajanjakso, koska vasta vuodesta 2012 alkaen oli alettu systemaattisemmin keräämään tarkastelun kannalta olennaisia tietoja, kuten kävijämääriä. Toisekseen näyttelykoordinaattori Miia Takala oli aloittanut työnsä Forum Boxissa vuonna 2012, vastaten taiteidenvälisten tapahtumien koordinoinnista ja valvonnasta. Joitakin puuttuvia tietoja oli siten mahdollista täydentää häneltä, mikäli niitä ei jostain syystä oltu merkitty tiedostoihin ylös. Takalan kanssa pohdimme joidenkin tapahtumien kohdalla yhdessä, ovatko ne osa gallerian normaalia näyttelytoimintaa vai taiteidenvälistä toimintaa, sillä kaikkien kohdalla rajanveto ei ollut täysin yksiselkoista. Tämä aikaväli tarjosi tarpeeksi kattavan otannan, jotta kerätyistä tiedoista voitiin tehdä toiminnan nykytilaan ja luonteeseen liittyviä johtopäätöksiä ja yleistyksiä.

Edellä mainituista dokumenteista keräämiäni tapahtumien tiedot kirjasin järjestyksessä Excel -taulukkoon uusimmasta vanhimpaan. Merkitsin taulukon sarakkeet aieman kysymysasettelun mukaisesti, jolloin aina yhdelle riville saatiin tapahtumakohtaisesti tiedot; päivämäärä, tapahtumasiltojen määrä, esiintyjät, tapahtumien taidelajit, lyhyt tapahtumakuvaus, järjestäjätaho, pääsymaksu ja määrä sekä kävijämäärät. Lisäksi keräsin taulukon avulla, juoksevilla numeroinnilla tapahtumailtojen lukumäärät. Jokaiselta vuodelta taulukoitiin samat tiedot, jotta niitä voitaisiin nostaa vertailuun eri vuosien kesken. Määriä tarkasteltaessa tuloksena saatiin lukuja, joiden avulla on mahdollista tehdä erilaisia matemaattisia sekä tilastollisia laskutoimituksia. Lukujen perusteella voitiin saada selville esimerkiksi yhteenlaskettuja summia muun muassa

tapahtuma- ja kävijämääristä; kokonaisvolyymia koskien tarkastelun aikaväliä. Lähtökohtakartoituksesta oli suoraan johdettavien lukujen ja määrien lisäksi mahdollista tarkastella muun muassa toiminnan eri taidelajeja sekä ketkä olivat olleet tapahtumien järjestäjinä. Myös näistä johdin tarkasteltavaksi erilaisia määrällisiä jakaumia. Käsittelemäni lähtökohtakartoituksen aineiston analysointitapoja tarkemmin tämän osion luvussa 2.2.

Lähtökohtakartoitus koskee tutkimuskysymystä; *millainen on Forum Boxin taiteidenvälisen toiminnan nykytilanne* mutta se ei yksinään pysty siihen tyhjentävästi vastaamaan. Taiteidenvälisen toiminnan nykytilanteen kartoitus toimi lähtökohtana kehittämistyölle, sillä se tarjosi yksittäisten tietojen lisäksi yleiskuvaa siitä, minkälaista toimintaa ylipäätensä tässä kyseisessä organisaatiossa on.

Kehittämistyön laadulliset menetelmät

Pääasiallisin tiedonkeruumenetelmä, jota käytin oli puolistrukturoidut teemahaastattelut. Taiteidenvälistä toimintaa monisyisesti kartoittavat haastattelut muodostavat tutkimuksen primääriaineiston. Haastattelut olivat paras tiedonkeruutapa, sillä ne auttoivat hahmottamaan tutkimuskohteena olevaa taiteidenvälistä toimintaa ja sen luonnetta niin käytännön kuin toiminnan tekemisen merkitysten kannalta. Teemahaastattelut ohjasivat vahvasti työn etenemistä. Niiden kautta ymmärryksen lisääntyessä pystyin tekemään etenemisen suhteen uudelleen fokusointia. Haastattelujen kautta etsin vastauksia työn keskeisiin tutkimuskysymyksiin ja hyödynsin niistä saatua aineistoa käytännön kehittämisideoiden laatimisessa.

Jo työtä aloittaessani koin, että ulkopuolisen toimijan voisi olla vaikea määrittää sopivia toimenpideratkaisuja tehtäväksi organisaatioon, jonka toimintaa koskevat päätökset tekee taidekentän ammattilaiset. Siksi halusin, että taiteidenvälisen toiminnan haasteet, muutostarpeet sekä mahdolliset kehittämis ehdotukset ja -suunnat nimettäisiin organisaation sisältä, jolloin ne kohdistuisivat toimintaan mahdollisimman täsmällisesti ja niihin oltaisiin jo jollain tasolla sitouduttu. Eskolan ja Vastamäen mukaan haasteltavilla näyttäisi olevan erilaisia motivoivia tekijöitä suostua haastatteluun, joista yksi on mahdollisuus tuoda esiin mielipiteensä; haastattelu on kanava tai foorumi

saada äänensä kuuluviin. Toinen tekijä voi olla halu kertoa omista kokemuksista; saada ajatuksensa muiden tietoon sekä ajatus siitä, että juuri haastateltavan vastaukset ja ajatukset ovat arvokkaita. (Eskola & Vastamäki 2010, 26.) Siten voidaan ajatella, että haastattelut tarjosivat mahdollisuuden vaikuttaa tulevaan muutokseen sekä saada kuuluville näkemyksiä organisaation toiminnan tavoitteista ja tulevaisuuden kehityssuunnista. Tämä koskee erityisesti organisaation ulkopuolelta haastateltuja toimijoita, joita taiteidenvälinen toiminta myös koskettaa.

Haastatteluihin valittiin henkilöitä, joilla on tietoa Forum Boxin taiteiden välisestä toiminnasta; ketkä osaavat kertoa sen nykyisistä käytännöistä, periaatteista, toimintamuodoista, tavoitteista. Henkilöitä keitä sen kehittäminen ja kehityssuunnat kiinnostavat sekä keihin kehittämistyö (muutos) osaltaan vaikuttaa. Haastateltavia olivat Forum Boxin vakituista henkilökuntaa; toiminnanjohtaja (vs.) Alina Mänttari sekä näyttelykoordinaattori Miia Takala, Forum Boxin hallituksen jäsen, kuvataiteilija Ilona Valkonen sekä Forum Boxissa tapahtumia useasti järjestäneet tai niissä esiintyneet tanssitaiteilija, Anni Rissanen ja säveltäjä, sellisti Sergio Castrillón, jotka edustavat myös vapaan kentän toimijoita. Haastateltavat valittiin yhdessä Forum Boxin toiminnanjohtaja Alina Mänttärin kanssa. Tiedustelin myös näyttelykoordinaattori Miia Takalalta, ketkä voisivat olla hyviä haastateltavia toiminnan nykytilanteen hahmottamisen ja kehittämisen suhteen ja hän piti ehdotettuja henkilöitä aiheen kannalta relevantteina. Forum Boxin hallituksesta ja jäsenistöstä oli tarkoitus haastatella useampia henkilöitä mutta aikataulujen yhteensovittaminen koitui useista yrityksistä huolimatta sen verran haastavaksi taiteilijoiden omien näyttelykiireiden johdosta, että haastateltuja ei siten ollut mahdollista toteuttaa, ei edes puhelimitse.

Henkilöt, joita haastattelin tarjosivat taiteidenväliseen toimintaan erilaisia näkökulmia. Osa henkilöistä toimi organisaatiossa käytännön arkityössä ja osa lisäksi osuuskunnan taiteellisten linjanvetojen, toiminnan ja sisältöjen suunnittelussa. Muutamat haastateltavat taas olivat organisaation ulkopuolisia henkilöitä, jotka toivat esiin ajatuksia taiteidenvälisestä toiminnasta Forum Boxissa tapahtumajärjestäjän näkökulmasta sekä vapaan kentän toimijoina toiminnan luonteesta ja kentästä yleisesti. Haastateltavat pyysivät kysymyksiä etukäteen nähtäväksi, jolloin lähetin heille tekemäni kysymysrungot. Kysymykset olivat pelkkiä teemoja strukturoidumpia mutta kuitenkin avoimia kysymyksiä, joihin ei ollut valmiita vastausvaihtoehtoja ja joihin henkilöiden tuli vastata vapaasti omin sanoin. Mainitsin lisäksi, että haastattelun etenemisjärjes-

tys voi hyvinkin olla eri, kuin mitä kysymysrungossa oli esitetty, ja että saatan myös esittää keskustelun kautta esiin tulleiden seikkojen pohjalta lisäkysymyksiä. Pääasiassa haastateltavat olivat vain vilkaisseet kysymysrunkoa ennen haastattelutilannetta, jotta saisivat haastattelun aihepiireistä hieman ennakkotietoa. Kysymysrungoissa oli hieman eroavaisuuksia siten, että organisaatioon kuuluvilla henkilöillä pääpaino oli hieman erilainen, kuin tapahtumia järjestäneillä haastateltavilla.

Vaikka kyseessä on suhteellisen pieni haastateltavien määrä (5 henkilöä) koin, että riittävä saturaatio oli saavutettu; kerätystä aineistosta sain vastaukset keskeisiin tutkimuskysymyksiin ja niistä oli lisäksi johdettavissa kehittämisehdotuksia toiminnan parantamiseksi. Toki haastateltavia olisi voinut olla enemmänkin kuten Forum Boxin jäsenistöstä oli alunperin tarkoitus sekä tapahtumajärjestäjien näkökulmasta olisi voinut olla saatavissa laajemmin näkemyksiä liittyen niin käytäntöihin (eri taidemuodot ja niiden tilavaatimukset) kuin vapaan kentän toimintaan (eri taidemuotojen asema vapaalla kentällä). Kuitenkin myös organisaation sisältä olleet haastateltavat tunsivat vapaan kentän toimintaa ja toivat niihin liittyviä seikkoja esiin haastatteluissa.

Haastattelujen lisäksi perehdyin erilaisiin dokumentteihin, kuten Forum Boxin eri vuosien toimintakertomuksiin ja -suunnitelmiin, strategiatyöpajojen muistiinpanoihin ja strategiatyön selvitykseen sekä muutamiiin muihin asiakirjoihin kuten Forum Boxin perustamisasiakirjaan, osuuskunnan sääntöihin ja apurahahakemuksiin. Etenkin strategiatyöpajojen muistiinpanoissa oli taiteidenvälistä toimintaa koskevia merkintöjä, jotka täydensivät mielikuvaani siihen liittyvästä ideologisesta ajattelusta ja kehityssuunnista osuuskunnan jäsenistön keskuudessa, ja jotka osaltaan ohjasivat työn etenemistä.

Olen saanut tietoa tutkimuksen kohteena olevasta toiminnasta myös arkipäivän havainnoinnilla ja olemalla osana toimintaympäristöä. Tätä havainnointia en kuitenkaan lue tässä yhteydessä laadulliseksi tiedonkeruumenetelmäksi, kuten en eri dokumenteista saatua tietoa, koska näistä ei ole kerätty tietoa ennalta suunnitellulla tavalla, jota oltaisiin myöhemmin voitu analysoida. Lisäksi olen hahmottanut tutkimusaihetta ja toimintaympäristöä erilaisten keskustelujen kautta, joita olen käynyt muun muassa Forum Boxin jäsenien, toisten alan opiskelijoiden ja muiden taide- ja kulttuurialan toimijoiden kanssa. Koen, että tällaisten käytännön kentästä nousevien näkökulmien

suhde hankittuihin teoreettisiin näkemyksiin on vuorovaikutteista ja siten myös työn kannalta perspektiiviä antavaa.

2.2 Aineiston analysointi

Edellisen luvun sivuilla 10-11 kuvailin lyhyesti nykytilanteen kartoituksen aineistonkeruun kenttävaihetta. Keräsin kuudenvuoden ajanjaksolta 2012-2017 kaikki taiteidenväliset tapahtumat Excel taulukkoon sekä jokaisen tapahtuman kohdalta samat tiedot. Yksittäisiä tietoja kertyi taulukkoon kaiken kaikkiaan 1158 kappaletta. Nämä yksittäiset tiedot kertovat jo sellaisenaan jotain taiteidenvälisistä tapahtumista, esimerkiksi kuinka monta tapahtumailtaa jokaisena vuotena on ollut, mitä taidelajeja tapahtumat ovat käsittäneet ja mitä ovat yhteiskävijämäärät olleet minäkin vuonna. Jotta aineistosta voitaisiin kuitenkin saada enemmän hyödyllistä tietoa koskien muun muassa toiminnan volyymia, eri vuosien vaihteluita, ominaispiirteitä sekä erilaisten tekijöiden välisiä suhdanteita ja muuttujia, aineistoa täytyy työstää tiedonkeruusta eteenpäin.

Tässä kerätyn aineiston työstövaiheessa lähdin liikkeelle helpoimmasta ja kenties myös olennaisimmasta tiedosta; yhteismääristä. Kuten aiemmin aineistonkeruun kenttävaihetta kuvatessani mainitsin oli tärkeää pystyä mahdollisimman hyvin keräämään kaikista tapahtumista samat tiedot, jotta niiden yhteismäärien laskeminen olisi mahdollista. Tätä vaihetta koskivat niin vuosittaisten kuin koko aikana olleiden tapahtumien, tapahtumailtojen ja tapahtumakävijöiden yhteismäärät, jotka saatiin suurimmalta osin tehtyä suorilla laskukaavoilla. Näistä tiedoista kokosin vielä omat yhteenvetotaulukoinnit, jossa näkyy yhteismäärät vuosikohtaisesti sekä koko ajalta (ks. liite 2). Tämän jälkeen tarkastelun helpottamiseksi koodasin erilaisilla tavoilla tästä kuuden vuoden otannan taulukosta tapahtumien taidelajit, tapahtumailtojen määrät tapahtumaa kohden sekä suosituimmat tapahtumat. Koodaustapoja olivat esimerkiksi näille eri taidelajeille annetut värikoodit, useamman tapahtumaillan erottaminen kertaluontaisista väreillä ja rajauksilla sekä hieman tarkastelun näkökulmasta riippuen kävijämäärien lukujen lihavoiminen, kuten esimerkiksi eniten kävijöitä sisältäneiden tapahtumien erotteleminen muista.

Sen lisäksi, että kartoitustyö toimii pohjana ja lähtökohtana kehitystyölle, ja oli siten välttämätön osa työtä se oli myös työn tilaajan toiveena. Toiminnan nykytilan kartoitusta kaivattiin, jotta ymmärrettäisiin toiminnan muun muassa volyymia, vaikuttavuutta, mistä toiminta tällä hetkellä muodostuu ja mitä erityispiirteitä sillä on. Sen lisäksi kartoitusaineiston tarjoamat tiedot voivat olla toimijalle tärkeitä perusteita toiminnan rahoitusta perusteltaessa. Aineiston läpikäynnin, lukujen yhteenvedon ja koodauksen jälkeen aloin rakentamaan aineistosta tulkintoja ja tekemään johtopäätöksiä tuloksista - edellä mainitut perusteet mielessä pitäen. Nykytilanteen kartoitusta koskee työn luku 4: *Taiteidenväliset tapahtumat lukuina*.

Laadullinen analyysi koskee tutkimuksen primääriaineiston eli teemahaastattelujen analysointia. Vaikka tutkimukseni työstötapa on vahvasti aineistolähtöinen ja laadulliset menetelmät ovat ohjanneet työn tekemistä alusta lähtien varsinaista kerättyä tutkimusaineistoa ovat ainoastaan tehdyt haastattelut. Muuten erilaisiin dokumentteihin tutustuminen ja arkipäivän havainnointi ovat olleet osa aiheeseen perehtymistä ja sen ymmärtämistä.

Nauhoitin tekemäni viisi haastattelua, jonka jälkeen materiaali litteroitiin. Purin haastattelut kokonaan, joista tuli jokaisesta keskimäärin kolmetoista sivua puhekielistä tekstiä. Näiden haastattelujen purkamisen jälkeen kävin haastatteluja läpi muun muassa lukemalla ja korostamalla sanoja ja lauseita. Tällä keinoin pyrin jäsentämään tekstiä, jonka jälkeen pystyin järjestämään sen uudestaan teemoittain.

Teemojen hahmottumisen jälkeen koodasin aineiston antoisuusjärjestyksessä sekä liitin aineistoon muistiinpanoja tausta-aineistosta, kartoitustyön tuloksista sekä omia pohdintoja ja kehittämisideoita. Tein lisäksi taulukon, johon merkitsin pystyakselille haastateltavien nimet ja vaakaan haastattelujen teemat ja näiden sisäpuolelle edellä esitellyin plus -merkein sisältöjen kiinnostavuutta ja osuvuutta. Taulukon avulla pystyin helpommin kokoamaan haastatteluaineiston yhteen; teema kerrallaan haastattelujen antoisuusjärjestyksessä. Kun kaikki haastattelut oli koottu yksiin kansiin, tein siihen vielä toistamiseen korostus- ja muistiinpanomerkintöjä sekä koodasin sisältöjä tarkemmin, helpottaakseni kirjoitustyön jäsentämistä.

Aineiston viimeisin analysoitu versio toimi pohjana sen auki kirjoittamiselle, jossa teemat järjestyivät vielä osin uudelleen; muutamat yhdistyivät yläotsikoiden alle, kos-

ka ne täydentävät pohjaksi rakennettuja ydinteemoja. Tästä versiosta muodostui lopullinen haastatteluaineiston esittely, jossa työn tausta-aineisto kulkee osin myös mukana. Haastattelujen tulokset löytyvät työn luvusta 5: *Taiteidenvälisyys Forum Boxissa: Nykyisyys ja visiot tulevast*.

2.3 Tausta-aineisto

Työn keskeisenä tausta-aineistona taiteidenvälisyyteen liittyen käytän Susanna Petterssonin artikkelia *Museo, monitaidekeskus, mielentila. Taiteiden toiminta museossa*, joka on julkaistu osana teosta *Valistus / museopedagogiikka / oppiminen* (2004) sekä Sonja Taimiahon Pro gradu -tutkielmaa *Taiteidenvälisyys taidemuseoympäristössä. Katsaus Ateneum -salin taiteidenvälisen toiminnan keskeisiin merkityksiin* (2011), jonka tausta-aineistona edellä mainittu Petterssonin kirjoitus on myös toiminut.

Sekä Pettersson että Taimiaho mainitsevat kuinka taiteidenvälisestä toiminnasta museoympäristössä on löydettävissä varsin vähän teoreettista tutkimusta. Tämä sama asia pitää kokemukseni mukaan paikkansa myös gallerioiden kohdalla. Löytämäni taiteidenvälistä toimintaa galleriassa koskeva kirjallisuus ja tutkimus käsitteli pääasiassa esityksen tai tapahtuman toteutusta galleriatilassa. Kyseessä oli monesti taiteidenvälisyys tapahtuman sisällöissä mutta ei vuorovaikutteisesti galleriassa esillä olevaan taidenäyttelyyn. Oma näkemykseni koskien Helsingin gallerioita on, että niillä ei varsinaisesti ole taiteidenvälistä toimintaa yhtä vakiintuneessa muodossa kuin Forum Boxissa. Gallerioilla tapahtuu tiloissaan muutakin kuin taidenäyttelyitä mutta ne ovat nähdäkseni enemmän yksittäisiä tapahtumia kuin ohjelmistollista toimintaa. Tästä näkökulmasta pohdinkin, kuinka paljon taiteidenvälistä toimintaa ylipäätään toteutetaan galleriaympäristöissä, että siitä olisi tehty teoreettisempaa tutkimusta.

Vaikka Petterssonin ja Taimiahon julkaisut käsittelevät taiteidenvälistä toimintaa museokontekstissa, tuodaan niissä esiin sellaisia näkökulmia ja hyviä käytäntöjä, jotka ovat sovellettavissa myös gallerian toimintaan. Käytän näitä aineistoja tiedostaen monet eroavaisuudet nykytaidegallerian ja vanhempaa kuvataidetta esittelevän taidemuseon toiminnan konteksteissa. Taiteidenvälisellä toiminnalla on Forum Boxin ja

Ateneumin taidemuseon välillä kuitenkin myös yhtäläisyyksiä. Esimerkiksi osassa toiminnan tavoitteita sekä ajatuksessa, että taideorganisaatio tai -laitos voi olla päätoimisen kuvataidetoiminnan lisäksi paikka monille eri taiteille.

Pettersson ja Taimiaho tarjoavat esimerkkejä ja näkökulmia sellaisista käytännöistä, joita voidaan soveltaa Forum Boxin taiteidenvälisen ohjelmiston kehittämisen suunnittelussa, kunhan niitä arvioidaan sovellettavan toiminnan kontekstissa. Petterssonin artikkeli toimii työssä taiteidenvälisen toiminnan teoriapohjana kuvataidetoimijan perspektiivistä. Taimiahon tutkimusta hyödynnän työn empiriaosuudessa hänen tekevänsä taiteidenvälisen ohjelmiston kävijätutkimukseen liittyen.

3 TAUSTAKSI LUKIJALLE

Ennen varsinaisiin sisältölukuihin siirtymistä avaan muutamia tässä työssä käyttämiäni termejä sekä kuvailen toimintaympäristöä, johon työni asettuu.

Taiteidenvälisyys on opinnäytetyöni keskeisin termi. Tässä luvussa 3.1 sivuan myös termejä taiteidenvälinen toiminta ja taiteidenvälinen ohjelmisto, sillä ne avaavat tarkemmin työni ytimessä olevaa toiminnan osa-aluetta. Tässä luvussa pääasiallisin hyödyntämäni tausta-aineisto on sama edellisessä osiossa esittelemäni työn keskeinen kirjallinen aineisto; Susanna Petterssonin artikkeli vuodelta 2004, *Museo, monitaidekeskus, mielentila. Taiteiden toiminta museossa* sekä Sonja Taimiahon pro gradu –tutkielmaa vuodelta 2011, *Katsaus Ateneum -salin taiteidenvälisen toiminnan keskeisiin merkityksiin*, jotka käsittelevät taiteidenvälisyyttä museokontekstissa. Lisäksi Taiteidenvälisessä toiminnasta on kuvataiteeseen keskittyvän museon sekä pääasiallisesti kuvataidetta esittävän gallerian kohdalla nähtävissä monia yhtäläisyyksiä muun muassa toiminnan tavoitteissa, joita tuon tässä luvussa esiin.

Vapaa kenttä liittyy työhön niiden ideologisten syiden kautta, joiden takia Forum Boxissa halutaan järjestää taiteidenvälistä toimintaa sekä siihen minkälaisia taiteenlajeja toiminta käsittää. Avaan vapaan kentän määritelmää sekä esittelen kentän taiteenlajeja, niiden toimintamuotoja sekä toimintakentän haasteita luvussa 3.2. Vapaan kentän määritelmä on kompleksinen ja siihen vaikuttaa, mistä näkökulmasta sitä tarkastellaan, miten sitä mahdollisesti rajataan sekä lisäksi riippuen, mistä taiteenlajeista puhutaan, myös historia voi olla monivaiheinen. Käytän tämän käsitteen määrittelemisen keskeisenä tausta-aineistona Kulttuuripoliittisen tutkimuskeskuksen, Cuporen teettämää tutkimusta *Vapaan kentän jäljillä. Tutkimus teatterin, tanssin, sirkuksen sekä performanssi- ja esitystaiteen vapaasta kentästä* (2013) sekä Opetus- ja kulttuuriministeriön selvitystä *Vapaan kentän ammattilaisryhmien toimintaedellytysten parantaminen. Opetus- ja kulttuuriministeriön työmuistioita ja selvityksiä 2011:14* (2011).

Jotta työn toimintaympäristö olisi hahmotettavissa laajemmassa kontekstissa käyn osiossa 3.3 **gallerian** käsitettä ja suomalaisen galleriakentän piirteitä tiivistetysti läpi. Galleriat esitellään yleisellä tasolla muun muassa niiden toimintamuotojen ja niille

kuuluvien erityispiirteiden perusteella. Tässä osiossa ei tarkastella sen syvemmin yksittäisiä gallerioita tai galleristeja eikä gallerioiden positioita taidekentällä. Tarkoituksena on antaa lukijalle yleiskuva siitä, mitä galleriat ovat sekä miten ja millaisissa eri muodoissa ne Suomessa toimivat. Aiheeseen voi perehtyä tarkemmin tutustumalla osiossa taustakirjallisuutena käyttämäni Pro gradu –tutkielmaan; Hyrkäs, 2007. *Taiteen kentän kaksoisagentit. Galleriat talouden ja taiteen yhdistäjinä* ja Mänttari-Buttler, 2010. *Helsingin galleriakenttä, kentän muutokset ja positiot vuosina 1983–2009*.

Tässä viimeisessä taustoitusluvussa 3.4 esittelen vielä **Forum Boxin**, jonka yhtä toiminnan osa-aluetta opinnäytetyöni käsittelee. Olennainen seikka lukijalle on ymmärtää, millaisesta galleriasta juuri tämän työn kohdalla on kyse ja mitä sen erityispiirteisiin kuuluu, koska ne vaikuttavat olennaisella tavalla kehittämistyöhön sekä taustoittavat myös edempänä tehtyjä ratkaisuja. Taustamateriaalina olen hyödyntänyt muun muassa Forum Boxin 15–vuotis juhlaulkaisua vuodelta 2014, *Tehkää tilaa taiteelle!*, Forum Boxin toimintakertomuksia muun muassa vuosilta 2016-2017 ja 2017-2018, nettisivuja ja muutamia Helsingin Sanomien lehtiartikkeleita Forum Boxin perustamisen alkuajoilta. Osa tiedosta perustuu myös yli vuoden verran Forum Boxissa työskennelleenä, työyhteisön kautta hankkimaani kokemukseen.

3.1 Taiteidenvälisyys

Taiteidenvälisyyden voidaan kaikessa lyhykäisyydessään ajatella tarkoittavan eri taiteenlajien vuorovaikutusta, kuten Kansalliskirjaston ylläpitämä, yleinen suomalainen asiasanasto käsitteen määrittelee. Taiteidenvälisyys ei kuitenkaan ole käsitteenä niin yksiselitteinen, vaan se on monien merkitysten käsite. Sen voidaan taiteenlajien vuorovaikutusten lisäksi ymmärtää olevan erilaisten taidemuotojen välistä yhteistyötä ja raja-aitojen kaatamista, tai termin voi ymmärtää myös tieteidenvälisyyteen viitaten eri taiteenlajien integraationa (Taimiaho 2011, 17). Taiteidenvälisyydestä käytetään myös assosiatiivisia käsitteitä monitaiteisuus ja poikkitaiteisuus.

Susanna Pettersson kirjoittaa kuinka taiteidenvälisyyden juuret ovat kaukana menneisyydessä, toisin kuin ehkä usein kuvitellaan. Ennen 1800-luvulla tapahtunutta tai-

dekokoelmien museoimista, joka löi muodollisen kiilan taiteiden siihen asti kestäneeseen rinnakkaiseloon, eurooppalaisissa hoveissa ja keräilijöiden kodeissa kuvataiteesta saatettiin nauttia yhdessä musiikki- ja teatteriesitysten kanssa. Sivistykseen kuului harrastaa taiteita teatterista kuvataiteisiin. (Pettersson 2004, 100.)

Ajatus taiteiden kokonaisvaltaisuudesta ja moniaistisuudesta on peräisin jo antiikin ajoista lähtien. Taimiaho kirjoittaa, kuinka postmodernin kulttuuriteorian näkökulmasta eri taiteenlajien välille vedetyt rajat nähdäänkin kuvitteellisena erotteluna, jota on entisestään vahvistanut taiteiden jakaminen korkea- ja popkulttuuriin. Avantgardessa taiteenlajien rajat ja taiteen vallitsevat suuntaukset haluttiin samentaa, kuten lopulta myös taiteen ja elämän välinen raja. Juuri taiteidenvälisyyden on kirjoitettu olevan avantgardelle tyypillistä. Nykyaikaisen taiteen myötä taiteenlajien rajojen häilyminen ja erilaisen ilmaisukeinojen sulautuminen yhteen on viimeistäänkin normalisoitunut. Esimerkiksi kuvan ja musiikin rinnastukset ovat arkipäivää, kun digitalisaatio on mahdollistanut kuvan ja äänen saumattoman tuottamisen saman mediumin sisälle. (Taimiaho 2011, 18; Kuusamo 1997, 3.) Toisinaan myös performanssia on käytetty synonyymina taiteidenvälisyydelle, sillä se yhdistää eri taiteenlajeja kuten esimerkiksi kuva- ja videotaidetta, musiikkia, tanssia ja teatteria (Taiteen edistämiskeskus).

Taiteiden välisten rinnastusten perinne on pitkä ja monivaiheinen. Rinnastusten tarkasteluun sisältyy keskustelua taidelajien eroavaisuuksista ja yhtäläisyyksistä, joissa on osittain ollut kyse näkemyksistä liittyen taitelajien asemaan ja erityislaatuisuuteen. Pettersson kirjoittaa, kuinka Suomessa 1800-luvun lopulla käyty keskustelu kaunotaidteen erityislaatuisuudesta on edelleen ajankohtainen, ja jonka asemaa silloisen taideteollisuuden sijaan nykyään uhkaavat ei-kuvataiteelliset hankkeet. Taiteen olemuksen sijaan kyse on käytännöllisemmästä seikasta; (museoiden) määrärahojen kohdentamisesta (Pettersson 2004, 103). Seuraavan luvun *vapaan kentän* määritellyn voi osittain nähdä jatkona tälle näkemykselle, jossa taiteen- ja kulttuurin avustusten jakautuminen vaikuttaa eri taiteenlajien toimintamahdollisuuksiin.

Taimiahon tutkimuksessa on keskeistä nähdä taiteidenvälisyys museoiden perustointina, jossa kyse ei ole ainoastaan museotiloista tanssiteoksen esityspaikkana, vaan taustalla on ajatus, että eri taiteenlailla on lähtökohtaisesti yhtäläisyyksiä (Mt. 2011, 18). Eroavaisuutena voidaan kenties nähdä, kuinka kuvataidetta ja musiikkia otetaan vastaa eri aisteilla. Musiikki on välitöntä, se soi ja sitä kuunnellaan yhtä ai-

kaa, kun kuvataiteen teos taas nähdään kokonaisuudessaan nykyhetkessä. Yhteistä perustaa eri taidelajeilla voidaan ajatella olevan, kun tanssi- sävel- tai kuvataiteen teos välittää arvoja, merkityksiä ja mielikuvia ja antaa muodon tunteelle. (Koskinen 1997, 2.) Eri aikoina on myös esitetty teesejä musiikista, runoudesta ja tanssista niin sanottuina aikataiteina ja kuvataiteesta tilataiteena, joka kumoaa renessanssin aikaisen ajattelun runoudesta sanoin tehtynä maalauksena (ks. Lessing). Tällöin näillä taidelajeilla on niiden olemuksen realisoiva suhde joko aikaan tai tilaan. (Kuusamo 1997, 5.)

Susanna Petterssonin artikkelissa sekä Sonja Taimiahon Pro gradu –tutkimuksessa lähestytään taiteidenvälisyyttä pääasiassa vanhempaan kuvataiteeseen keskittyvästä Ateneumin taidemuseon näkökulmasta. Näkökulma vaikuttaa esimerkiksi siihen, mitä tehtäviä ja motiiveja taiteidenvälisellä toiminnalla nähdään olevan sekä minkälaisia muotoja taiteidenvälinen toiminta siten saa.

Taiteidenvälisten ohjelmiston, nimitys jota kuvataiteen ulkopuolelle ulottuvasta ohjelmatoiminnasta Valtion taidemuseossa alettiin käyttää, asema vahvistettiin 2000-luvun alussa osana Valtion taidemuseoiden tehtäviä. Museopedagogisen yksikön strategiassa taiteidenvälisellä ohjelmistolla *halutaan tarjota tutuille yleisöille uusia kokemuksia sekä sen avulla tavoitellaan kokonaan uusia kävijöitä*. Lisäksi sen mukaan taiteidenvälinen toiminta voidaan nähdä *työkaluna, jonka avulla taiteen ilmiöt on mahdollista saada avautumaan yleisölle yllättävästi ja kiinnostavasti*. Taiteidenvälisen ohjelmiston piiriin kuuluvat kaikki musiikin ja esittävän taiteen tapahtumat, elokuvat sekä näitä yhdistävän monitaiteelliset tapahtumat. (Pettersson 2004, 102.)

Taimiaho kirjoittaa pro gradu –tutkimuksessaan, kuinka taiteidenvälinen toiminta aloitettiin Ateneumin taidemuseossa, koska muuttuva museo kaipaa monipuolisempia sisältöjä sekä uusia välineitä yleisöjen kanssa keskusteluun (Taimiaho 2011, 8). Myös Petterssonin artikkelista nousee ilmi, kuinka taiteidenvälisen toiminnan taustalla on tarve reagoida museoiden jatkuvasti muuttuvaan toimintaympäristöön kokeilemalla ja löytämällä uusia toimintatapoja. Taiteidenvälinen toiminta sijoittuu sellaiselle elämysten alueelle, jossa kiinnitetään huomiota katsojien tarpeisiin ja siihen mitä he museolta kaipaavat. (Mt 2004, 104-105). Taiteiden välinen toiminta nähdään Ateneumin taidemuseossa siis vuorovaikutteisena ei ainoastaan taidelajien, vaan myös taideyleisöjen suuntaan.

On selvää, että taiteidenvälisyys on varsin kompleksinen käsite, ja jota on vaikeaa täysin tyhjentävästi määritellä. Taidehistoriallisesti eri taidelajien rinnastamiseen ja vuorovaikutukseen liittyy vertailua, erilaisia merkityssuhteita sekä monia käännekohtia. Taiteidenvälisyys voidaan nähdä myös erilaisissa instituutioissa toiminnan välineenä tai työkaluna, jolla pyritään vastaamaan toimintakentässä tapahtuviin muutoksiin kuin myös yleisöjen muuttuneisiin tarpeisiin sekä sitä kautta instituutioiden omiin tavoitteisiin.

3.2 Vapaa kenttä

Vapaan kentän käsite liittyy termin syntyhistoriaan, joka on näyttämötaiteessa; vapaista ryhmistä alettiin ensin puhumaan teatteriryhmien yhteydessä. Sitten termi on otettu käyttöön myös muihin esittäviin taiteisiin eli tanssin, sirkuksen ja esitys- ja performanssitaiteen aloihin liittyen. (Oinaala & Ruokonen 2013, 7, 12.) Vapaa kenttä on käsitteenä monin eri tavoin määriteltävissä, riippuen mistä näkökulmasta sitä tarkastellaan ja mitä toimijoita siihen siten luetaan kuuluvaksi. Kulttuuripoliittisen edistämissäätiö Cuporen julkaisemassa esittävän taiteen vapaata kenttää koskevassa tutkimuksessa (2013) vapaa kenttä ja sen toimijat määritellään talouden näkökulmasta niiksi toimijoiksi, jotka eivät kuulu valtionosuusjärjestelmän piiriin. Tällaisia ovat ne, jotka saavat valtion taidetoimikunnilta toiminta-avustusta tai kertaluontoisia avustuksia sekä toimijat, jotka eivät saa valtionavustuksia. (Oinaala & Ruokolainen 2013, 7-8).

Cuporen tutkimuksessa (s. 7) oleva määritelmä pohjautuu Opetus ja kulttuuriministeriön vapaan kentän ammattilaisryhmien toimintaedellytyksiä pohtineen työryhmän loppuraporttiin, jossa vapaan kentän todetaan olevan "monimuotoinen ammattitaiteilijoista koostuva tuotantoareena, jonka toimijat eivät ole valtionosuusjärjestelmän piirissä". Vapaan kentän toimijoita ovat "näyttämö-, tanssi-, sävel-, sirkus- ja performanssi- ja esitystaiteen aloilla valtion harkinnanvaraista toiminta- ja projektiavustusta saavat ryhmät, työryhmät, tuotantotalot, muut taidetilaisuuksia järjestävät tahot sekä freelancetaiteilijat." (ks. OKM 2011, 8.)

Cuporen tutkimus jättää tarkastelun ulkopuolelle musiikin vapaan kentän, koska sen mainitaan eroavan rakenteeltaan ja ansaintalogiikaltaan käsillä olevien esittävien taiteiden vapaasta kentästä. Tutkimus ei myöskään tarkastele festivaaleja, tuotantotaloja eikä tilaisuuksien järjestäjiä toisin kuin OKM:n selvitys. (Oinaala & Ruokolainen 2013, 8.) Nämä kaikki toimijat ovat kuitenkin osa vapaata kenttää. Vapaata kenttää voidaan määritellä myös eri tavoin, kuin rahoituksen muotoihin perustuen. Sen määritelmiä voivat olla myös toimintatavat ja toiminta-ajatus sekä toiminnan sisällöt. (Oinaala & Ruokolainen 2016, 126.)

Vapaan kentän toimijoiden luonnehditaan olevan "vapaita" monenlaisista syistä. Osa on valtionosuusjärjestelmän ulkopuolella, koska eivät monien yritysten jälkeen ole päässeet sen piiriin. Osa toimijoista ei pysty toteuttamaan sen asettamia edellytyksiä ja osa jättäytyy tietoisesti ulkopuolelle, koska eivät halua toteuttaa niitä. Toimijakentän näkymä monimutkaistuu, kun tarkastellaan vapaan kentän pienintä yksikköä; yksittäistä taiteilijaa, sillä monet freelancerit tekevät töitä sekä valtionosuutta saavissa instituutioissa sekä sen ulkopuolella toimivissa ryhmissä, produktiokohtaisissa yhteenliittymissä sekä yksin. (Oinaala & Ruokolainen 2013, 9.)

Vapaalla kentällä toimii siis vakiintuneita ryhmiä, produktiokohtaisia ryhmiä tai yhteenliittymiä sekä yksittäisiä taiteilijoita. Vakiintuneilla ryhmillä viitataan molempiin, toiminta-avustusta saaviin ryhmiin sekä ryhmiin, jotka ovat sen ulkopuolella, mutta jotka toimivat jatkuvasti (Mt. 2013, 8). Teatterikentän osalta todetaan; "Vapaan kentän keskeinen piirre on sen kaikki tasot lävistävä monimuotoisuus: tuottamisen erilaiset muodot, teatterilliset näkemykset ja toimintatavat, työtehtävät ja esitykset varioivat laajasti" (ks. Kokkonen, Loppi, Karjalainen 2002) sekä lisäksi, että taiteenalojen erilaiset toimintaperiaatteet, rakenteet ja historiallinen kehitys ovat johtaneet erilaisen toimijakenttien muodostumiseen. Esittävän taiteen kentän monimuotoisuuden tausta onkin taiteenlajien erilaisissa historiallisissa kehityskuluissa (Mt. 2013, 15).

Teatterin vapaan kentän ryhmät syntyivät 1960 ja 1970-luvulla teatterilaitosverkoston rinnalle ja samaan aikaan perustettiin myös ensimmäisiä tanssitaiteen vapaita ammattilaisryhmiä modernin tanssin kentälle. 1960-luvulla käyty teatteripoliittinen keskustelut ja kysymykset teatterin tehtävistä ja päämääristä olivat vapaiden ryhmien synnyn taustalla. Lisäksi teatterikoulutuksella ja sen kautta uuden teatterisukupolven esiintulolla oli merkitys ryhmien muodostumisessa. Ryhmien tavoitteina olivat kolme

painopistettä: kollektiivinen päätöksenteko ja demokratia, kiertävä toiminta ja omat uudet tekstit. Uuden sukupolven kritiikki kohdistui laitosteatterin muotoon sekä sisältöön ja sitä pidettiin eliittiteatterina, jonka ohjelmisto muodostettiin taloudellisista näkökulmista. Vapaat ryhmät pyrkivät siten muuttamaan teatterin tekemisen ehtoja. Laitosteatterit kokivat vapaat ryhmät uhaksi muun muassa samojen avustusten vuoksi, joita vapaat ryhmät eivät kuitenkaan ennakoluulojen ja epävarmuuden vuoksi saaneet ennen vuotta 1971. Valtionosuuslain voimaantulon jälkeen 1990-luvulla teatterikentän toimijat on voitu jakaa rahoituksen perusteella vos-piiriin kuuluviin sekä niin sanottuihin lainsuojattomiin teattereihin. Valtionosuuslain voimaantulon jälkeen nähtiin vapaiden ryhmien perustamisen uusi aktivoituminen, jolloin niiden perustamisen taustalla oli yhteiskunnallisia, teatterikoulutukseen ja taidevirtauksiin liittyviä perusteita, kuten 90-luvun lama ja halu valita työnsä omien taidenäkemyksen ja maailmankuvan mukaan. (Oinaala & Ruokolainen 2013, 17-18.)

Tanssitaiteen vapaat ammattilaisryhmät syntyivät siis samoihin aikoihin 1960-luvulla koetun sukupolvenvaihdoksen ja sitä seuranneiden kentän valtasuhteiden murroksen tiimoilta. Moderni tanssi sai jalansijaa Suomessa ja jonka esitystoiminta laajeni 70-luvulla. Ammattilaisuuteen ei varhaisimmilla suuntauksen tanssijoilla kuitenkaan ollut mahdollisuutta resurssien ja arvostuksen puutteen takia, joihin vaikuttivat vakiintuneiden harjoitusmetodien sekä asemansa legitimoineiden tanssikoulujen puuttuminen. Esiintymistoiminnan vakiintumista vaikeutti pienten tanssiryhmien heikko asema. Vapaiden teatteriryhmien 1971 perustamasta Teatterikeskuksesta oli kuitenkin apua vapaille tanssiryhmille, joka toimi etujärjestönä anottaessa toiminta-avustuksia Opetus- ja kulttuuriministeriöltä. 1971 myönnettiin vapaalle tanssiryhmälle tuotanto-avustus, josta tuli ennakkotapaus ja jonka jälkeen valtion tanssin esitystoiminnalle myöntämä tuki alkoi lisääntyä ja vuonna 1997 tanssikollektiivi Zodiak Uuden tanssin keskus pääsi valtionosuuslain piiriin. Tanssin ammatillisen koulutuksen lisääntyminen 2000-luvulla rakenteiden vähyyden kanssa on johtanut siihen, että suurin osa tanssitaiteen tuotannosta tapahtuu vapaalla kentällä harkinnanvaraisilla avustuksilla. (Mt. 2013, 18-19, 24.) Tänä vuonna Kaapelitehtaalle ollaan aloittamassa Tanssin talon rakennustyöt, jonka on tarkoitus valmistua vuonna 2020.

Nykysirkus on verrattain uusi taidelaji esittävän taiteen vapaalla kentällä verrattuna teatteriin ja tanssitaiteeseen, vaikka sen juuret perinteisessä sirkuksessa ulottuvatkin aina 1700-luvun Englannin ratsastussirkukseen. Nykysirkuksen ja perinteisen sirkuk-

sen toimintatavat eroavat toisistaan kuitenkin niin kouluttautumisen kuin työpaikkojenkin suhteen. Taidemuotona nykysirkus alkoi kehittyä Suomessa 1990-luvulla. Sirkuskerhojen kautta sirkustaitojen oppiminen alkoi tulla uusille ihmisryhmille mahdolliseksi, kun aiemmin taidot olivat perinteisesti kulkeneet perheissä sukupolvelta toiselle. 1980- ja 1990-luvuilla Suomeen kehittyi maailmanlaajuisesti omaa luokkaansa oleva nuorisosirkusverkosto ja ensimmäiset uuden ilmaisun sirkusesitykset nähtiin 90-luvun puolivälissä. Ensimmäinen uuden sirkuksen ryhmä perustettiin 1996. Aivan 90-luvun lopussa sirkustaide sai Taiteen keskustoimikunnan yhteyteen oman sirkus- ja estraditaiteen jaoston. (Mt. 2013, 20, 25.) Tammikuussa 2014 Opetus- ja kulttuuriministeriö tiedotti nykysirkuksen hyväksymisestä valtionosuuden piiriin. Tämä tarkoitti sitä, että jatkossa myös sirkusalan toimijoilla on mahdollisuus hakea valtionosuutta toiminnan käyttökustannuksiin. (Opetus- ja kulttuuriministeriön tiedote, 16.1.2014.) Vuoden 2018 alussa uutisoitiin valtionrahoituksen uutisoinnin yhteydessä, kuinka yhtäkään nykysirkustoimijaa ei vielä ole valtionosuuden piirissä (Aromaa 2017, YLE).

Performanssi- ja esitystaiteeseen on eri aikoina viitattu eri termeillä. Ne ovat ilmenneet eri taiteenalojen avantgardessa, kuten muun muassa 1960-luvulla Fluxus-tapahtumina ja happeningeina, 1970-luvulla kehotaitteesta performanssin alakäsitteenä. Esitystaide taas on 2000-luvun terminologiaa. Performanssitaide tuli kuvataiteen kentälle 80-luvulla, uuden sukupolven perustamina. Ennen sitä vaihtoehtoisen ja kokeellisen taiteen piirissä oli jo ollut erinäisiä ryhmiä, joilla oli yhteyksiä performanssitaiteeseen. Vaikka performanssitaide saikin osakseen positiivista huomiota esimerkiksi osalta taidekriitikoista, jotka olivat uudesta taidemuodosta innoissaan, performanssitaide ei 80-luvulla kuulunut julkisesti tuettaviin taidemuotoihin. Performanssi- ja esitystaiteen kentälle on 2000-luvulla pyritty perustamaan samanlaisia rakenteita kuin edellä mainituille taiteenaloissa, kuten muun muassa omia koulutusohjelmia ja organisaatioita alan kehityksen tueksi. Performanssi- ja esitystaiteella ei myöskään ole valtionosuuden piiriin kuuluvia toimijoita. (Oinaala & Ruokolainen 2013 21, 25, 29.)

Ammatillista koulutusta teatterin, tanssin ja musiikin aloilla on toisen asteen oppilaitoksissa, ammattikorkeakouluissa sekä yliopistoissa kaikilla tutkintotasoilla. Sirkuskoulutusta annetaan toisella asteella ja ammattikorkeakoulussa ja maisteriopintojen aloitusta suunnitellaan. Esitystaiteen- ja teorian tutkintoon johtavaa koulutusta voi

saada ammattikorkeakoulussa sekä yliopistossa maisteri- ja tohtoritasolla. Lisäksi eri taiteenalojen taiteenperusopetusta tarjoavissa oppilaitoksissa järjestetään kurssimuotoista performanssi- ja esitystaiteen koulutusta. (OKM 2011, 11-12.) Eri taiteenaloilla koulutusta on saatu eri-ikäisesti. Teatterin ja tanssin aloilla koulutusta on saatu 1900-luvun alkupuolelta kun taas sirkusalan ammatillinen koulutus käynnistyi 90-luvun puolen välin tienoilla. Esitystaiteen ja -teorian opetusohjelma käynnistyi Teatterikorkeakoulussa 2001. Taiteellinen koulutus on suosittua ja esittävän taiteen aloille valmistuukin vuosittain paljon ammattitaiteilijoita. (Oinaala & Ruokolainen 2013, 23, 61.)

Opetus- ja kulttuuriministeriön selvityksessä käsitellään vapaan kentän toimijoiden määrää taidealoittain ja tämä selvitys on ottanut tarkastelussa huomioon myös säveltaiteen. Vuonna 2011 toiminta-avustusta saavia ryhmiä oli selvityksen mukaan näyttämötaiteella: 40, säveltaiteella 35, tanssitaiteella 17 ja sirkustaiteella 16. Näyttämötaiteen luvut sisälsivät myös performanssi- ja esitystaiteen, jonka toimijoiden määrästä ei OKM:n selvityksessä ole eriteltyä määrää. Tilastoinnin ulkopuolella on toimijat, jotka ovat saaneet kertaluonteista avustusta sekä ne, jotka eivät saa avustuksia. Säveltaiteen osalla sekä taiteellista toimintaa yksin harjoittavat. Lisäksi vertailussa olleet valtionosuutta saavat toimijat olivat enemmistö ainoastaan näyttämötaiteen kohdalla. (OKM 2011, 13).

Cuporen (2013) tutkimuksen mukaan teatteritaiteen alalla arvioidaan työskentelevän ainakin 2500 henkeä, joista yli 1500 freelancereina. Näihin lukeutuvia ammattiryhmiä ovat näyttelijät, ohjaajat, dramaturgit, lavastajat, pukusuunnittelijat sekä valo- ja äänisuunnittelijat. Tanssitaiteen alalla tutkimuksessa arvioidaan työskentelevän yli 1000 tanssin ammattilaista. Sirkusalan ollen edellisiä uudempi ja taiteilijamäärältään pienempi taiteenala, ammattilaisten määrä Suomessa sijoittuu 150-200 välille. Performanssi ja esitystaiteen kentällä toimiva taiteilijakunta on moninainen ja näiden nimikkeiden lisäksi taiteilijat käyttävät eri termejä ja identifioituvat lisäksi taiteenalan mukaan esimerkiksi kuvataiteilijoiksi tai tanssijoiksi. Performanssi- ja esitystaiteen kentällä toimivia taiteilijoita on arviolta noin 150-300. Cuporen käyttämissä määrien arvioinnissa oli käytetty ammattiliittojen jäsenmääriä, työssäkäyntitilastoja sekä muita kyselyjä ja selvityksiä. Taiteilijoiden lukumäärän arviointi on haasteellista monista syistä ja se mihin tulokseen päädytään, riippuu arvioinnin pohjana käytettävästä aineistoista ja kriteereistä. (Oinaala & Ruokolainen 2013, 28-29, 39.)

Näitä vapaan kentän taiteilijoiden lukumääriä arvioitiin Opetus- ja kulttuuriministeriön selvityksessä (2011) Cuporen aiemmin tekemän selvitysten pohjalta, mutta jossa tarkastellaan lisäksi säveltaidetta. Selvityksen taulukossa säveltaiteen lukumäärä on 2500 mutta lisäksi mainittiin, että säveltaiteen kentällä työskentelee kokonaisuudessaan arviolta 5000-6000 henkilöä, joista noin puolet vapaalla kentällä (OKM 2011, 11.) VAKA-hankkeen loppuraportissa kerrotaan esittävän musiikin vapaan kentän muodostuvan esiintyvistä taiteilijoista, välittäjäportaasta ja konserttijärjestäjistä. Sen mukaan kentällä toimii 2500 päätoimista ja jopa 10 000 sivutoimista taiteilijaa. Esiintyviä ryhmiä on noin 5000, joista valtaosa on projektiluontoisesti toimivia. Musiikin vapaa kenttä sisältää kaikkia musiikin muotoja ja tyyliä, mutta josta selvästi suurin osa 80-90 prosenttia on rytmimusiikin edustajia. (VAKA 2011, 6)

Cuporen tutkimien taiteenalojen kentästä todetaan, että kaikista niistä taiteenalojen taiteilijoista, joiden sijoittumistietoja on olemassa yli puolet toimii Uudellamaalla ja pääkaupunkiseudulla. Pääkaupunkiseudulla vapaa kenttä on merkittävä taidetarjonnan tuottaja ja esimerkiksi vapaan kentän produktioita on teatterin osalta vähintäänkin yhtä paljon, kuin vuositeattereiden produktioita. Tanssin osalta taas vapaa kenttä tuottaa ja esittää pääkaupunkiseudulla merkittävästi enemmän produktioita, kuin valtionosuutta saavat toimijat. Monet vapaan kentän ryhmät toimivat ilman vakituisia tiloja, ja kiertävät esityksineen eri paikkakunnilla ja erilaisissa tiloissa.

Vaikka vapaan kentän produktioiden esityskaudet ovat lyhyitä, esitysvolyymiin nähden kentän kyky taiteilijoiden työllistämiseksi on heikko. Vuonna 2012 vuositeattereissa oli hieman alle 700 vakinaisen taiteellisen henkilökunnan henkilötyövuotta 720 tilapäisen taiteellisen henkilökunnan työvuotta. Lisäksi vakituisia työpaikkoja on niissä ryhmissä, jotka eivät saa valtionosuutta. Tanssitaiteilijoista kymmenesosalla on pitkäaikainen ja vakituinen työpaikka tanssitaiteilijana, suuri osa Kansallisoopperan baletissa. Enemmistö tanssitaiteen ammattilaisista toimiikin vapaalla kentällä. Sirkustaiteilijoiden ja performanssi- ja esitystaiteilijoiden vakituiset työpaikat ovat vielä harvemmassa. (Oinaala & Ruokolainen 2013, 40, 59,)

Vapaa kenttä muodostuu siis esittäviin taiteisiin kuuluvista taiteenaloista, jotka ovat historialtaan osa vanhempia ja osa nuorempia, ja muodostuneet erilaisista lähtökohdista. Vapaan kentän toimijat määritellään pääasiassa valtionosuusjärjestelmän ulkopuoliksi toimijoiksi, joilla ei ole vuosin piiriin kuuluvien toimijoiden tapaan samanlaista taloudellista turvaa ja resursseja. Rahoituksen pysyvyys on yksi suurin toimintamah-

dollisuuksiin liittyvistä vaikuttimista. Osalla on vakituisia tiloja toiminnalleen ja sitten on kiertäviä ryhmiä ja produktioita, ja jotka esiintyvät erilaisissa tiloissa. Esittävän taiteen vapaa kenttä sisältää erilaisia toimintalogiikoita ja tavoitteita ja liikkuvuus kentällä on laajaa vuos-toimijoiden, vapaan kentän sekä muiden alojen välillä. Kuten Cuporen tutkimuksessa lopuksi todetaan, vapaan kentän toiminta on monimuotoista ja erilaiset toimijat tarvitsevat erilaista tukea. On kuitenkin pelkästään positiivista, että Suomessa on erilaisia ja erilaisin pyrkimyksin toimivia vapaan kentän taiteilijoita ja ryhmiä, jotka sekä taiteen alan kehityksen että yleisöjen kannalta on pelkästään positiivista. (Mt. 2013, 63.)

3.3 Galleriat

Suomalainen galleriakenttä on toimintaympäristönä kompleksinen ja varsin monimuotoinen. Päivittäisessä arjessaan taidegalleria toimii taidemarkkinoilla, joilla on oma sisäinen toimintalogiikkansa ja joka luovii kahden toisistaan hyvin kaukana olevan maailman; taiteen ja talouden välimaastossa. Suomen galleriakenttään mahtuu monenlaisia toimijoita, jotka eroavat toisistaan niin omistusmuodoltaan kuin toimintalogiikaltaan. Suomalaisessa galleriatoiminnassa on myös omat erityispiirteensä, jotka eroavat esimerkiksi Eurooppalaisten taidegallerioiden käytännöistä. Galleriatoiminta on Suomessa marginaalista mutta siitä huolimatta galleriat ovat vahvassa asemassa taiteen kentän toimijoina ja päätöksentekijöinä.

Galleriainstituution sai alkunsa 1700-luvun lopulla, kauppiasyhteiskunnan muodostumisen seurauksena, jolloin ensimmäiset taidegalleriat perustettiin Italiaan ja Ranskaan. Aiemmin taiteen mesenaatteina toimineiden yläluokan ja kirkon sijaan isomalla osalla ihmisistä oli varaa ostaa taidetta; taidekulutus laajeni porvariston keskuuteen. Taiteilijoita oli nyt kuitenkin enemmän kuin ostajia, jolloin tarvittiin kysyntää ja tarjontaa paremmin hoitava jakelujärjestelmä. Taidemarkkinoiden palvelukseen tarvittiin uusia taidekauppoja, eli taidegallerioita. Taiteen vapautuessa markkinoille sitä ei enää tuotettu tilaajan toiveesta ja esittämistä aiheista, vaan taide vapautui keilemaan rajojaan. Taiteilijat saivat tehdä luomistyötään ilman huolta siitä, miellyttikö teos ostajaa. Tämän vapauden lomassa taidegalleriat yleistyivätkin nopeasti 1900-luvun aikana, jolloin kuvataiteessa tehtiin pesäeroa vanhaan. Galleristeilla oli tärkeää

rooli muuttaa taiteellinen arvo taloudelliseksi arvoksi ja tuoda taide sille tarkoitetuille markkinoille. (Hyrkäs 2002, 10-12.)

Suomessa ensimmäiset taidegallerioiden edeltäjät, taidesalongit perustettiin 1900-luvun alkupuolella taidekaupan vilkastuessa myös Helsingissä (Mänttari-Buttler 2010, 46). Strindberg yhtiö aloitti toimintansa 1898 ollen aluksi taidekauppa, joka avasi näyttelyhuoneisto Strindbergin Taidesalongin 1913, ja jonka katsotaan olevan Suomen ensimmäinen taidegalleria (Mt. 2010, 46; Uimonen 2000, HS). Leonard Bäcksbäckin taidesalonki oli Strindbergin taidesalongin ohella yksi neljän keskeisen taidesalongin joukosta ja sen toiminta alkoi vuodesta 1915. Bäcksbäckin taidesalonki toimii edelleen näistä neljästä, nykyisin Taidesalonkina, ollen siten Suomen vanhin taidegalleria. (Mt. 2010, 46-47.)

Hyrkäs kirjoittaa pro gradu –tutkielmassaan *Taiteen kentän kaksoisagentit. Galleriat talouden ja taiteen yhdistäjinä*, kuinka gallerioiden funktio välittää taidetta taidemarkkinoilla on säilynyt lähes muuttumattomana. Yksityisten gallerioiden tehtävä kääntää taiteellinen arvon taloudelliseksi arvoksi pitää siis edelleen paikkaansa. Hyrkkään työn ytimessä on kuitenkin kysymys - tutkimusongelma; onko tämä perinteinen taidetta myyvä galleria vanhentunut muoto, joka on korvautumassa toisenlaisella tekemisen tavalla vai voivatko ne olla toisiaan täydentäviä? Tällä kysymysasettelulla hän viittaa Helsingin galleriakentälle, tutkimuksen kirjoittamisen aikaa viimeisen vuosikymmenen aikana, tullessiin ns. vaihtoehtogallerioihin, joissa teosten ostettavuus ei enää ole ensisijaista (palaan hieman tuonnempana vielä näihin gallerioiden toimintamuotoihin ja niiden jaotteluun, jotka osaltaan liittyvät Suomalaisen galleriakentän erityispiirteisiin). Tärkein eroavaisuus näillä toimijoilla on Hyrkkään mukaan näyttelyohjelmisto; vaihtoehtogalleriat esittävät rohkeasti esimerkiksi sellaista taidetta, jota ei ole vielä hyväksytty tai joka muuten syystä tai toisesta jää perinteisiin gallerioihin ja jota voi olla vaikea hankkia kotioloihin (isot installaatiot, videotaide). (2002, 1-18.) Oli taiteen välittäminen markkinoilla gallerian ensisijainen tehtävä tai ei, sillä on joka tapauksessa muitakin merkittäviä rooleja taidekentän sisällä.

Galleriat yhtenä taidekentän toimijana ottavat esittämänsä taiteen kautta osaa siihen keskusteluun ja päätöksentekoon, kenen taiteilijan teoksia tuodaan esille. Taidegalleriat nostavat taiteilijoita ensin esiin kentällä ja sen jälkeen mahdollisesti keskeiseen asemaan. Alina Mänttari-Buttler kirjoittaa, kuinka taidegallerioilla on keskeinen rooli

taiteen portinvartioina sekä taiteen esittelyfoorumeina. Galleristit ry:n määritelmän mukaan taidegalleria on taiteilijalle välttämätön esiintymisfoorumi, jossa nuoret taiteilijat debytoivat kentälle ja etabloituneet taiteilijat esittelevät uutta tuotantoa. (2010, 1, 20.) Galleriassa pidettävällä näyttelyllä voi siis olla tärkeä merkitys taiteilijan uralla ja menestyksessä ja etenkin nuorelle taiteilijalle edellytys uran alulle.

Hyrkkään (s. 17) mukaan gallerioiden lisäksi muita taidekentän keskeisiä toimijoita ovat (ks. Jyrämä 1999, 117-128) muun muassa taiteilijat, muut ammatti-ihmiset kuten kuraattorit ja taidekriitikot, valtion taidemuseot, järjestöt ja liitot, yhdistykset, tiedotusvälineet, vakiintuneet keräilijät, taidekoulut, ja yleisö. Näiden toimijoiden voidaan sanoa olevan taideyhteisö, joka yhteisesti päättää kenestä tulee taiteilija ja mikä on hyvää taidetta.

Gallerioita on toimintamuodoiltaan erilaisia ja niitä jaotellaan hieman eri tavalla riippuen näkökulmasta, josta niitä tarkastellaan. Alina Mänttari-Buttler katsoo, että galleriakentän ja sen toimijoiden tarkastelussa tulee huomioida gallerioiden erilaisuus omistusmuodoissa sekä toiminnan tavoitteissa muun muassa kentällä, mediassa ja tutkimuksessa käytettävien luokitusten mukaisesti. Hän jatkaa, kuinka nämä luokitukset eivät ole merkityksettömiä sillä ne vaikuttavat esimerkiksi siihen, miten galleriakenttä hahmottuu, miten taiteilijat ja taiteen ostajat kokevat galleriat sekä ohjautuvat niihin. (Mt. 2010, 33.)

Tutkimuksensa alussa Mänttari-Buttler jakaa galleriat karkeasti kahteen ryhmään 1) yksityiset galleriat ja 2) muut galleriat eli taiteilijaliittojen galleriat, muut julkisen tahon ylläpitämät galleriat, taiteilijayhdistysten, - osuuskuntien ja kollektiivien pitämät galleriat. Käytetty jaottelu perustuu vahvasti kentällä koettuun todellisuuteen sekä siitä esiintyvään kirjoitteluun ja keskusteluun. (Mt. 2010, 34.)

Antti Hyrkäs jakaa Suomessa toimivat galleriat hieman samaan tapaan perinteisiin yksityisiin gallerioihin sekä uudempiin vaihtoehtogallerioihin, joiden toimintaa luotsaavat taiteilijat itse. Vaihtoehtogalleriat voivat olla yhdistysten ja osuuskuntien gallerioita. Myöhemmin Hyrkäs jakaa galleriat tutkimuksen edetessä niin, että perinteiset galleriat jakautuvat niin kutsutuiksi managerigallerioiksi sekä keskitason gallerioiksi, jotka ovat toimintatavoiltaan managerigallerioiden ja vaihtoehtogallerioiden välimuotoja. (Hyrkäs 2002, 19, 40)

Opetus ja kulttuuriministeriö jaottelee *Taidenäyttelyiden järjestämiseen ja liittyvistä sopimus ja sopimus ja korvauskäytännöistä* -raportissaan galleriat neljään eri tyyppiin: 1) yksityiset galleriat, 2) järjestöjen ja liittojen galleriat, 3) muut taiteilijavetoiset galleriat (osuuskunnat, yksittäisten taiteilijoiden projektit ym.) 4) kaupunkien, kuntien ja valtion ylläpitämät galleriat (OKM 2016, 32).

Nämä jaottelut perustuvat lähinnä gallerian omistuspohjaan tai taustaan. Yksityiset galleriat ovat omistuspohjaltaan yrityksiä. Järjestöjen ja liittojen galleriat ja taiteilijavetoiset galleriat ovat voittoa tavoittelemattomia ja niiden toiminnan pyörittämiseen kuuluu usein aktiivinen taiteilijajoukko. Monesti taiteilijayhdistysten ja -liittojen galleriat myös pyrkivät edistämään jäsentäiteilijoidensa asemaa. Osuuskunnan galleriat ovat jotain yksityisten, yrityspohjaisten gallerioiden ja voittoa tavoittelemattomien ns. vaihtoehtogallerioiden välimaastosta. Osuuskunta on omistuspohjaltaan yritys mutta sen toiminnasta huolehtivat kuitenkin osuuskunnan jäsentäiteilijat. Mikäli tarkoituksena ei ole tehdä esimerkiksi vertailevaa tutkimusta eri gallerioiden välillä, jaottelu voisi olla tällainen karkeasti kahteen ryhmään jaettu, kuten Hyrkkäällä tai Mänttäri-Buttlerilla. Tässä yhteydessä näiden erilaisten jaottelujen on tarkoitus esitellä, miten galleriakenttä hahmottuu ja millaisia toimintamuotoja siihen sisältyy.

Eri galleriamuodoilla on omistuspohjan lisäksi eroavaisuuksia niiden toimintaperiaatteissa liittyen muun muassa talouteen, näyttelyohjelmistoon ja taiteilijoiden asemaan ammattikuntana. Yksityinen galleria on markkinoilla toimiva yritys ja jonka toiminnan on siten oltava voittoa tuottavaa. Yleiskulut galleriassa ovat monine menoineen huomattavat kuten keskeisellä sijainnilla olevan tilan vuokra, yhden tai useamman vakituisten henkilön palkat, teosten kuljetuskustannukset, näyttelykutsut jne. Eniten gallerian toimintaa Suomessa kuitenkin vaikeuttaa pieni ostovoima, kun taidetta ostavia ihmisiä ei ole tarpeeksi. Tämä on erona keskieurooppalaisiin gallerioihin, joilla on suhteellisen vahva asema taidemarkkinoilla. Kuitenkin Helsingissä toimii verrattain paljon gallerioita liiketoiminnan haastavuuteen nähden.

Valtaosa maamme gallerioista saa tulonsa taiteilijoiden kautta. Keskieurooppalainen malli, jossa taiteilija ei maksa näyttelymaksua, vaan jossa taiteilija ja galleristi jakavat voitot keskenään on Suomessa harvinainen. Sen sijaan Suomeen on kehittynyt toimintatapa, jossa galleriat perivät taiteilijalta suurehkon näyttelymaksun ja pienen provision myynnistä, jos aina sitäkään. (Hyrkäs 2002, 17-18). Alina Mänttäri-Buttler tar-

kastelee keskeisen gallerian toimintaa ja aseman määrittymistä, joissa huomio kiinnittyy myös näihin vuoka- ja provisiokäytäntöihin. Yksityisistä gallerioista suurimmalla osalla on käytössä näyttelyvuokran ja 30% -provision menettely. Muutamissa taas taiteilija ei maksa näyttelyvuokraa mutta galleria ottaa myynnistä korkeamman provision. (Mänttari-Buttler 2010, 137.)

Vuokra- ja provisiokäytänteet ei-yksityisillä gallerioilla taas eroavat edellä mainituista. Liittojen gallerioiden näyttelyvuokrataso on jokseenkin sama kuin yksityisissä näyttelyvuokraa perivissä gallerioissa poikkeuksena jäsenet, joille vuokra on alhaisempi. Pääsääntöisesti huomattavasi pienempää näyttelyvuokraa em. verrattuna perivät taiteilijavetoiset ja vaihtoehtoiset galleriat, jotka eivät yleensä ota ollenkaan myyntiprovisiota. (Mt. 2010, 138.) Galleriat saavat monesti myös itse apurahaa tai muuta tukea toimintaansa, joilla ne voivat kattaa muun muassa vuokraa ja muita kiinteistö- kuluja, palkkoja sekä näyttelyiden toteuttamisesta aiheutuneita menoja, pois lukien joukosta yksityiset galleriat.

Erottavia tekijöiksi Mänttari-Buttler nostaa omistuspohjan sekä vuokra- ja provisiomenettelyn lisäksi olevan avoin näyttelyhaku ja demokraattiset tai kollektiiviset menettelyt näyttelyvalinnoissa (Mt. 2010, 39-40), jolloin esitettävä taide ei ole yhden ihmisen päätöksen varassa. Taidetta myydään edelleen mutta vailla kaupallisen menestymisen pakkoa eikä siten näyttelyvalintoja tehdessä välttämättä ajatella teosten ostettavuutta. Kuten jo aiemmin vaihtoehtogallerioista mainitessani, Hyrkäs kirjoittaa, kuinka vaihtoehtogalleriat pyrkivät esittämään taidetta, jota ei ole vielä hyväksytty tai edes haluttu tarjota perinteisiin gallerioihin; taidetta joka on provokatiivista tai sopimaton hankittavaksi sisustus- tai sijoitusmielessä.

Molempien sekä Hyrkkään, että Mänttari-Buttlerin tekemien pro gradu tutkimusten jälkeen Helsinkiin on tullut lisää vaihtoehtogallerioita, kuten muun muassa uusimpana Kohta 2017. Taiteilijalehden haastattelussa (28.3.2018) mainittiin, kuin Kohta pyrkii näyttelyissään tuomaan esiin taiteellisen ajattelun moninaisuutta ja kuinka taidetila haluaa myös esittää töitä taiteilijoilta, jotka ovat eri vaiheessa urillaan. Kohta ei peri näyttelyvuokraa tilastaan, vaan se on saanut kuluvalle vuodelle tukea Helsingin kaupungilta ja yksityisiltä tahoilta. Näyttelyiden teokset ovat myynnissä mutta se ei ole ensisijainen tulonlähde ja sen näyttelyt rakentuvat kutsuperiaatteella. Kohdan tuottaja sanoo haastattelussa, kuinka organisaatio toimii taiteilijan työt tukevien periaatteiden

mukaisesti, johon heidän näkemyksensä mukaisesti kuuluu maksaa taiteilijalle, eikä toisin päin. (Tuominen, 2018, Taiteilijalehti.)

Suomessa olevien gallerioiden tämän hetkisestä määrästä ei ole suoraa tietoa saatavilla. Jenni Pekkarinen (2017) kertoo opinnäytetyössään *Taidegallerioiden ja -tapahtumien vuositilastointi. Tilastotieto alan kehittämisen työkaluna ja seurannan välineenä* kuinka työnsä kirjoittamishetkellä Galleristit ry:llä oli 26 jäsengalleriaa. Galleristit ry:n jäsenistön pääpaino on yksityisissä gallerioissa pääkaupunkiseudulla (OKM 2016, 32). Tilastokeskuksen vuoden 2013 Kulttuuritilaston mukaan Suomessa toimi vuonna 2012 212 taideliikettä tai -galleriaa (Tilastokeskus 2014, 10). Pekkarinen tarkastelee työssään samaa tilastoa ja mainitsee, kuinka tämä luku ei anna realistista kuvaa taidegallerioiden määrästä Suomessa, koska Tilastokeskuksen taide-liikkeiden toimialaluokitus sisältää myös muita toimijoita sekä sellaisia taideliikkeitä, joiden toimintaan kuuluu muun muassa taulujen vähittäiskauppaa, kehystystä sekä muita palveluita. Tähän toimialana ei myöskään kuulu esimerkiksi liittojen galleriat tai taiteilijakollektiivit. Pekkarinen kirjoittaaakin, kuinka galleriakentällä tunnetaan parhaiten pääkaupunkiseudun ja muiden suurimpien kaupunkien toimijat. Hänen tutkimuksensa perusjoukon muodostavat 116 taidegalleriaa 26 eri paikkakunnalta, ja joista 56 on Helsingissä. Pekkarinen arvelee tämän perusjoukon olevan melko lähellä taidegallerioiden kokonaismäärää. (Mt. 2017, 14.)

Galleristit ry:n Hannele Nyman kertoo Ylen haastattelussa (2016), kuinka gallerioita lopettaa mutta uusia tulee tilalle. Nyman kertoo, että ympäri Suomea galleriakentällä on ollut elävyyttä jo pidemmän aikaa. (Veirto 2016, YLE.) Samaten Taiteilijalehti kirjoitti vastikään maaliskuussa, uusia gallerioita avautuu ympäri Suomen muun muassa Kuopioon, Lappeenrantaan ja Helsinkiin. Kuopion Ars Liberaan puheenjohtaja Timo Kokko pohtii haastattelussa onko kyse laman taittumisesta vai kenties taiteilijoiden halusta tehdä itse jotain konkreettista. Kokko mainitsee usean gallerian kuitenkin olevan tällä hetkellä samanaikaisesti lopetus uhan alla. (Tuominen 2018, Taiteilijalehti.)

Suomen galleriakenttä sisältää monenlaisia toimijoita niin omistusmuodoltaan kuin arvomaailmaltaan. Kenttä on käynyt läpi erilaisia murrosvaiheita, jossa toimijoita on lopettanut, uusia on tullut tilalle ja positiot ovat muuttuneet. Etenkin niin sanottujen vaihtoehtogallerioiden lisääntyminen on ollut 2000-luvun jälkeisessä kentän muutoksessa keskeistä. Tämän opinnäytetyön kirjoittamisen aikana pohditaan, onko kenttä

jälleen isomman muutoksen äärellä, kun yhdistysten ja liittojen gallerioiden näyttelymaksujen poistaminen ja muutokset gallerioiden saamaan toiminta-avustukseen ovat keskustelun aiheena.

3.4 Forum Box - tila taiteelle

Forum Box on kuvanveistäjä, akateemikko Kain Tapperin aloitteesta vuonna 1997 perustettu taideosuuskunta. Forum Boxin galleria avattiin kesällä vuonna 1999 Kiasman kanssa yhteistyössä toteutetulla näyttelyllä. Osuuskunnan perustamisen aikoihin muun muassa Helsingin Sanomissa ja paikallislehdissä kirjoitettiin uudesta galleriatilasta. Artikkelit uutisoivat uuden galleriatilan tulosta mutta myös osuuskunnan perustamiseen vaikuttaneesta gallerialiikehännästä.

Helsingin galleriakentässä oli vuosina 1990-1997 meneillään suvantovaihe. Vaiheen alussa oli alkanut lama, joka pysäytti taidekaupan ja päätti Suomalaisen kuvataiteen niin kutsutun kulta-ajan. Gallerioita joutui laman takia lopettamaan toimintansa mutta myös uusia gallerioita perustettiin. Etenkin tämän ajanjakson loppupuolella vuosien 1996-1997 paikkeilla tapahtuvat muutokset galleriakentän toimijoissa olivat merkittäviä ja siivittivät uuden vaiheen alkua. Uuden nousun ja vilkastumisen aikakautta vuoden 1997 jälkeen kuvasivat uusien keskeisten toimijoiden nousu kentälle, ikään kuin vaihtoehtona tai vastavetona kentän vakiintuneiden toimijoiden keskuudessa tapahtuville muutoksille. (Mänttari-Buttler 2010, 83-84, 93, 106.)

Mänttari-Buttlerin pro gradussa (Mt. 2010, s.106) sekä Marja-Terttu Kivirannan vuonna 1996 Helsingin Sanomissa julkaistussa artikkelissa molemmissa kuvaillaan, kuinka Kain Tapper oli ydinhahmo meneillään olevassa taiteilijoiden kansanliikehännässä, joka oli reaktio sekä kannanotto kahden taidegallerian Galerie Arteen ja Galerie Anhavan fuusioitumiseen. Taiteilijat olivat huolissaan ja osa jopa vihaisia. Tapperin johdolla lähdettiin perustamaan uutta vapaata galleriatilaa ja osuuskuntaa.

Helsingin Sanomien artikkelissa Forum Box on vielä suunnitteluvaiheessa mutta Tapper kuitenkin kaavailee siitä tulevan laatutaiteen galleria, joissa tyyliuunta ei ole esteenä. Suunnitelmissa on, että gallerian takana on taiteilijoiden oma osuuskunta, joka ei ota liikevoittoa. Haastattelun ajankohtana gallerian työnimi on Box.

Forum Boxin vuosien 2017-2018 toimintasuunnitelmassa olevassa määritelmässä kiteytyy tämä alkuperäinen toiminta-ajatus; taideosuuskunta Forum Boxin tarkoituksena on ylläpitää vapaata, voittoa tavoittelematonta tilaa taiteelle Suomen kulttuurielämän sisällön tukemiseksi. Forum Box on kaikille taiteen aloilla avoin tila, joka tuo esille ajankohtaisia kotimaisia ja ulkomaisia, sekä etabloituja että nuoria taiteilijoita. Forum Boxin toimintaa koskevat päätökset tekee osuuskunnan jäsenistöstä koostuva hallitus. Osuuskunta Forum Boxin ja sen ylläpitämän gallerian tavoitteena on järjestää korkeatasoisia näyttelyitä ja siten monipuolistaa Suomen kuvataiteen tarjontaa ja taiteilijoiden esiintymismahdollisuuksia. Pääpaino Forum Boxissa järjestettävissä näyttelyissä on taiteilijoiden yksityisnäyttelyissä, johon järjestetään avoin näyttelyhaku kerran vuodessa. Näyttelyvalinnat tekee osuuskunnan ja sen hallituksen jäsenistä koostuva työryhmä ja ohjelmisto on siten jäsentäiteilijoiden linjaama. Vuodessa järjestetään noin 12-20 näyttelyä, jotka ovat koko tilan yksityisnäyttelyitä, ryhmänäyttelyitä, kansainvälisiä yhteistyönäyttelyitä tai muita erillisesti kuratoituja tai kutsunäyttelyitä. Näyttelyt valitaan aina kahdeksi vuodeksi eteenpäin.

Toimintasuunnitelmassa kuvataan Forum Boxin asemaa kulttuurikentällä, kuinka sillä on siinä vakiintunut ja tärkeä rooli, jonka lisäksi se on arvotettu toimija taiteilijayhteisön keskuudessa. Forum Boxin tilat ovat ainutlaatuiset, eikä toista yhtä monipuolisesti toimivaa paikkaa löydy pääkaupunkiseudulta.

Forum Box sijaitsee Ruoholahdenrannassa, puretun sillan juuressa olevassa vanhassa muuntajavarastossa. Galleriatila käsittää 360 neliötä ja huonekorkeus on kuusi metriä ja siinä on kolme selkeää näyttelytilaa. Forum Boxin taiteilijoiden talkootyönä kunnostamat tilat ovatkin luonteeltaan galleria- ja museotilan välimaastosta. Gallerian avauduttua Marja-Terttu Kiviranta kirjoittaa Helsingin Sanomissa, kuinka astuttua Forum Boxin galleriatilaan kävijä voisi kuvitella olevansa yhtäkkiä New Yorkissa; Forum Box on urbaanin kansainvälinen nykyaiteen tila, jollaisia löytyi tuolloin lisäksi myös Kaapelitehtaalta. Forum Boxin galleriatila on kunnostettu professori Juhani Pallasmaan tekemän suunnitelman mukaan. (Kiviranta 1999, HS.)

Juhani Pallasmaa oli tehnyt entuudestaan yhteistyötä Kain Tapperin kanssa, joka Forum Boxin puhemiehenä pyysi Pallasmaata näyttelytilojen suunnittelijaksi. Forum Boxin juhlaulkaisun haastattelussa Pallasmaa kertoo, kuinka taidenäyttelytilalle on

eduksi tietty karkeus, materiaalituntu ja verstasmaisuus. Pallasmaan mielestä monet uudet museo- ja näyttelytilat ovat esteettisessä täydellisyydessään liian etäisiä, aineettomia ja peräänantamattomia; laboratoriomaisen neutraali, aineeton valkoinen näyttelytila on modernin aikakauden ihanne. Monet parhaista näyttelytiloista on hänen mukaansa tehty juuri entisiin teollisuustiloihin. (Halmetoja 2014, 20, 26.)

Alina Mänttari-Buttler haastatteli pro gradu tutkimuksessaan myös Forum Boxin ensimmäistä toiminnanjohtajaa Helena Sederholmia, joka kertoi, että galleriassa koettiin tärkeänä säilyttää tilan rosoisuus ja persoonallinen luonne. Sederholmin mukaan nimenomaan Forum Boxin tilalla on ollut merkitys vaihtoehtoisuuden rakentajana. Kun Forum Box perustettiin oli se nähtävissä nimenomaan vaihtoehtona meneillään olevaan tilanteeseen, jonka jälkeen tämä mahdollinen vaihtoehtoisuus on rakentunut tilan vaihtoehtoisuuden ja sen tuomien mahdollisuuksien kautta, Sederholm analysoi. Tila on houkutellut tekemään näyttelyitä, jotka ovat monin eri tavoin muunlaisia, kuin mitä muissa galleriatiloissa on nähty. (Mt. 2010, 108.) Tilan koko sallii isompienkin kokonaisuuksien toteutuksen ja Pekka Kauhanen luonnehtii Forum Boxin alkuaikoja, kuinka alku oli veistäjäpainotteista ja kuinka kuvanveistäjät halusivat isot työt sisään - vaikka kuorma-autolla (Kantokorpi 2014, 42).

Forum Boxin nykyisessä toimintasuunnitelmassa linjataan, kuinka sen pyrkimys on mahdollistaa taitelijoille kokeilevien teosten ja esimerkiksi isojen installaatioiden, veistosten tai videoteosten esittämisen ilman taiteilijaan kohdistuvia suuria myyntipaineita. Forum Boxilla on tärkeä rooli kuvataiteen kentällä, sillä siellä yhdistyy taiteilijan mahdollisuus myydä tekemäänsä taidetta kohtuullisella myyntiprovisiolla sekä kuraattorista tai galleristista riippumaton vapaus toteuttaa omantyyllisensä näyttely. Forum Box antaa siten taiteilijalle mahdollisuuden myös uudenlaiseen tekemisen kokeilemiseen ja taiteelliseen uudistumiseen. Forum Boxille tuleekin vuosittain toistasataa näyttelyhakemusta.

Kuvataiteilija ja Forum Boxin jäsen, Johanna Lecklin kirjoittaa näyttelyn järjestämisestä Forum Boxissa artikkelissaan *Tilan haaste ja houkutus* (1999, 76). Lecklin kirjoittaa, kuinka vapaan taiteen tiloissa taiteilijan on mahdollista toteuttaa näyttelynsä tai tapahtumansa ilman myyntiin kohdistuvia odotuksia gallerian puolelta. Lecklinin Forum Boxissa 2013 pitämä yksityisnäyttely, joka sisälsi muun muassa liikkuvan kuvan teoksia, olisi ollut vaikea saada kaupalliseen eli yksityiseen galleriaan. Lecklin

kertoo suunnitelleensa näyttelyä vuoden ajan, sillä suurikokoinen, riisuttu ja karhea näyttelytila aiheuttaa erilaisia haasteita. Tärkeäksi asiaksi nousi kuitenkin ajatus teosten suhteesta tilaan ja Forum Boxin tilaa on mahdollista muunnella monin tavoin, kuten esimerkiksi varioimalla teosten koon välillä ja antamalla niille tilaa. "Forum Box on yksi Helsingin upeimmista ja haasteellisimmista näyttelytiloista". (Ma. 1999, 77)

Forum Box ei ole ainoastaan ainutlaatuinen näyttelytila ja keskeinen toimija kulttuurin ja taiteen kentällä, vaan Forum Boxissa oleellinen asia on yhteisöllisyys, joka on jatkunut osana toimintaa sen perustamisesta lähtien. Forum Boxin juhlaulkaisussa kriitikko Otso Kantokorpi kirjoittaa, kuinka taiteilijat voivat myös ottaa valtaa käsiinsä ja keskeistoimintoja haltuunsa, ryhtyen pyörittämään vaikka näyttelytilaa tai galleriaa. Edelläkävijänä tässä prosessissa Kantokorpi kirjoittaa olevan Forum Boxin, joka tuolloin juhli 15-vuotista olemassaoloaan. Hän myös kirjoittaa taiteilijoiden tarvitsevan toisiaan ottaessaan asioita omiin käsiinsä. Artikkelissaan *Kun taide ei ole yksinäistä työtä* (1999) Kantokorpi haastattelee neljää Forum Boxin jäsentä, jotka kertovat ajatuksiaan yhteistoiminnasta. Haastatteluissa nousee tärkeäksi eroksi normaaliin galleriaelämään muun muassa eri-ikäisten kollegoiden aktiivinen yhdessä tekeminen ja kuinka yhteisöön kuuluminen oli ollut iso asia nuorempana, kun taiteilijana etsi omia rajojaan. Yhteisöön kuuluminen on tärkeää myös arvojen kautta; raha ei ole kaikessa peruslähtökohta, vaan on tärkeää, että voidaan mahdollistaa asioita ja tilaa annetaan monenlaiselle taiteelle. Forum Boxissa suhtaudutaan taiteeseen tosissaan ja rehellisesti; se on aito (Kantokorpi 1999, 33, 41-43, 51).

Vuonna 2017 Forum Boxissa käynnistyi strategiatyö, ja jonka kautta Forum Boxille laaditaan strategia ja visio vuodelle 2020. Strategiatyön tavoitteena on muun muassa sisällöllisten ja taiteellisten uudistamistarpeiden tunnistaminen sekä toiminnan pitkäjänteisyyden ja suunnitelmallisuuden vahvistaminen. Keskeistä on Forum Boxin profiilin kirkastaminen ja oman paikan selventäminen taiteen kentällä. Aiemmin toimintasuunnitelman on tehty vuodeksi eteenpäin, eikä erillistä strategiaa ole ollut käytössä. Syitä kyseiselle prosessille ovat olleet taidekentässä tapahtuneet muutokset, galleriatilan vuokrankorotusten kautta tiukentunut taloustilanne ja näkemys siitä, että kehittämistä tarvitaan toiminnan takaamiseksi niin talouden kuin taiteen kentällä saavutetun aseman ylläpitämiseksi. (Toimintasuunnitelma 2017-2018, Forum Box 2020-strategia.)

Forum Boxin alkuaikojen lehtikirjoitteluissa tuodaan esiin kuvataidetoiminnan lisäksi muidenkin taidelajien mahdollistaminen tilassa. Kimmo Oksanen kirjoittaa Helsingin Sanomissa, kuinka tekijät eivät halua puhua galleriasta, vaan kuinka Forum Box on enemmän taidetila. Alusta lähtien mukaan on suunniteltu musiikkia, performansseja ja teatteria (1999, HS). Myös Kivirannan artikkelissa (mas. 36) mainitaan, kuinka Forum Box on tulevaisuudessa suunnattu myös esittävälle taiteelle. Tuolloin toiminnanjohtajaksi palkattu Helena Sederholm korostaa, kuinka Forum Box ei ole pelkästään paikka kuvataiteelle, vaan periaatteessa avoin kaikelle.

Forum Boxissa järjestetään kuukausittain vaihtuvien kuvataidenäyttelyiden ohella erilaisia taidetapahtumia ja mahdollistetaan muun muassa performansseja, musiikkita-ns- ja teatteriesityksiä. Toiminta-ajatukseen kuuluu antaa eri alojen taiteilijoiden koetella vapaasti rajojaan suuressa ja sallivassa tilassa. Toiminnan tarkoituksena ei ole kerätä varoja osuuskunnalle vaan tuoda ratkaisuja pienten ryhmien tarpeeseen löytää kohtuuhintaisia esityspaikkoja Helsingistä. Lisäksi toiminnan kautta on mahdollista tehdä Forum Boxia tutuksi eri taiteenalojen ammattilaisille ja yleisöille sekä siten tavoittaa uusia yleisöjä myös kuvataiteelle. Tällä poikkitaiteellisella toiminnallaan Forum Box luo vapaille ryhmille eri taidelajien piirissä esiintymismahdollisuuksia ja vuosittain galleriassa järjestetäänkin kymmeniä pieniä esityksiä, konsertteja sekä muita esittävän taiteen tapahtumia. (Toimintasuunnitelma 2017-2018.)

Forum Box on ainutlaatuinen taidetila Helsingissä, jonka puitteet mahdollistavat vuosittain sekä erilaisten ajankohtaisten nykytaidenäyttelyiden, että kiinnostavien tapahtumien toteuttamisen. Forum Boxin näyttelyt mainitaan monesti Helsingin Sanomien näyttelyvinkeissä ja muissa alan taidekirjoitteluissa. Taiteiden välisten tapahtumien suhteen Helsingissä ei ole montaa galleriaa, jotka ylipäättänsä järjestäisivät taiteilijatapaamisten ja keskustelutilaisuuksien lisäksi muuta toimintaa tai luovuttaisivat tilojansa vapaiden ryhmien käyttöön. Forum Boxin toiminnan takana on 90 suomalaista eturivin taiteilijaa sekä noin kahdenkymmenen taiteilijan toimintaa luotsaavien aktiivien joukko. Forum Boxin visiossa vuodelle 2020 se on edelleen rohkea ja aktiivinen keskustelunaloittaja, ja paikka jonne taiteilija haluaa tulla pitämään näyttelyä, ilman että kaupalliset kysymykset ovat keskeisiä. Forum Box tulee olemaan paikka, jossa voi esittää taidetta, mitä missään muualla ei voi esittää.

4 TAITEIDENVÄLISET TAPAHTUMAT LUKUINA

Forum Boxin taiteidenvälisen toiminnan kartoituksessa olen pyrkinyt samaan määrällistä tietoa toiminnan nykytilasta. Forum Boxissa ei ole yksittäisten vuosien toimintakertomusten lisäksi koottu taiteidenvälisestä toiminnasta tietoja yksiin kansiin, eikä sitä siten ole voitu tarkastella kokonaisuutena, jossa esimerkiksi tapahtumien tai kävijöiden määrät voitaisiin nostaa vertailuun joko vuositasoilla tai eri taidelajien suhteen. Mahdollisimman kattavan kokonaiskuvan ja toiminnan luonteen ymmärryksen kannalta on mielekästä vertailla eri vuosia keskenään - pystyä tekemään niistä toimintaa koskevia yleistyksiä ja johtopäätöksiä, joita ei ole mahdollista vain yhden vuoden tietojen pohjalta tehdä.

Koska taiteidenvälistä toimintaa järjestävien paikkojen voidaan olettaa olevan yksilöllisiä jo organisaatiomuodon, resurssien kuin tilankin puolesta on tärkeää saada mahdollisimman hyvä kokonaiskuva siitä, millaista toiminta on juuri tässä kohteessa. Kartoituksesta saatu aineisto ja sen tarjoama tieto on organisaatiolle arvokasta jo sellaisenaan, mutta sitä voidaan hyödyntää myös toiminnan kehittämistä suunniteltaessa.

4.1 Taiteidenvälinen toiminta Forum Boxissa 2012-2017

Taiteidenvälistä toimintaa tarkasteltiin aikavälillä 2012-2017, koska näinä vuosina toiminnasta on alettu merkitsemään systemaattisemmin tietoa. Esimerkiksi kävijämääriä ei ole ennen vuotta 2012 merkitty ja sinäkin vuonna aloitettu vasta puolessa välistä vuotta. Mikäli kartoitus olisi tehty toiminnan alusta lähtien, tai siitä lähtien kun mitään taiteidenvälistä toimintaa koskevia tietoja on alettu merkitsemään, tiedot olisivat olleet hyvin hajanaisia eikä eri vuosien välistä vertailua olisi ollut mahdollista toteuttaa. Lisäksi nykyinen näyttelykoordinaattori Miia Takala on aloittanut työskenteleensä Forum Boxissa kartoitusjakson alussa vuonna 2012, ja häneltä oli siten mahdollista tarkistaa jotain puuttuvia tietoja.

Kartoituksessa on siis huomioitu kaikki sellaiset tapahtumat, jotka ovat gallerian niin sanottuun arkityöhön kuuluvan normaalin toiminnan ulkopuolisia. Tällaisia gallerian

arkitoimintaan kuuluvia tapahtumia, ja joita ei ole otettu kartoituksessa huomioon, ovat muun muassa näyttelyiden yhteydessä järjestettävät taiteilijataapaamiset, näyttelykierrokset kuten Galleriakeskiviikko ja Helsinki Art Walk sekä yleisötyön tapahtumat, kuten lasten työpajat.

Rajanveto tapahtumien välillä ei ollut täysin yksiselkoista. Jotkin tapahtumista ovat saattaneet sisältää piirteitä sekä gallerian normaaleista tapahtumista että taiteidenvälisistä tapahtumista. Näiden kohdalla olen punninnut esimerkiksi onko tapahtuma jokoisen näyttelyn yhteydessä toteutuvat vai ainutlaatuinen ja yksi, sisältääkö se selvästi jotain muita taidemuotoja, kuin kuvataidetta tai esillä olevan näyttelyn taidemuotoja, järjestettäisiinkö tapahtuma vaikka sen aikana näyttelyä olevaa näyttelyä ei olisi sikaan (tämä ei käy ainoaksi perusteeksi, sillä taiteidenväliseen toimintaa kuuluu myös ajatus, että näyttelyä pitävä taiteilija voi järjestää jonkin tapahtuman tai esityksen, joka liittyy näyttelyn tematiikkaan tms.). Myös näitä koskien saatoinkin kysyä näkemystä Miia Takalalta tai toiminnanjohtaja Alina Mänttäriltä.

Pääasiassa mukana olevat tapahtumat ovat selkeästi taiteidenväliseen toimintaan kuuluvia, ei kuvataiteen tapahtumia, kuten musiikki-, teatteri- ja tanssiesityksiä sekä performansseja ja näiden taidelajien mukaan tapahtumia on kartoituksessa pyritty merkitsemään. Muutamia otannassa huomioidut keskustelutilaisuuksia ovat olleet gallerian näyttelyn aukioloaikojen ulkopuolella järjestettyjä, eivätkä ne ole joko liittyneet esillä olleeseen näyttelyyn tai niiden tarkoituksena ei ole ollut syventää näyttelykokemusta taiteilijataapaamisen tapaan, vaan keskustella jostakin ajankohtaisesta aiheesta tai teemasta laajemmin eri puhujien kanssa. Kartoituksen muut -osioon kuuluvia ovat sellaiset tapahtumat, jotka eivät selkeästi asetu edellä mainittuihin taidelajien kategorioihin kuten a) työpajat, jotka eivät kuulu yleisötyön puolelle ja niissä on jokin poikkitaiteellinen elementti, b) esitykset, joissa on samanaikaisesti useampia taidelajeja tai marginaalisempia taidelajeja mukana kuten ääni- tai sidontataidetta sekä osa Taiteiden Yön -tapahtumista c) videotaidetta ja elokuvia esittelevät tapahtumat d) teosmyyjäiset ja gallerian omat joulutapahtumat.

Nostan tässä luvussa kartoituksesta saadusta aineistosta tarkasteluun seuraavat kokonaisuudet: 1. tapahtumien ja tapahtumailtojen määrät, 2. tapahtumien taidelajit, 3. tapahtumajärjestäjät sekä 4. kävijämäärät. Osion lopuksi kokoon vielä kootusti yh-

teen kartoituksen aineistosta saatuja tuloksia sekä nostan esiin niitä seikkoja, jotka tulee ottaa huomioon myös taiteidenvälisen toiminnan kehittämistyössä.

Esittelen aineiston tuloksia osittain erilaisilla taulukoilla, kaavioilla ja tunnusluvuilla. Taulukoita olen käyttänyt vaihtoehtona suuremman tietomäärän ja yksityiskohtaisemman tiedon esittämiseksi. Taulukoiden kautta pystyin visuaalisesti nostamaan esille myös joitain tiettyjä toiminnan erityispiirteitä liittyen muun muassa taidelajeihin. Kuvion avulla taas on mahdollista saada parempi visuaalisempi kokonaiskuva tarkasteltavasta asiasta ja tunnusluvut koskevat pääasiassa keskiarvoja.

4.1.1 Tapahtumien ja tapahtumailtojen määrä

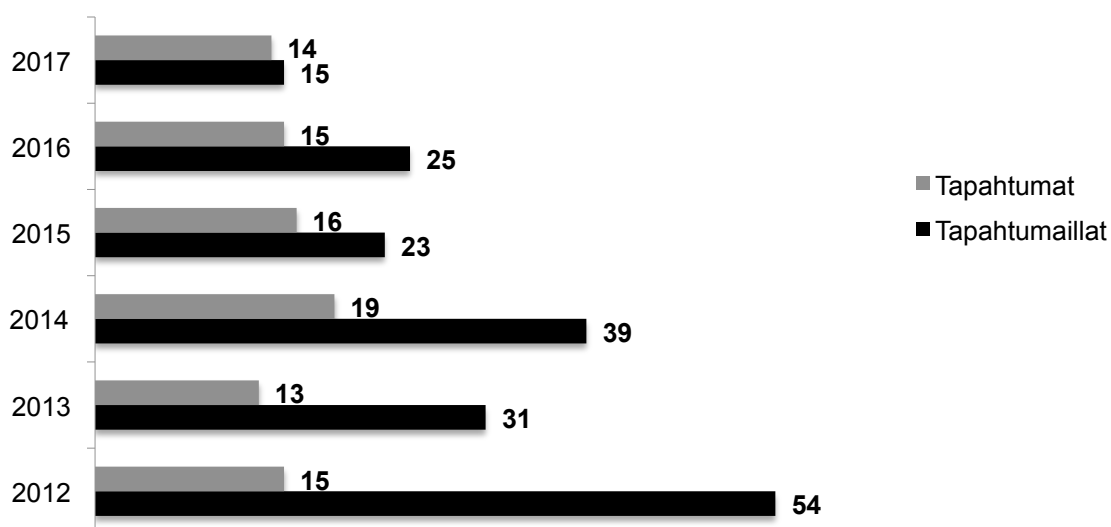
Vuosina 2012-2017 Forum Boxissa on ollut kaikkiaan 187 iltana 92 kappaletta erilaisia tapahtumia. Tapahtumailtojen ja tapahtumien määrässä on nähtävissä huomattava ero; tapahtumailtoja on ollut yli puolet enemmän kuin varsinaisia tapahtumia. Yksi tapahtuma saattaa siis käsittää useampia iltoja, kuten vaikka useampana iltana esitettävää teatterin teosta. Erilaisilla tapahtumilla tarkoitan tässä yhteydessä musiikin, teatterin, tanssin, performanssin, seminaarien sekä muut -kategorisoinnin sisälle kuuluvia esityksiä, teoksia ja monitaiteisia kokonaisuuksia. Nämä kategorisoinnit on tehty tarkasteltujen tapahtumien yleisimpien taide- ja tapahtumalajien mukaan. Taidelajit toimivat näissä niin sanottuna yleiskäsitteenä tarkoittaen toiminnan eri muotoja.

Tapahtumaillat ovat kiinnostava tarkasteltava, koska niiden määrä kertoo kuinka monena iltana vuodessa ja koko aikavälillä gallerian ovet ovat olleet normaalin näyttelyn aukiolon lisäksi yleisölle auki. Tässä luvussa tarkastelen tapahtumien ja tapahtumailtojen suhdetta toisiinsa, niiden jakautumista taide- ja tapahtumalajeittain sekä löytyykö näistä suhdanteista sellaisia merkittäviä vaikutuksia toimintaan, jotka tulisi erityisesti huomioida.

Myös vuosikohtaisesti erovaisuudet koskevat eritoten tapahtumailtojen määriä, sillä tapahtumien määrät ovat pysyneet kuuden vuoden tarkastelujakson aikana suhteellisen samana. Tapahtumailtojen määrä on kuitenkin eri vuosien välillä vaihdellut jopa neljänkymmenen illan välillä. Ero on huomattava; suurin tapahtumailtojen määrä

kuuden vuoden aikana on ollut 54 ja pienin 15. Kiinnostavaa on huomata myös se, että vuosittainen tapahtumien lukumäärä ei korreloi suoraan suurempaan määrään tapahtumailtoja. Kuuden vuoden vertailussa kahtena vuonna oli saman verran tapahtumia; 15 kappaletta ja tapahtumailtoja taas näinä kyseisinä vuosina 2016; 25, ja 2013; 54. Näitä vuosikohtaisia tapahtumien ja tapahtumailtojen välistä jakaumia voi tarkastella alla olevasta kaaviosta.

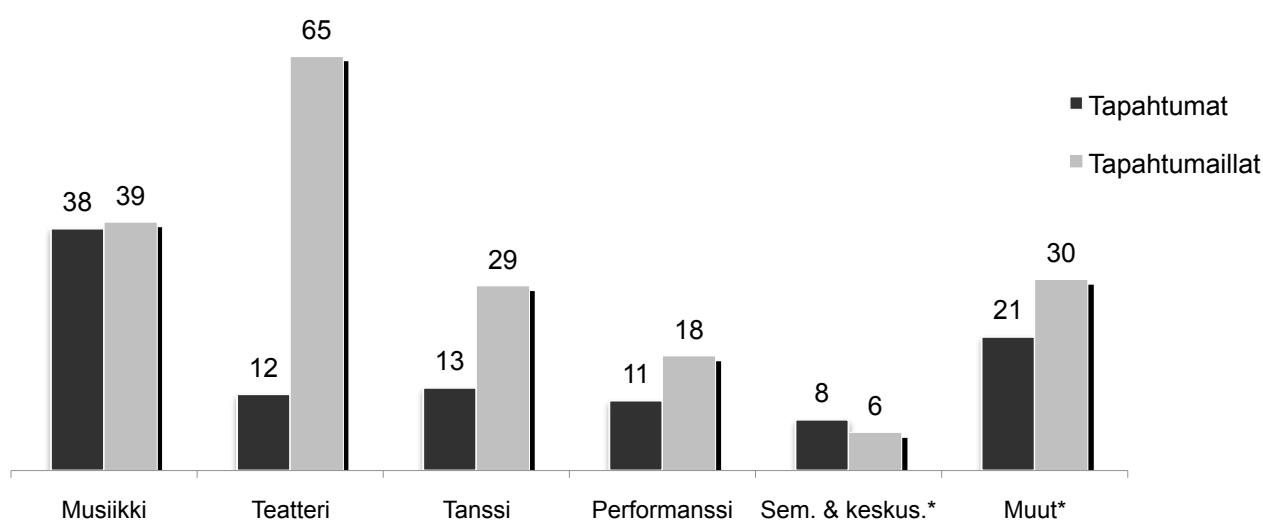
Tapahtumien ja tapahtumailtojen jakautuminen vuositasona

Kuten yllä olevasta kaaviosta näkyy tapahtumien määrä on eri vuosina ollut lähes sama. Keskimäärin Forum Boxissa on vuosittain noin 15 taiteidenvälistä tapahtumaa. Ainoa vuosi, jolloin tapahtumailtoja ja tapahtumia on ollut lähes saman verran on 2017. Tämä johtunee siitä, että taidelajit vaikuttavat siihen kuinka monena iltana tapahtumalla on esityksiä, eli tapahtumailtoja. Teatterin ja tanssin teoksilla on monesti useampia tapahtumailtoja. Esimerkiksi yhdellä teatterin teoksella (tapahtumalla) voi olla jopa 15 tapahtumailtaa. Vuonna 2017 teatterin esityksiä ei ole ollut lainkaan ja kolmella tanssin tapahtumalla oli kullakin vain yksi tapahtumailta. Lähes kaikkina muina vuosina, lukuun ottamatta vuotta 2012 myös tanssin tapahtumilla on ollut useampia esityksiä (tapahtumailtoja). Yhtä musiikin tapahtumaa lukuun ottamatta jokainen vuoden 2017 tapahtumista oli kertaluontoinen ja se voi siten selittää tapahtumailtojen vähyyttä, verrattuna aiempiin vuosiin.

Kun vertaillaan keskenään eri taidelajien tapahtumia sekä tapahtumailtoja, teatterin ja tanssin esitysten osalta erot lukumäärissä ovat selkeästi nähtävissä. Suhteessa taidelajien tapahtumien määriin tapahtumailtoja on koko tarkasteluvälin aikana ollut teatterilla ja tanssilla runsaasti enemmän sekä jonkun verran myös performanssilla. Seminaareilla ja keskusteluilla on poikkeavasti vähemmän tapahtumailtoja, kuin itse tapahtumia mikä johtuu siitä, että ne ovat usein olleet jonkun toisen tapahtuman osana. Alla olevassa kaaviossa on tarkasteltavissa taidealoittain kaikki vuosien 2012-2017 yhteenlaskettujen taidelajien tapahtumien ja tapahtumailtojen määrät.

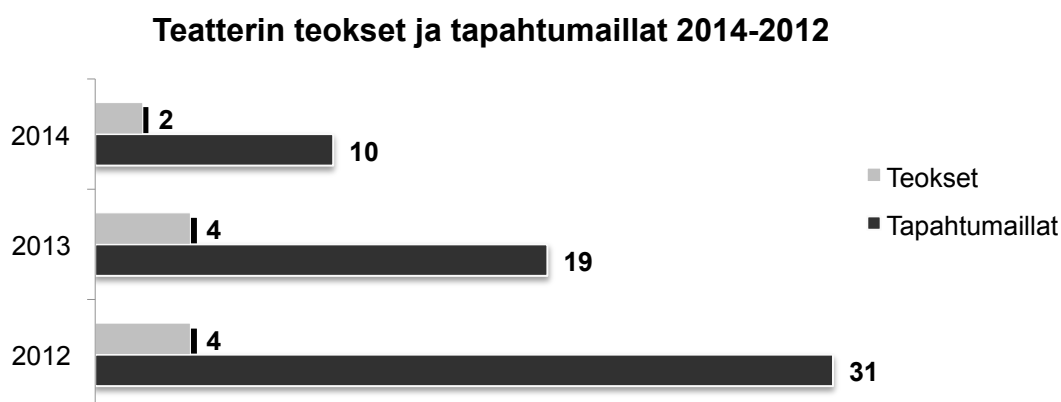
Tapahtumien ja tapahtumailtojen jakautuminen taidealoittain

* Taidelajien iltojen määrä on sama kuin yhteenlasketut tapahtumaillat (187). Tapahtumien yhteismäärässä on kuitenkin ero (92, 103), sillä joissakin tapahtumissa on ollut samanaikaisesti useamman taidelajin 'tapahtuma'. Kokonaistapahtumissa on tarkasteltu tapahtuman ns. yläotsikkoa, kokonaistapahtumaa erottelematta sen sisältöjä. Taidelajien tarkastelussa tämä tulee kuitenkin muutaman kohdalla esiin, koskien lähinnä esitysten yhteydessä järjestettyjä seminaareja tai myyjäisten kanssa pidettyjä konsertteja. Nämä tulevat taidelajien kohdalla näkyviin ainaostaan seminaareissa, jossa iltoja on vähemmän kuin tapahtumia. Tämä johtuu juuri siitä, että melkein puolet seminaareista ovat olleet muiden tapahtumien osana.

Vuonna 2012 neljällä eri teatterin teoksella oli yhteensä esitysiltoja 31 kappaletta. Suurimman osan vuoden illoista täyttivät Teater 90°:n *EDEN*, 15 tapahtumailalla sekä Maria Hukkamäen teatteri-ilmaisun ohjaajan -tutkintoon kuuluva teos *Antigone*, kymmenellä tapahtumailalla. Vaikka vuonna 2013 teatterin tapahtumia oli saman verran, tapahtumailtojen määrä oli kokonaisuudessaan huomattavasti pienempi. Teatteriseurue Ursuksen *Gogol: Nenä - Satiiri ihmisen tarpeesta menestyä* käsitti niistä poikkeuksellisen suuren osan, yhdeksän tapahtumailtaa, siinä missä muilla teoksilla

lukumäärä oli 3-4 kappaletta. Pääasiassa vuosina 2012-2017 teatterin tapahtumilla oli 3-5 tapahtumailtaa.

Tarkasteltaessa yleisesti vielä muita taiteenaloja, muun muassa musiikin tapahtumilla on kartoitusjakson aikana ollut muutamasti useampia tapahtumailtoja mutta ei kolmea enempää. Vuosien 2014-2015 aikana toteutettiin erilaisia musiikin tapahtumasarjoja, joiden tapahtumat on kuitenkin luettu yksittäisinä. Sarjalliset tapahtumat jakautuivat monesti koko vuoden ajalle, eivätkä peräkkäisiin iltoihin.

Performanssin tapahtumilla on sekä yhden että useamman tapahtumailtan teoksia mutta enimmäkseen yhden illan kestäviä. Vuonna 2012 Forum Boxissa oli performanssin tapahtumia, joilla suurimmalla osalla oli useita tapahtumailtoja. Erityslaatuinen oli esimerkiksi 2084 -tapahtuma, jolla oli yhteensä kahdeksan tapahtumailtaa. Teos oli monitaiteellinen esitys, joka sisälsi eri taiteenlajeja teatterista sirkukseen, valoon ja ääneen. Esittävän luonteensa vuoksi olen luokitellut sen performanssiksi, enkä esimerkiksi Muut -osioon, mikä muutenkin monesti yhdistelee eri taiteenlajeja. Myös performanssilla on yksi tapahtuma, jossa se oli osana toista tapahtumaa. Tämä oli vuonna 2016 Arelan järjestämä Design Weekin keskustelutilaisuus; *Arela-keskustelua pukeutumisvalinnoista*, jonka osana tilassa oli liikeperformanssi. Tilastoissa tämän kohdalla performanssille ei ole merkitty esitysiltaa, jolloin se näkyy poikkeamana (ks. liite 3).

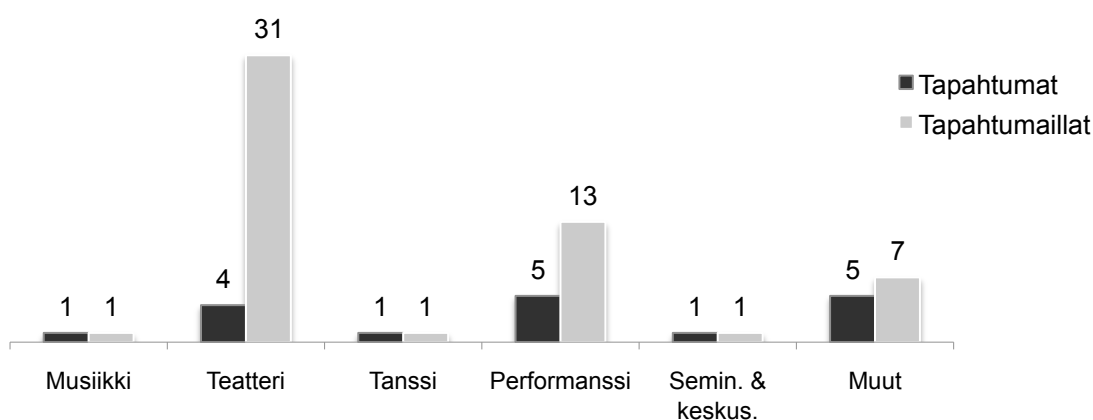
Muut -osiossa on sekä useampien iltojen tapahtumia että kertaluontoisia tapahtumia. Useampia tapahtumailtoja on ollut esimerkiksi *Water tower -vesitorniprojekti* -esityksellisellä äänidemonstraatiolla ja *Taidetta ja pipareita -teosmyyjäisillä*, jotka ovat ol-

leet Forum Boxin omaa toimintaa. Näissä on saattanut olla lisäksi osana konsertti, joka on sisällytetty myös musiikin tapahtumiin. Poikkeuksellisen lukuisilla tapahtumailloilla joukossa on *Croquis Nights -piirustunnit*, joita oli vuonna 2016 yhteensä seitsemänä iltana.

Seminaarit ja keskustelutilaisuudet ovat olleet kertaluontoisia yhtä lukuun ottamatta; vuonna 2014 HLEFF:n kahtena peräkkäisenä iltana tapahtuman osana järjestettyä Artist Talk- tapahtumaa. Kuten jo mainitsin, seminaarit ja keskustelut ovat monesti olleet osana jotakin toista tapahtumaa ja siksi niillä näyttää olevan vähemmän esitysiltoja. Pelkät seminaari -tapahtumat ovat olleet aina yksittäisiä tapahtumia.

Nostan vielä kaavion kautta tarkasteluun vuoden 2012, jossa oli eniten tapahtumailtoja koko tarkastelujakson aikana. Samana vuonna oli myös eniten sellaisia tapahtumia, joilla oli useita tapahtumailtoja. Enemmän kuin minään muuna vuonna.

Vuoden 2012 taiteidenväliset tapahtumat ja tapahtumaillat

Vuosittain Forum Boxissa järjestettävien taiteidenvälisten tapahtumien ja tapahtumailtojen määrään vaikuttavat erityisesti muutamat seikat. Galleriassa oleva näyttely määrittelee pitkälle sen, minkälaiset esitykset ovat tilassa mahdollisia, sillä taiteidenväliset tapahtumat pidetään näyttelyn yhteydessä. Jos galleriatilassa on esimerkiksi kookkaita, paljon tilaa vieviä installaatioita tai veistoksia, voi vaikkapa tanssi- tai teatteriesityksen järjestäminen olla haasteellista. Jotkut vapaat ryhmät saattavat kaivata esityksellensä täysin tyhjää tilaa, johon voivat itse rakentaa esitykseen sopivan maailman, tai heillä voi olla muita tilaan liittyviä toiveita. Meneillään oleva näyttely saattaa aiheuttaa Forum Boxissa siis tilankäytöllisiä rajoituksia.

Toinen seikka on Forum Boxin tilavuokraustoiminta. Yhtenä varainhankinnan muotona, galleria vuokraa tilaansa mm. firmojen ja yksityishenkilöiden juhlaikäyttöön. Tämä koskee etupäässä viikonloppuja, joita ei siten voida varata taiteidenvälisten tapahtumien käyttöön. Myöskään näyttelynripustusviikolla taiteidenvälisten tapahtumien järjestäminen ei ole galleriassa mahdollista. Tällä hetkellä taiteidenväliseen toimintaan käytettävät illat ovat pääasiassa tiistaista torstaihin, gallerian aukioloaikojen ulkopuolella. Poikkeuksia on kuitenkin tehty, ja taiteidenvälisiä tapahtumia on toisinaan ollut myös maanantai ja perjantai-iltaisina. Kalenterissa vapaana olevat illat voivat siis olla tekijä, joka vaikuttaa siihen onko aikatauluja mahdollista yhteen sovittaa tapahtuman järjestämiseksi.

Muutoin on vaikea sanoa, mikä saa ryhmät hakeutumaan juuri Forum Boxiin ja mihin ajankohtaan järjestettävä tapahtuma osuu. Toisinaan tapahtumajärjestäjät ja esiintyjät suunnittelevat teoksia hyvissä ajoin ennen varsinaista esitysjankohdtaa ja saattavat tietää haluavansa pitää sen nimenomaan Forum Boxissa, jolloin sopiva ajankohdtaa on helpompi koittaa yksissä tuumin löytää. Toisinaan taas kaivataan suhteellisen lyhyellä ja joustavalla aikavälillä esityspaikkaa. Kyse on sikäli siis myös sattumasta, miten vaikkapa nopealla varoitusaajalla esityspaikkaa kaipaava tapahtuma sopii galleriassa olevaan näyttelyyn ja kalenteriin.

4.1.2 Taidemuodot

Edellisen osion kaaviossa sivulla 47 **Tapahtumien ja esitysten jakautuminen taideloittain** on havainnollistettu kunkin taidemuodon yhteenlasketut tapahtumat ja tapahtumailmat tarkasteltavan ajanjakson sisällä. Käyn seuraavaksi tarkemmin läpi, miten ne jakautuvat eri taidemuotojen tapahtumien osalta vuositasona. Jatkan siis vielä hieman tapahtumien määrällistä vertailua mutta siirryn niiden kautta tarkastelemaan tapahtumien tyyppejä kunkin taide- ja tapahtumalajin sisällä, kuten minkälaisia musiikin tapahtumat ovat tai minkä tyyppisiä teatterin esityksiä kyseinen kategoria sisältää. Taidelajien tapahtumien määrällisessä tarkastelussa on edelleen huomionarvoista se, että ne eivät ole samat kuin kaikkien tapahtumien kokonaismäärät. Tässä logiikkana se, että muutamissa tapauksissa yksittäinen tapahtuma voi sisältää useampia taidelajeja. Tapahtumailtojen määrää ei myöskään ole mahdollista kasvat-

taa siitä, minkä verran niitä on todellisuudessa ollut, jolloin muutamilla taidelajien tapahtumilla on vähemmän iltoja, joka koskee ainoastaan näitä poikkeuksia.

Syvempää sisältöjen ja teemojen tarkastelua olisi ollut kiinnostavaa tehdä osana kirjoitustyötä, mutta olen valinnut olla sisällyttämättä tätä näkökulmaa ja pitäytynyt aiheiston määrällisessä tarkastelussa. Olen ollut kiinnostunut toiminnan luvuista ja siitä, minkälaisia analyyseja ja johtopäätöksiä niistä on mahdollista tehdä. Haluan kuitenkin tuoda esiin, minkälaisia tapahtumia Forum Boxissa on järjestetty; siis minkälaista toimintaa organisaatiossa on. Tämä täydentää kokonais kuvaa taiteiden välisestä toiminnasta sekä taustoittaa toiminnan luonnetta.

Olen taulukoinut kunkin taidemuodon tapahtumakohtaiset määrät ja esityskerrat vuosikohtaisesti, niistä jo aiemminkin käyttämiäni kategorioiden mukaisesti. Taulukko tarjoaa enemmän ja tarkempaa informaatiota ja taidemuotojen vuosittainen vertailu numeerisesti onnistuu kaavioon verrattuna tämän esittämistavan kautta paremmin. Seuraavalla sivulla olevassa taulukossa on esitetty jokaisen taidemuodon tapahtumien määrät sekä esityskerrat vuoden aikana. Liitteestä 2 löytyy samoilla tiedoilla oleva taulukko, jossa lisäksi nähtävänä taidelajien tapahtumien ja esitysiltojen kokonaismäärät.

Taulukko tapahtumien ja tapahtumailtojen määristä vuositasonalla 2012-2017

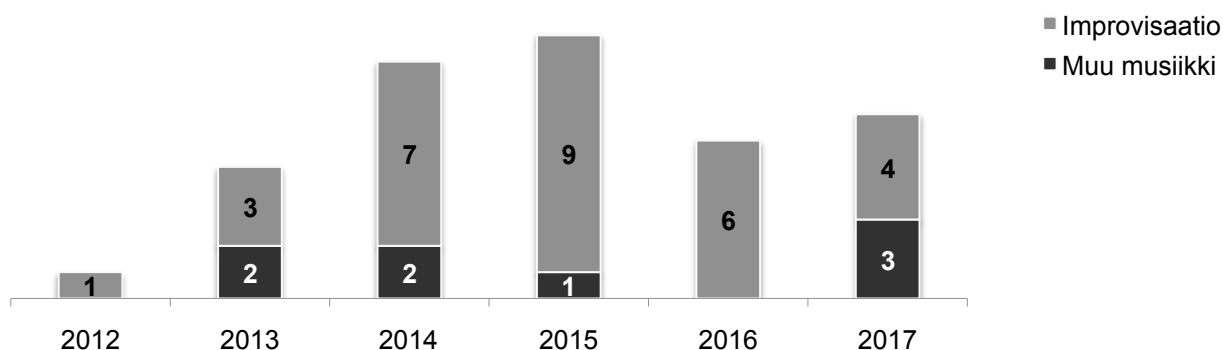
Vuosi	Musiikki tapahtumat/ tapahtumail- lat	Teatteri tapahtumat/ tapahtumail- lat	Tanssi tapahtumat/ tapahtumail- lat	Performanssi tapahtumat/ tapahtumail- lat	Sem. & kesk. tapahtumat/ tapahtumail- lat	Muut tapahtumat/ tapahtumail- lat
2017	7 / 8	0 / 0	3 / 3	2 / 2	1 / 1	1 / 1
2016	6 / 6	2 / 5	1 / 3	2 / 1*	2 / 1*	3 / 9
2015	10 / 12	0 / 0	2 / 6	0 / 0	1 / 1	3 / 4
2014	9 / 10	2 / 10	5 / 14	0 / 0	1 / 0*	5 / 5
2013	5 / 2*	4 / 19	1 / 2	2 / 2	2 / 2	4 / 4
2012	1 / 1	4 / 31	1 / 1	5 / 13	1 / 1	5 / 7

Lukuun ottamatta vuotta 2012 musiikin tapahtumia on ollut vuosittain määrällisesti lähestulkoon eniten kaikista taiteenaloista; 2013 erilaisia musiikin ja teatterin tapahtumia oli yhtä paljon, joskin teatterin tapahtumailtoja reilusti enemmän. Vuonna 2015 musiikin tapahtumia oli 12/16, eli ne kattoivat n. 75% kaikista tapahtumista.

Musiikin tapahtumiin kuuluu muun muassa barokkimusiikinkonsertit, joita galleriassa on nähty vuosina 2017 joulun teemalla ja 2014 kahtena iltana *Love, Madness and Despair - Barokin gestiikka* -konserteissa. Lisäksi ohjelmassa on ollut musiikkisatuja sekä nykymusiikin tapahtumia. Suurin osa musiikin tapahtumista on kuitenkin improvisaatiota. Jos lukuja tarkastellaan prosentuaalisesti, kaikista vuoden 2012-2017 musiikin tapahtumista lähes 80% on ollut improvisaatiota (ks. liite 3; improvisaation osuus musiikin tapahtumista).

Improvisaation prosentuaalisen osuuden sijaan mielekkäämpää on tarkastella musiikin improvisaation kohdalla vuosia 2014-2017, jolloin kyseisten tapahtumien määrä on kasvanut (esimerkiksi 2012 ainoa musiikin tapahtuma oli improvisaatiota, eli siten sen osuus 100%). Näyttäisi siltä, että improvisaatiomusiikin tapahtumien lisääntyminen liittyy olennaisesti koko musiikin tapahtumien kasvuun vuositasolla, mikä pitää tämän tarkastelujakson kohdalla paikkaansa.

Improvisaation määrä musiikin tapahtumissa

Improvisaatiomusiikin tapahtumia on ollut Forum Boxilla aiemminkin, mutta 2014 galleriassa aloitettiin improvisaatiomusiikin sarjat, jotka ovat lisänneet kyseisten tapahtumien määrää huomattavasti aiempiin vuosiin verrattuna. Improvisoidun musiikin

lisääntyminen, ja voisi puhua jopa sen vakiintumisesta ohjelmistoon, liittyy paljolti sen järjestäjiin, joita käsittelen laajemmin seuraavassa luvussa 4.1.3.

Esitän lisäksi ajatuksen improvisoidun teatterin ja tanssin tapahtumien olevan tällä hetkellä jollain tapaa juuri Forum Boxin taiteiden väliseen toimintaan kuuluvia, sillä niitä on vuosien varrella nähty galleriassa paljon. Esimerkiksi vuoden 2017 aikana kaikki tanssin tapahtumat ovat olleet improvisaatiota. Improvisaation osuus kaikista taidemuotojen tapahtumista jää kokonaisuudessaan kuitenkin huomattavasti pienemmäksi muissa paitsi musiikissa, jossa sen voidaan sanoa olevan kaikkein keskeisin musiikin laji. Vuosina 2012-2017 tanssin ja teatterin esitykset ovat improvisaation ohella olleet muun muassa suunniteltuja ja ohjattuja teoskokonaisuuksia, joilla on ollut myös useampia tapahtumailtoja.

Teatterin tapahtumia ovat olleet esimerkiksi 2016 Teatteri Sudenenteen nukketeatteriesitys *Kasvien salattu elämä*, jota esitettiin galleriassa neljänä iltana, ja jonka viimeisen illan yhteydessä pidettiin teemoihin liittyvä seminaari. Samana vuonna oli myös toinen nukketeatteriesitys *Uvieta - Carmen Lyra*; varjoteatteriesitys Costa Rican samannimisen kansansadun pohjalta, jossa yhdistyivät nukketeatteri, liike, elävä musiikki ja visuaalinen ilmaisu poeettiseksi elämykseksi. Myös 2014 nähtiin *Dead Line*, neljän helsinkiläisen nukketeatteritaiteilijan yhteistyöprojekti. *Dead Line* toteutettiin neljässä erilaisessa galleriassa, joista Forum Box toimi esityksen avajaisnäyttämönä. Nukketeatterin lisäksi vuosien aikana teatterin saralla on esitetty perinteisessä muodossa niin Antiikin klassikotragediaa kuin Mark Twainin novelliin pohjautuvia teoksia.

Tanssin puolella koreografioita on esitetty niin sooloteoksina kuin isompien työryhmien monitaiteellisina kokonaisuuksina. 2016 galleriassa oli tanssitaiteilija Anni Rissan *Turning Point -soolotanssiteos*, jossa yhdisteltiin tanssin lisäksi äänitaidetta. Teos otti myös yleisön mukaan käyttämällä kiinnostuneiden antamia esineitä osana esitystä. 2014 nähty *Landscapes* oli myös soolokoreografioita esittävä teos, jossa mukana oli äänitaiteen lisäksi valotaidetta. Teoksen toteutti osittain sama työryhmä kuin *Turning Point* -esityksenkin. Hieman erilainen tanssin tapahtuma on ollut esimerkiksi *Milonga, tanssiaiset galleriassa*, joka taas oli osa tangofestivaalia.

Muutamana esimerkkinä performansseihin kuuluvista tapahtumista mainittakoon drag show't, joita nähtiin useampana iltana osana virallista Helsinki Pride'n juhlaohjelmaa, sekä myös viimeisimmässä Taiteiden yössä 2017. Performansseja on toisinaan ollut luentojen ja seminaarien ohessa ja vuonna 2017 oli Radim Labudan *Performative lecture with soup*, jossa luentoa pitävä taiteilija sisällytti itse luentoonsa performatiivisen eleen valmistamalla puheensa aikana yleisölle keittoa. Forum Box isännöi *Miko Kuro's Midnight Tea* -interaktiivisen taidetituaalin vuonna 2013, joka alkoi keskiyöllä. Vieraat osallistuivat tapahtumaan ohjaavien taiteilijoiden johdolla ja luoden näin rituaalin.

Vaikka seminaarit ja keskustelut eivät sinänsä ole taidelajeja, eri taiteenalat liittyvät näiden tapahtumien aiheisiin, teemoihin ja järjestäjätahoihin. Lisäksi keskustelujen ja seminaarien esiintyjinä ja moderaattoreina on eri taiteenalojen edustajia. Esimerkiksi Arelan järjestämä keskustelu pukeutumisvalinnoista järjestettiin osana Helsinki Design Weekin ohjelmaa 2016 ja oli näin muodin- ja designin saralle liittyvä. Myös tänä vuonna Forum Boxin järjestämä Breaking Boundaries -verkostoitumistilaisuus oli osa HDW:n ohjelmaa. Osa seminaareista liittyy toiseen tapahtumaan, kuten edellä mainittu *Kasvien Salattu Elämä* -nukketeatteriesitys, jonka yhteydessä pidettiin teemoihin pureutuva keskustelutilaisuus. Samankaltaisia tilaisuuksia on ollut myös useampien lyhytelokuvaesitysten yhteydessä, kuten HLEFF:n 2014.

Muut -osioon sisältyy monimuotoisesti eri taiteenlajeja, koska siihen on luettu kuluvaiksi sellaiset tapahtumat, jotka sisältävät samanaikaisesti useita eri taidemuotoja tai ovat esimerkiksi poikkitieteellisiä. Osiossa on myös mukana marginaalisemmat taiteen muodot sekä tieteidenväliset tapahtumat. Esimerkiksi jo aiemmin mainittu esityksellinen äänidemonstraatio *Water tower - vesitorniprojekti*, jossa siirrettiin vesitornin äänimaailma toiseen tilaan, ja jossa äänen instrumenttina toimi tanssijan keho. Teoksesta vastasi äänisuunnittelijan, esiintyjän, skenografin ja valosuunnittelijan muodostama työryhmä. *Linnan vastaanotto* -taidetapahtumassa mukana oli runoja, tanssia ja laulua itsenäisyyden ajalta. Taiteiden yössä 2014 galleriassa nähtiin Tinttu Henttosen bondage workshop sekä *Shibari night á la Tinttu Henttonen & bondage team*.

Kaiken kaikkiaan voidaan sanoa, että gallerian taiteidenväliseen ohjelmistoon kuuluu monenlaisia taiteenlajeja ja muotoja sisältäviä tapahtumia. Vaikka taiteenlajeille on

annettu niin sanotut yläkategoriat tilastoinnin ja yleistämisen helpottamiseksi, niiden sisälle mahtuu paljon erilaisia tapahtumia ja esityksiä. Edellä esiteltyt tapahtumat ovat vain muutamia esimerkkejä niistä lähes sadasta tapahtumasta, joita galleriassa on kuuden vuoden tarkastelujakson aikana ollut.

4.1.3 Tapahtumien järjestäjät

Vuosittain Forum Boxiin löytää uusia taiteidenvälisten tapahtumien järjestäjiä sekä jo aiemmin esityksiä tilassa pitäneet tulevat uusien teosten kanssa galleriaan. Toisinaan aiemmin tapahtuman järjestäneet tulevat esiintymään toisella, kokonaan uudella kokoonpanolla. Kokoonpanojen muutokset vaikuttavat siihen, että on vaikea arvioida kuinka paljon vuosittain galleriassa tapahtumia järjestävät ovat kokonaan uusia tulokkaita ja ketkä ovat jo olleet Boxissa aiemmin. Osa järjestäjistä saattaa siis olla gallerialle jo entuudestaan tuttuja. Heidän joukossaan on myös sellaisia toimijoita, jotka pitävät galleriassa esityksiä vuosittain tai lähes vuosittain.

Taidemuodot osiossa viittasin musiikin tapahtumien kohdalla jo järjestäjiin sekä heidän vaikutuksestaan tapahtumien määrälliseen lisääntymiseen sekä improvisaatiomusiikin niin kutsutusta vakiintumisesta taiteidenväliseen ohjelmistoon. Musiikin osalta järjestäjissä toistuu tarkasteluvälissä samat tahot, kuten Rank Ensemble, Korvat Auki Ensemble sekä Laponia Improvisations, ja Sergio Castrillón.

Vuoden 2012 ainoa musiikkitapahtuma oli Rank Ensemblen järjestämä improvisaatiokonsertti. Kokoonpano piti lisäksi vuonna 2015 kolmena peräkkäisenä päivänä *Kielen päällä - Tip of the Tongue* -pienoisfestivaalin. Korvat Auki Ensemble esiintyi tarkastelujakson aikana kolmena vuotena, pitäen kahtena peräkkäisenä vuotena 2014 ja 2015 *Korvat Auki Ry:n syyskonsertin* sekä viimeisimmän kerran he esiintyivät Forum Boxissa vuonna 2017.

Eniten musiikin tapahtumia tarkastelujakson aikana on järjestänyt kolumbialainen sellisti-säveltäjä Sergio Castrillón. Lukuun ottamatta vuotta 2012 Castrillón on järjestänyt improvisaatiomusiikin konsertteja Forum Boxissa jokaisena vuonna. Kaikista kuuden vuoden aikana pidetyistä musiikin tapahtumista hän on toiminut järjestäjätahona yli puolissa improvisaatiomusiikin konserteista. Hän on lisäksi itse esiintynyt suurimmassa osassa niistä vierailevan artistin tai artistien kanssa. Sergio Castrillón

on myös yksi Laponia Improvisations -kollektiivin vetäjistä ja järjestänyt konsertteja Forum Boxissa myös sillä kokoonpanolla.

Sergio Castrillón järjesti 2013 konsertin Laponia Improvisations -kokoonpanolla, ja jotka esiintyivät samana vuonna myös kahtena iltana gallerian omissa joulumyyjäisissä. 2014-2015 toteutettiin improvisaatiokonsertin sarjat: *Spring Season Improvisations* ja *Autumn Season Improvisation*. Näiden lisäksi vuosina oli vielä yksittäisiä konsertteja ja Castrillón oli myös mukana 2015 Taiteiden yön ohjelmassa. Viime vuonna improvisaatiomusiikinsarjoja ei enää toteutettu mutta Castrillón järjesti vuoden aikana yhteensä viisi konserttia sekä oli tänäkin vuonna osana Forum Boxin Taiteiden yön ohjelmaa. Kuluvana vuonna improvisaatiokonsertteja on ollut hieman vähemmän, yhteensä kolme, joista yksi oli Laponia Improvisations -kollektiivin konsertti.

Tanssitaiteilija Anni Rissanen piti edellisen kerran esityksen Forum Boxilla loppuvuodesta 2016, *Turning Point* -soolotanssiteoksellaan. Sitä ennen Rissanen piti galleriassa tanssisoolojen yhteisillan Nina Viitamäen kanssa *Landscapes* -teoksessa 2014. Vuosien välissä Rissanen esiintyi Forum Boxissa Vivarium Kollektiivin: Piirto -esityksessä.

Teatterin puolella Teatteri Sudenenne on järjestänyt nukketeatteri esityksen *Kasvien salattu elämä* 2016 sekä neljä vuotta aiemmin nukketeatteria ja nykytanssia yhdistävän esityksen *Muotokuva näkymättömyydestä*.

Muut tapahtumia järjestäneet kokoonpanot, ryhmät, seurueet kuin myös yksittäiset taiteilijat ja esiintyjät vaikuttavat tämän aikavälin tarkastelussa olleen yksittäisiä tapahtuman järjestäjiä ja osa varmasti kokonaan uusia gallerialle. Koska tarkastelun otanta ei ulotu vuotta 2012 aiemmaksi, on vaikea sanoa onko joku ryhmistä järjestänyt galleriassa jo aiemmin tapahtumia, se on kuitenkin hyvin mahdollista. Kuitenkin nämä edellä esiin nostamani järjestäjät ovat ainakin varmuudella pitäneet galleriassa aiemmin esityksiä ja osa varsin toistuvasti, vaikuttaen merkittävästi tapahtumien vuosittaiseen määrään. Sanottakoon vielä, kun olen tarkastelussa tehnyt valinnan nostaa esiin sekä tapahtumien että tapahtumailtojen ja -kertojen määrät, siinä missä musiikin tapahtumien määrä on ollut näiden järjestäjien, etenkin Castrillón kohdalla huomattava, Anni Rissanen järjestämät tanssiesitykset ovat kattaneet puolet kaikista kuuden vuoden aikavälin esityksilloista.

4.1.4 Kävijämäärät

Kartoitusjakson kävijämäärien osalta tarkastelua ei voida toteuttaa kokonaan samanaikaisesti, yhtä suorasti johdetuin tunnusluvuin kuin aiemmissa osioissa. Aikaväliksi rajautui vuodet 2012-2017 osittain sen takia, että ennen vuotta 2012 Forum Boxissa ei oltu kovin tarkasti merkattu taiteidenvälisiin tapahtumiin liittyviä tietoja ylös, jos ollenkaan. Eniten tämä näkyy kävijämääriä koskevissa tiedoissa, joita ei enää jälkikäteen saada edes työntekijöitä haastattelemalla, kun taas joitain muita tietoja on ollut mahdollista tällä tavoin tarkentaa. Vuoden 2012 puolenvälin jälkeen kävijöiden seuranta taiteidenvälisissä tapahtumissa on kuitenkin tehostunut ja määriä on merkattu näyttelykävijöiden ohella systemaattisemmin ylös. Aikavälillä 2013-2017 vuosittaisista taiteidenvälisten tapahtumien kävijöistä on merkattu ylös vähintään 60%, kun vielä vuonna 2012 lukumäärä oli vain 33% (ks. liite 2).

Niiden kävijämäärien pohjalta, jotka tapahtumista ovat merkittynä, on mahdollista nostaa tarkasteluun eräitä toiminnan kannalta varsin merkityksellisiä seikkoja sekä tehdä niistä erilaisia johtopäätelmiä. Seuraavaksi tarkastelen muun muassa, minkä tapahtumien illoissa on vuosikohtaisesti ollut eniten kävijöitä, eli mitkä vaikuttavat kerättyjen tietojen pohjalta olleen kaikkein suosituimpia. Luon samalla katsauksen näihin eniten yleisöjä haalineiden tapahtumailtojen pääsymaksuihin. Lisäksi selvitin, mitkä ovat tapahtumailtojen yleisimmät kävijämääräryhmät, eli minkä verran suurimassa osassa tapahtumia on yleisöä.

Suosituimmat tapahtumat määrittelin yleisiä kävijäryhmiä hyödyntäen (ks. liite 4) sellaisiksi, joissa on ollut 35 kävijää tai enemmän. Tämä perustuu kerättyjen kävijätietojen pohjalta tehtyyn yleisimmät kävijäryhmät jaotteluun, jossa 6-35 kävijää on yleisin kävijäryhmä sisältäen suurimman osan taiteidenvälisistä tapahtumailloista. Pidin mielekkäänä rajata tarkasteluun nostettavat esitykset edellä mainitun kävijäryhmän ylärajan mukaisesti, jotta tarkasteluun saataisiin sopiva määrä, selkeästi kerralla enemmän yleisöä tavoittaneita tapahtumia.

2017 suosituimmat tapahtumat ja kävijämäärät:

- **Taiteiden Yö, 142** kävijää
- **Barokkijoululaulut, 65** kävijää

2016 suosituimmat tapahtumat ja kävijämäärät:

- **Taiteiden Yö, 130 kävijää**
- **Design Week: Arela-keskustelua pukeutumisvalinnoista ja liikeperformanssi, 75 kävijää**
- **Improvisaatiokonsertti: Jane Rigler, Jone Takamäki, Natalia Castrillón ja Sergio Castrillón, 45 kävijää**

2015 suosituimmat tapahtumat ja kävijämäärät:

- **Taiteiden Yö, 110 kävijää**
- **Konstrundan taideseminaari, 85 kävijää**
- **Water tower -vesitorniprojekti, 50 kävijää**

2014 suosituimmat tapahtumat ja kävijämäärät:

- **Taiteiden Yö, n. 200 kävijää**
- **Spring Season Improvisations 4, 100 kävijää (avajaiset)**

2013 suosituimmat tapahtumat ja kävijämäärät:

- **Taiteiden Yö - Texmex - A Conceptual Breakdown, 75 kävijää**
- **Laponia Improvisations Group Gig, 52 kävijää**
- **TAIK -improvisaatiotilaisuus, 50 kävijää**
- **IN COVERSATION, 40 kävijää**

2012 suosituimmat tapahtumat ja kävijämäärät:

- **Ville Kekäläinen - Linnea von Kattendam / Kaupungin paras kabaree, 60 kävijää**
- **Taiteiden Yö Boxissa, 45 kävijää**

Tätä listausta tarkasteltaessa on selvää, että Taiteiden Yö on ollut lähes poikkeuksetta kävijämäärältään suurin tapahtuma. Ainoastaan vuonna 2012 se ei ollut listauksessa ylimpänä. Vuoden 2014 Taiteiden Yö on ollut koko kuuden vuoden tarkastelujakson suosituin tapahtuma, noin 200 kävijällä. Suosittuja ovat tämän otannan mukaan olleet myös erilaiset keskustelutilaisuudet ja seminaarit sekä performanssit ja konsertit. Osassa useamman illan tapahtumia oli merkattu ainoastaan yhteiskävijämääriä, jolloin ei ole tiedossa, mitä tapahtumailtakohtaiset yleisömäärät ovat olleet. Vuosittaisista kävijätilastoista on siis johdettavissa jonkinlaisia päätelmiä, kuten mitkä ovat olleet suosituimmat tapahtumat vuosikohtaisesti sekä koko tarkastelujakson aikana, vaikka olemassa olevat tiedot eivät olekaan täydelliset.

Nostan vielä erikseen tarkasteluun muutamia yleisenkävijäryhmän yläreunassa olevia tapahtumia, sillä niitä ei yksittäin katsottuna koko otannan aikana ole kovin mon-

taa. Teatterin esityksiä tarkastellessa vain yksi tapahtumailta näyttäisi tavoittaneen 35 kävijää. Teatteriesitys EDENin kaikki yhteenlasketut kävijät siltä osin kun ne on merkitty (13/15) ovat yhteensä 219 kävijää, vaihdelle iltakohtaisesti 5 ja 35 välillä. Vuonna 2017 kaksi tapahtumaa käsitti 35 kävijää; Jouluihin tapahtumapäivä Forum Boxissa, jossa oli laajennettu aukiolo sekä liikeperformanssi Myllyteatterin taiteilijoilta sekä Laponia Improvisations -kollektiivin konsertti.

Lähes kaikki edellä mainitut, kävijämäärältään suurimmat tapahtumaillat ovat olleet ilmaisia. Muutamien konserttien sisäänpääsymaksu oli ollut 5 euroa ja lisäksi EDENin esitykseen oli sisäänpääsymaksu mutta sen tarkempia hintatietoja ei ollut saatavilla. Pintapuolisella tilaston katsauksella pystyn vielä lisäämään, että suurin osa esityksistä sisältää jonkin suuruisen sisäänpääsymaksun, joka vaihtelee 4 ja 30 euron välillä. Ihan kaikkien tapahtumien sisäänpääsymaksutietoja ei ole olemassa mutta se kuitenkin tiedetään lähes kaikkien tapahtumien kohdalta, onko sisäänpääsymaksua ylipäätään ollut vai onko tapahtuma ollut ilmainen. Kaikkein yleisimmät lippuhinnat ovat olleet 5-10 euron välillä ja toiseksi yleisimmät 10-15 euron välillä. Jatkossa voisi olla olennaista selvittää tarkemmin, miten yleisömäärät jakautuvat näiden lippuhintojen suhteen, eli onko sisäänpääsyn hinnalla kuinka suuri vaikutus tapahtumien kävijämääriin.

Kävijämäärät -luvun lopuksi tarkastelen vielä kokonaiskävijämääriä. Kuten jo aiemmin olen maininnut olemassa olevat kävijämäärätiedot koskien taiteidenvälisiä tapahtumia ovat osin puutteelliset. Laskettuja kävijöitä on vuosina 2012-2017 taiteidenvälisillä tapahtumilla ollut 3587 kappaletta. Tämä ei kuitenkaan kuvaa koko tuona aikana tapahtumissa käyneitä kävijöitä etenkään, kun vuoden 2012 54 tapahtumaillan kävijöistä pystytään laskemaan ainoastaan 33%. Tämä on relevantti tieto myös sen takia, koska olen kiinnostunut selvittämään tapahtumailtojen suhdetta vuosittaisiin kävijämääriin ja vuosi 2012 oli tapahtumailloiltaan suurin.

Koska tapahtumien kävijämäärät saattavat vaihdella yli sadasta vain muutamaan ihmiseen ei ole mielekästä laskea suoraan siltä pohjalta tapahtumille keskikävijämäärää. Olen kuitenkin halunnut saada jonkinlaisen arvion siitä, mikä koko vuoden kävijämäärä voisi olla. Kartoitusvälin kävijämäärätiedoista olen ensin koonnut tapahtumailtojen yleisimmät kävijämääräryhmät (ks. liite 4). Yleisin kävijämääräryhmä on 6-35 kävijää, joka käsittää 94 tapahtumailtaa. Tämä tapahtumien ja kävijämäärien ja-

kautuminen niiden suhteen voi olla hyödyllinen tieto jo sellaisenaan mutta olen käyttänyt sitä lisäksi osviittana, kun olen laskennallisesti pyrkinyt arvioimaan tapahtumien keskikävijämääriä ja sitä kautta koko vuoden kokonaiskävijämääriä.

Liitteessä 2 olevasta taulukosta voi nähdä, minkä suuruista kokonaiskävijämääristä taiteidenvälisten tapahtumien kohdalla puhutaan. Oleellista on tarkastella määriä suhteessa siihen, miltä osin ne on merkitty 2012-2017 välisenä aikana. Olen kirjannut taulukkoon kävijöiden yhteismäärän sekä laittanut näkyville, kuinka monen tapahtumaillan kohdalla merkinnät ovat löytyneet sekä minkälaista prosenttiosuutta kaikista illoista nämä yhteenlasketut kävijämäärät vastaavat.

Tarkastelussa ovat erityisesti siis tapahtumailtojen kävijämäärät, sillä kuten todettua, tanssin ja teatterin teoksilla on monta esityskertaa ja Forum Boxissa on pääasiassa merkitty kävijämäärät ylös jokaisen kohdalla erikseen. Poikkeuksena vuonna 2015 ja 2014 on merkitty muutamien musiikki-tanssi ja teatteriesitysten kokonaiskävijämäärät iltakohtaisten määrien sijaan. Tällainen tapa merkitä sopii kokonaismäärän tarkasteluun mutta ei silloin, jos halutaan saada tietoa tapahtumista esitys- tai tapahtumailtakohtaisesti, vaikkapa suosituimpia tapahtumailtoja tarkastellessa. Tässä esimerkkinä aiemmin mainittu teatteritapahtuma EDEN, jonka eri ilojen kävijämäärissä oli kohtalaisia eroja.

Vajaat tiedot kävijämääristä vaikuttavat siihen, minkä suuruudesta yleisömäärästä puhutaan koko kuuden vuoden tarkastelun aikavälillä. Jos kaikista tapahtumista olisi saatavilla vähintään 80% tietoa, arviota voitaisiin tehdä varmemmalta pohjalta. Seuraavaan taulukkoon olen mahdollisimman tarkasti pyrkinyt laskemaan, mikä kokonaiskävijämäärä on arviolta kunakin vuonna ollut. Laskentaa hankaloittaa se, että tiedossa olevasta vuotuisesta kävijöiden yhteismäärästä ei voida suoraan laskea keskimäärää yhdelle esitykselle. Jos kaikissa esityksissä, joista kävijät on merkattu ylös olisi pienellä hajonnalla suurin piirtein saman verran yleisöä, keskiarvon laskeminen olisi mahdollista. Kuten tämän osion alussa esitellyistä kävijämääristä voidaan kuitenkin nähdä, eroa kahdella saman vuoden esitysillan kävijämäärässä on mahdollista olla melkein toistasataa henkeä.

Kun ero näiden kaikkein suurimpien ja kaikkein pienimpien kävijöiden välillä saadaan kavennettua, pysytään laskemaan tapahtumailtakohtainen keskiarvo kävijämäärälle

ja laskennallisesti arvioimaan koko vuoden kokonaiskävijämäärä. Tämä on toteutettu jättämällä keskiarvon laskennasta pois ne tapahtumat, jotka ovat ylittäneet tietyn kävijämäärän. Tässä olen jälleen hyödyntänyt yleisimmän kävijämääräryhmän, 35:n kävijän ylärajaa. Vuositasolla nämä suurimmat kävijämäärät sisältäneet tapahtumaillat ovat samat kuin yllä esitellyt suosituimmat tapahtumat. Kun keskiarvo on jäljellä olevista esityksistä saatu laskettua, on sen avulla laskettu kävijämäärät niiden tapahtumailtojen osalta, jotka ovat puuttuneet kokonaan, olleet 35, tai sen alle. Tämän lukumäärän päälle on lisätty takaisin ne muutamat suuremmat kävijämäärät, jolloin saatiin koko vuoden kaikkien iltojen kokonaiskävijämäärä realistisemmalla todennäköisyydellä laskettua.

Kävijämäärät merkitty:

Vuosi	Kävijämäärät	Merkityt kävijät tapahtumaillat/ koko vuoden tapahtumaillat	Osuus %
2017	413	13/ 15 tapahtumailtaa	87%
2016	536	22 / 25 tapahtumailtaa	88%
2015	451	18 / 23 tapahtumailtaa	78%
2014	758	24 / 40 tapahtumailtaa	60%
2013	639	28 / 32 tapahtumailtaa	88%
2012	393	18 / 54 tapahtumailtaa	33%

Kävijämäärät laskennallisesti:

Vuosi	Kävijämäärät 100%	Tapahtumailtojen lukumäärä	Km kävijöitä/ tapahtumailta
2017	450 (6)	15 (6)	19
2016	581 (4)	25 (4)	15
2015	506 (5)	23 (5)	13
2014	1091 (1)	40 (2)	20
2013	709 (3)	32 (3)	20
2012	944 (2)	54 (1)	16

Esimeriksi vuoden 2016 kaava näyttäisi siis tältä, kun sen suurimmat yli 35:n kävijän tapahtumat ovat: 130, 75, 45 ja tapahtumailtojen määrä sinä vuonna; laskettuja $22-3=19$ ja kaiken kaikkiaan $25-3=22$. Laskentakaava: $(536-130-75-45)/19*22+130+75+45$ (ks. liitteestä 4 kaikkien vuosien kaavat)

Laskennalliset kävijämäärät hyödyttävät eniten vuosien 2014 ja 2012 kohdalla, joiden kävijämäärätiedot olivat muita vuosia vajaammat. Nyt kun kävijöiden vuosittainen määrä on kutakuinkin tiedossa, voidaan niiden määrää verrata tapahtumailtojen vuosittaiseen kokonaismäärään. Olen asettanut kävijämäärät taulukossa rinnakkain vuoden tapahtumailtojen kokonaismäärien kanssa ja numeroinut ne sulkeisiin punaisella (1) ollen suurin kävijämäärä sekä suurin määrä tapahtumailtoja kuuden vuoden aikana ja (6) pienin. Muuten kävijämäärät ja tapahtumaillat näyttäisivät täsmäävän toisiinsa, paitsi siinä missä vuoden 2012 tapahtumailtojen määrä oli suurin, sen kävijämäärät ovat tämän arvion mukaan olleet toiseksi suurimmat kartoitusjakson aikana. Tähän oletettavasti kuitenkin vaikuttaa vuoden 2014 kohdalla poikkeuksellisen suuri kävijämäärä Taiteiden Yössä, joka oli toista luokkaa kuin minkään muun otannassa olevan taiteidenvälisen tapahtuman kävijämäärä. Mikäli tällainen olisi ollut joka vuosi, myös vuonna 2012 jolloin suurin merkitty kävijämäärä oli 60 kävijää, olisi se tällöin ollut myös kävijämäärältään otannan suurin.

Vaikka täysin suoraa yhteyttä tapahtumailtojen ja kävijämäärien välillä ei tulosten perusteella voidakaan todeta, näyttäisi niiden määrällä tämän otannan mukaan kuitenkin olevan lähes välitön vaikutus vuosittaisiin kävijämääriin. Koska kävijämäärien tapahtumailtakohtaiset vaihtelu voivat olla niin suuria, tästä taulukosta ei voida vetää täysin varmaa johtopäätöstä sen suhteen, kuinka monta kävijää mikäkin tapahtumailta tuo galleriaan siitä samasta syystä, mistä kävijämäärältään isoimmat tapahtumailat oli jätettävä keskiarvon laskennasta pois. Nyt voidaan kuitenkin laskea hieman paremmin suuntaa antava arvio siitä, mikä taiteidenvälisten tapahtumien kävijämäärä on kaikkine tapahtumailtoineen kartoitusjakson aikana ollut: 4243.

Palatakseni vielä kerran kävijämääräryhmittelyyn, suhteellisen suurella todennäköisyydellä voidaan kuitenkin sanoa yhdenkin yleisölle auki olevan tapahtumaillan tuovan galleriaan vähintään kuusi kävijää mutta varsin mahdollisesti myös enemmän. Moni tekijä vaikuttaa siihen, kuinka monta kävijää esityksiin saapuu paikalle. Sisään pääsyn hinnan lisäksi muun muassa markkinoinnilla, tapahtuman luonteella ja sisällöllä sekä ajankohdalla voidaan otaksua olevan merkitystä kävijämääriin. Kartoituk-

sen aineistosta ja näistä heränneistä pohdinnoista löytyisi aineksia laajempaan jatkokutkimukseen, jossa voisi vielä perusteellisemmin paneutua esimerkiksi Forum Boxissa käyviin taiteidenvälisiin yleisöihin ja niiden kävijätottumuksiin.

4.2 Yhteenveto

Tarkasteltaessa Forum Boxin taiteidenvälisiä tapahtumia ja tapahtumailtojen määriä nousi esiin, että tapahtumailtoja on ollut yli puolet enemmän kuin tapahtumia. Tapahtumia on ollut Forum Boxissa vuosina 2012-2017 yhteensä 92 ja tapahtumailtoja 187. Tämä tapahtumailtojen suurempi määrä kertoo siitä, että joillakin tapahtumilla on useampia iltoina ohjelmaa, esimerkiksi teatterin kohdalla voi samalla teoksella olla useampia esitysiltoja. Monesti näin on myös tanssin kohdalla sekä toisinaan myös performanssin. Vuosikohtaiseen tapahtumailtojen kokonaismäärään vaikuttaa se, onko sinä vuonna ollut paljon useampi-iltaisia tapahtumia.

Erityisesti tapahtumaillat ovat kiinnostava tarkasteltava, koska ne kertovat kuinka monena iltana galleria on ollut yleisölle normaalien aukioloaikojen lisäksi auki. Tapahtumailtojen tarkastelu suhteessa muihin toiminnan piirteisiin on relevanttia useissa luvun 4 osioissa kuten tapahtumien määrään, taidelajeihin ja kävijämääriin. Tapahtumailtoihin liittyen olin kiinnostunut selvittämään, liittyykö vuosittainen tapahtumailtojen kokonaismäärä vuosittaiseen kävijämäärään.

Taiteidenvälisten tapahtumailtojen vuosittaiseen määrään vaikuttaa monet seikat sekä Forum Boxin että tapahtumajärjestäjien puolelta. Ensinnäkin Forum Boxissa esillä olevat näyttelyt ja muutamat muut käytännöt sanelevat, onko tapahtumaa mahdollista järjestää tilassa. Etukäteen on vaikea ennustaa millainen vuosi taiteidenvälisten tapahtumien tiimoilta muodostuu, sillä ryhmät hakeutuvat galleriaan välillä lyhyilläkin varoitusajoilla. Toisaalta toimintaan kuuluu myös sellaisia tapahtumia, joita galleriasa on nähty jo aiempina vuosina ja joiden voidaan ajatella osaltaan muodostavan nykyisen taiteidenvälisen toiminnan profiilin.

Kartoitukseen kerättyjä tapahtumia tarkastellaan yleisimpien tapahtumien taidelaeista johdetun kategorisoinnin mukaan, joita ovat musiikki, teatteri, tanssi, performanssi,

keskustelut & seminaarit ja muut. Taidelajit toimivat tässä niin sanottuna yleiskäsittelynä tarkoittaen toiminnan eri muotoja.

Taidelajien puolesta vuodet taiteidenvälisten tapahtumien osalta rakentuvat eri tavalla. Musiikin tapahtumia on määrällisesti ollut tarkastelujakson 2012-2017 aikana eniten ja useina vuosina ne ovat kattaneet yli puolet vuoden tapahtumista. Suurin osa musiikin tapahtumista ovat improvisaatiota ja nimenomaan ne ovat sellaisia tapahtumia, jotka toistuvat vuosittain. Myös teatterin ja tanssin tapahtumissa monet ovat improvisaatiota mutta myös koreografioituja ja ohjattuja teoksia. Kaiken kaikkiaan tarkastelun aikavälillä Forum Boxissa on ollut monenlaisia tapahtumia, niin kertaluontoisia, useampia tapahtumailtoja sisältäneitä kuin myös vuosittain toistuvia sarjallisia kokonaisuuksia.

Forum Boxin tapahtumajärjestäjissä on vuosittain uusia tulijoita sekä jo aiemmin tapahtuneita pitäneitä tai niissä esiintyneitä taiteilijoita. On myös yleistä, että aiemmin tapahtuman organisoineet tai niissä esiintyneet tulevat pitämään esitystä uudella kokoonpanolla. Tapahtumajärjestäjiin liittyy paljolti se, muodostuuko toimintaan tiettytyylisiä toistuvia tapahtumia sekä sarjallisia kokonaisuuksia. Tarkastelun ajanjaksona muutamat tapahtumajärjestäjät ovat esiintyneet tai pitäneet tapahtumia joko kaikkina tai lähes kaikkina vuosina. Nämä henkilöt edustavat musiikin ja etenkin improvisaation sekä tanssin ja teatterin taidelajeja.

Kävijämäärien tarkastelussa käytettävissä olevat tiedot oli osittain muita puutteellisemmat. Niiden perusteella nostin kuitenkin tarkasteluun kartoitusvälin aikana olleet suosituimmat tapahtumat, tarkoittaen sellaisia tapahtumailtoja, joilla on ollut suurimmat yleisöt. Näistä tapahtumista oli nähtävissä, että lähes kaikkina vuosina Taiteiden Yö keräsi suurimmat määrät yleisöä, jopa poikkeuksellisen paljon näihin isoimpiin yleisömääriin nähden. Näitä kyseisiä tapahtumia tarkasteltaessa selvisi myös, että tapahtumat olivat pääasiassa olleet ilmaisia tai niissä oli ollut pienimuotoinen viiden euron pääsymaksu.

Kävijämäärien yhteydessä tein kävijämääräryhmittelyn, jolla pyrin selvittämään yleisimmän kävijämäärän taiteidenvälisissä tapahtumissa. Suurimman osan tapahtumailloista käsittivät 6-35 henkilön kävijämäärät, ollen siten yleisin kävijämääräryhmä. Näiden sisällä portaittain tapahtumaillat jakautuivat 26-35 kävijää: 19 tapahtumailtaa,

16-25 kävijää 30 tapahtumailtaa ja 6-15 kävijää 45 tapahtumailtaa ollen yleisen käyttäjäryhmän sisällä kaikkein yleisin kävijämäärä.

Kävijämäärätarkastelun lopuksi selvitin vielä arvion vuosien kokonaiskävijämäärästä sekä kaikista koko aikavälin kävijämäärästä. Tätä ei pystytty suoraan laskemaan, koska kävijämäärien merkitty osuus oli muutamien vuosien kohdalla sen verran heikko. Tämä arvio saatiin laskennallisesti, jossa keskiarvio laskettiin tiedossa olevien kävijämäärien pohjalta poissulkien suurien yleisömiin tapahtumat. Tulokseksi saatiin taiteidenvälisiin tapahtumiin koko kartoitusväliltä yli 4000 kävijää, joka asettaa toiminnan volyymin ja vaikuttavuuden tapahtumien ja tapahtumailtojen määrän kanssa jonkinlaiseen perspektiiviin. Lisäksi voitiin tehdä johtopäätös siitä, että suurempi tapahtumailtojen - ei pelkkien tapahtumien - määrä vuodessa vaikuttaa myös vuoden katsojamäärään kasvattavasti.

Tässä luvussa tulokset on saatu määrällisen aineiston perusteella ja johtopäätökset on tehty toiminnan tunnuslukuihin pohjautuen tutkailemalla muun muassa niiden suhteita toisiinsa. Määrällinen aineisto ei kuitenkaan kerro kaikkea toiminnan nykytilasta ja toiminnan muodoista. Se ei myöskään kuvaa lainkaan esimerkiksi minkälaisia toimenpiteitä organisaatiossa tehdään toiminnan edistämiseksi, minkälaisia ajatuksia ja mielikuvia se herättää tai mitä tavoitteita sille asetetaan. Määrällinen aineisto ei myöskään kuvaa miten toistuvasti tapahtumia järjestävät vapaan kentän edustajat kokevat tilan. Nykytilan kartoituksessa määrällisesti kerätty ja analysoitu aineisto tarjoaa lähtökohdan toiminnan kehittämiseksi ja se toimii työkaluna kehitystoimenpiteistä suunniteltaessa esimerkiksi otettaessa huomioon suosituimmat tapahtumat sekä tapahtumien, tapahtumailtojen ja kävijämäärien vaikutukset vuositasolla.

5 TAITEIDENVÄLISYYS FORUM BOXISSA: NYKYISYYS & VISIOT TULEVASTA

Teemahaastattelujen kautta pyrin saamaan lisätietoa Forum Boxin taiteidenvälisen toiminnan nykytilasta, kuten toiminnan tavoitteista, haasteista ja muutostarpeista. Lisäksi olin kiinnostunut tietämään, oliko organisaatiossa jo entuudestaan olemassa toimintaa koskevia kehityssuuntia sekä millaisia muita ajatuksia ja näkemyksiä Forum Boxin taiteidenvälinen toiminta haastateltavissa herättää. Työn keskeiset tutkimuskysymykset olivat osa haastatteluissa käsiteltyjä aiheita.

Haastateltavat henkilöt olivat Forum Boxin toiminnanjohtaja (vs.) Alina Mänttari, näytelykoordinaattori Miia Takala, Forum Boxin hallituksen jäsen, kuvataiteilija Ilona Valkonen, tanssitaiteilija Anni Rissanen sekä säveltäjä, sellisti Sergio Castrillón. Haastateltavat henkilöt toivat erilaisia näkökulmia toimintaan organisaation sisältä sekä vapaan kentän puolesta tapahtumien järjestäjinä. Näkökulma vaikuttaa osin siihen, ketkä haastateltavat ovat kunkin teeman tiimoilta enemmän äänessä. Tässä luvussa esittelen haastatteluaineistoa siitä johdetuin teemoin. Osion viimeisessä luvussa teen yhteenvedon koko haastatteluosiosta, painottaen tutkimuskysymyksiä.

Käytän tässä luvussa työn keskeistä tausta-aineistoa (Ks. s. 17) nostamalla esiin muutamia siinä esitettyjä malleja ja tulkintoja, peilaten niitä haastatteluaineistossa esiintyviin aihepiireihin. Tällä tavoin näkisin Forum Boxin taiteidenvälinen toiminnan linkittyvän myös laajempaan toimintaympäristön kontekstiin. Tausta-aineiston osalta hyödynnän eritoten Susanna Petterssonin artikkelissaan esittämiä *taiteidenvälisen ohjelmistoon* liittyviä näkemyksiä ja toimintamalleja sekä Sonja Taimiahon Pro graduun tekemiä Ateneum-salin *kävijätutkimuksia*, jotka antavat museokontekstista huolimatta arvokkaita näkemyksiä taiteidenväliseen toimintaan kohdistuvista oletuksista ja huomioista kävijöiden näkökulmasta.

5.1 Tila taiteelle – monitaiteisuuden mahdollisuudet

Taiteidenvälisen toiminnan tekemisen taustalla olevat syyt liittyvät Forum Boxin identiteettiin; alusta lähtien toimintaa ohjanneeseen tila taiteelle -ajatukseen. Haastattelussa organisaation toimijat Alina Mänttari, Miia Takala ja Ilona Valkonen taustoittivat taiteidenvälisen toiminnan tekemisen syitä sekä näkemyksiä siitä miksi toimintaa pidetään tärkeänä jatkaa ja kehittää.

Forum Boxin toiminnanjohtaja Alina Mänttari näkee syyt taiteidenvälien toiminnan tekemiseen kahtia jakautuneena. Toisaalta syyt liittyvät ideologiaan, eli haluun pitää yllä paikkaa, joka ei ole pelkästään kuvataiteelle. Samassa tilassa kohtaavat eri taidemuodot, joiden välillä voidaan olettaa olevan vuorovaikutusta. Alun perin tämä on lähtöisin taiteilijoiden ajatuksesta, jossa monitaiteisuudella on sisällöllistä merkitystä, ja että taiteidenvälisyys on arvo sinällään. Mänttärin mukaan ideologiaan voi liittyä myös laajempia näkemyksiä, kuten halu auttaa vapaan kentän toimijoita tarjoamalla edullista esiintymistilaa Helsingissä, jossa on pulaa esityspaikoista. Toinen syykokonaisuus on Mänttärin mukaan oman kuvataidepuolen markkinoillinen ja yleisöllinen edistäminen, tarkoittaen uusien yleisöjen hankkimista ja risteyttämistä.

Haastateltavien kommentteista tulee esille, kuinka Forum Boxin toiminta-ajatus on merkityksellinen taustatekijä taiteidenvälisessä toiminnassa. Tila taiteelle ajatus on ollut Forum Boxin toiminnassa perustamisesta alkaen, joka tarkoittaa juuri tätä ideologiasta halua toiminnan monitaiteisuudesta (Mänttari 2017). Forum Boxin hallituksen jäsen, kuvataiteilija Ilona Valkonen sanoo kuinka tila taiteelle on nimenomaan Forum Boxin henkeä - sitä että toiminnassa mahdollistetaan muutakin kuin kuukausittaisten näyttelyiden sarjaa. Näyttelykoordinaattori Miia Takalan olisi vaikea kuvitella Forum Box ilman taiteidenvälistä toimintaa, miten se on koko kahdeksantoistavuotisen mukana olon jälkeen vahva osa Forum Boxia. Vaikka yksi peruste taiteidenväliselle toiminnalle voidaankin sanoa olevan organisaation talous osin taiteidenvälistä toimintaa tukevien avustuksen muodossa, ideologiset syyt asettuvat toiminnan määrän edelle. Miia Takala haastattelussaan:

(...) gallerian perustajaporukalla on ollut hienosti se visio aina mukana siinä että pitää tapahtua kaikenlaista ja ihan kaikki on tavallaan tervetulleita.

Toiminnan tekemisen kuvailuun yhdistyy pohdinta siitä kuinka hyvin nämä toiminnan syyt, sille annetut tavoitteet ja tehtävät tällä hetkellä toteutuvat. Alina Mänttari nostaa tähän liittyen esiin uusien yleisöjen tavoittamisen ja yleisöjen risteyttämisen. Hänen mukaansa jokainen Forum Boxiin tapahtumaan tullut tietää sen jälkeen paikasta ja tulee ehkä katsomaan myös näyttelyitä sekä kertoo paikasta muutamille ystävälleen. Mahdollisuus voisi kuitenkin olla suurempien yleisö- ja näkyvyysshyötyjen saavuttaminen kuvataide- ja galleriatoimijana, mikäli toiminta olisi kehitetympää ja mietitympää. Hän pohtii myös kommunikatiivisuuden toteutumista eri taidemuotojen ja tekijöiden välillä, jota ei välttämättä tällä hetkellä juurikaan tapahdu. Näyttelyä pitävä taiteilija ei välttämättä ole tietoinen näyttelynsä aikana olevista muista taidetapahtumista.

Taiteidenvälistä toimintaa on eri vuosien aikana pidetty ideologisesti tärkeänä ja jatkamisen arvoisena. Sen potentiaali, kehittämistarve sekä -mahdollisuudet on tiedostettu mutta muun muassa arkityön ajallisten prioriteettien takia, kahden vakinaisen henkilökunnan voimin toiminnalle ei olla pystytty varsinaista kehittämistä tekemään. (Mänttari 2017.)

5.1.1 Taiteidenvälinen ohjelmisto

Haastatteluissa käsiteltiin Forum Boxin taiteidenvälistä toimintaa taiteidenvälisen *ohjelmiston* näkökulmasta. Itse miellän ohjelmisto -termin toimintaan, johon liittyy jonkin asteista suunnitelmallisuutta toimintaa järjestävän tahon puolesta. Susanna Pettersson kirjoittaa ohjelmistosta taidemuseon näkökulmasta:

Tapahtuma on eri asia kuin keskitetysti suunniteltu taiteidenvälinen ohjelmisto. (...) Se voi olla pistetapahtuma, jota mahdollisesti seuraa toinen pistetapahtuma. Näiden välillä ei välttämättä ole yhteyttä tai suunnitelmallisuutta. Taiteidenvälisellä ohjelmistolla on puolestaan kokonaissuunnitelma, sisällölliset tavoitteet ja huolella mietityt perusteet. (Pettersson 2004, 108.)

Tästä lähtökohdasta tarkasteltuna Forum Boxin taiteidenvälinen toiminta ei tällä hetkellä varsinaisesti ole ohjelmallista toimintaa. Mielestäni se on kuitenkin enemmän, kuin Petterssonin mainitsemat yksittäiset tai peräkkäiset pistetapahtumat. Kenties Forum Boxin taiteidenvälisen toiminnan jatkuvuus ja vakiintuminen sekä sen sisällä olevat toistuvat sarjalliset toiminnot luovat tätä mielikuvaa ohjelmistosta.

Kysyttäessä miten haastateltavat luonnehtisivat taiteidenvälistä ohjelmistoa käsitys vaikutti olevan, että kokonaisuus ei ole kuratoitu tai mietitty, vaan ohjelmisto muodostuu tällä hetkellä vahvasti tapahtumajärjestäjien puolelta. Alina Mänttari kuvailee, että on aika sattumanvaraista mitä ohjelmistoon päätyy. Tämä liittyy hänen mukaansa osittain siihen, minkä verran kohdentamista pystytään esimerkiksi markkinoinnillisesti organisaation puolesta tekemään. Se miten tapahtumajärjestäjät, eli yksittäiset ryhmät ja taiteilijat päätyvät Forum Boxille on heidän oman löytämisensä kautta. Järjestäjiltä tulleista kyselyistä katsotaan aikataulu, sisällöt ja laajuudet eli mitä tilaan ja kalenteriin mahtuu. Mänttärin oma henkilökohtainen näkemys suurimmasta muutostarpeesta onkin taiteidenvälisen ohjelmiston sisällön ja määrän saaminen mietitymmäksi.

Miia Takala näkee ohjelmiston nykyisyyden samalla tavoin, vailla varsinaista suunnitelmallisuutta, jossa sisällöt tulevat vahvasti tapahtumajärjestäjien puolelta. Takala toteaa, että ainakaan toistaiseksi toimintaan ei ole tehty linjauksia sen suhteen minkä tyyppisiä tai teemaisia taiteidenvälisiä tapahtumia Forum Boxiin halutaan, vaan tapahtumien järjestämiseen vaikuttaa organisaation puolelta enemmän käytännön seikat, kuten näyttelyissä esillä olevat taideteokset. Hän sanoo, että sisältölähtöisen poikkitaiteellisen ohjelmiston suunnitteluun osallistuminen voisi ollakin tervetullutta, mutta näkee problemaattisena sen toteutumisen käytännössä. Asetelma kun nykyisellään on se, että tilaan tulevat toimijat työstävät projekteja omista lähtökohdistaan ja oman taidealansa edustajina sekä maksavat lisäksi tilankäyttökorvausta, jolloin Takalan mukaan ei voida gallerian puolesta sanella minkälaista sisältöä heidän tulee toteuttaa.

Alina Mänttari näkisi, että Forum Boxin hallituksen jäsenet, jotka tekevät organisaatiossa muutenkin taiteellista linjaamista tulisi ottaa vahvemmin taiteidenväliseen toimintaan esimerkiksi tässä mielessä mukaan:

En tarkota että hallitusten jäsenten pitäisi joka ikinen esitys olla valkkaamassa mutta edes käytäis sitä keskustelua siitä että mitä halutaan ja minkälaisia koska ne on tosi luovaa porukkaa niin tulis hyviä ideoita siihen minkälaisilla keinoilla sitä taiteidenvälisyyttä voitais edistää.

Tällä hetkellä taiteidenvälisen toiminnan kokonaisuutta ei yleisesti ottaen nähdä ehkä kovinkaan monipuolisena, vaikka ohjelmistossa onkin erityyppisiä esityksiä sekä taidelajeja. Alina Mänttari luonnehtii, kuinka tapahtumat ovat galleriaan hyvin sopivia, syvällisempiä korkeataiteellisesti kokeilevia projekteja. Hän mieltää, että pienemmälle yleisölle tarkoitettuja tapahtumia on ohjelmistossa tällä hetkellä aika paljon, joskin taidelajeissa on jonkin verran vaihtelua.

Tanssitaiteilija Anni Rissanen mieltää toiminnan tällä hetkellä jokseenkin samankaltaisesti musiikin, tanssin ja teatterin pienempiin, kokeileviin tuotantoihin, jotka ovat saattaneet olla enemmän marginaalisten taidemuotojen toimintaa. Hän näkee, että tilassa on improvisoituja teoksia ja esityksiä, jotka pystyvät ehkä paremmin sopeutumaan galleriatilaan ja muokkautumaan sen mukaan. Kovin perinteisiä tanssin esityksiä hän sanoo, että galleriassa ei ehkä ole nähty mutta mikä voi osin johtua siitä, että ne saattaisivat tarvita hieman erilaisia puitteita, kuin mitä tila pystyy omasta takaa tarjoamaan.

Mänttari ja Valkonen mainitsivat kuinka he seuraavat taiteidenvälisiä tapahtumia enemmän hieman etäältä, eivätkä ole varsinaisesti mukana koordinoimassa tai järjestämässä niitä. Valkonen sanookin, että hänellä ei ole kokemuksellista näkökulmaa niin paljon viime vuosilta mutta aikaisempina vuosina Forum Boxissa olleet, toistuvat performanssitapahtumat värittävät hänen mielikuvaansa Forum Boxin taiteidenvälisestä toiminnasta. Tuolta ajalta Valkonen muistelee, että tekijät mielsivät tilan todella positiiviseksi. Valkonen muistelee näitä aiemmin eri näyttelyiden yhteyksissä olleita performanssi-iltoja:

(...) näki tavallaan saman tyyppistä toimintaa aina erilaisten teosten keskellä niin siinä oli semmonen et sitä pääsi ikään kuin karpäsenä seuraamaan että ahaa nää työt toimii näin ja joskus paremmin taustana niin kuin sellaisena sylinä jossa asioita tapahtuu ja joskus sitten oli haastavampia.

Taiteidenvälisen ohjelmiston tapahtumia ei ehkä ole tällä hetkellä pystytty koordinoimaan niin että ne osuisivat temaattisesti meneillä oleviin näyttelyihin. Tämä voisi olla yksi sellainen keino, jolla toimintaan olisi mahdollista saada lisäkerroksia. (Valkonen 2017). Valkonen pohtii haastattelussa myös sitä, voiko Forum Box olla esiintyjille enemmän helposti ja edullisesti varattava esiintymispaikka kuin paikka, johon tultaisiin erityisesti sinne suunnitellun teoksen kanssa. Tähän voi vaikuttaa gallerian va-

paille ryhmille tarjoama alhaisempi vuokrahinta, joka ei ehkä kannusta tilan kaikkein optimaalisimpaan käyttöön. Hän nostaa esiin ajatuksen, että jos esimerkiksi teatterin puolella joutuu enemmän suunnittelemaan Forum Boxissa esiintymistä, kenties teoksissa otettaisiin enemmän Forum Boxin tilallista luonnetta hyödyksi.

Miia Takala vastaa taiteidenvälisten tapahtumien koordinoinnista yhdessä tapahtumajärjestäjien kanssa. Hän on vastannut niistä vuodesta 2012 lähtien. Takalan mielestä ohjelmisto on sinä aikana laajentunut ja muodostunut kattavaksi, ja jossa esityksiä on laidasta laitaan. Samaan tapaan kuin Anni Rissanen hän mainitsee, että ei voi sanoa ohjelmistossa olevan esimerkiksi vain konsertteja ja teatteria, vaan viime vuosina joukkoon on tullut todella erilaisia tapahtumia. Lisäksi Takalan mielestä volyymi sen suhteen mitä kaikkea nykyään tapahtuu, eli siinä mielessä toiminnan laajuus on lisääntynyt sekä suuntaus ja ilmapiiri muuttunut sallivammaksi myös kokeellisemmille tapahtumamuodoille.

Forum Boxissa on joinain iltoina olemassa tarve itse tuotetulle taiteidenväliselle ohjelmistolle, kuten Taiteiden Yöt ja Galleriakeski-illat. Niihin on saatettu pyytää esimerkiksi aiemmin tapahtumia pitäneitä taiteilijoita tai ryhmiä esiintymään, jolloin he ovat saaneet tilan kyseisenä iltana veloitusetta käyttöön (Mänttari 2017). Alina Mänttari kokee, että myös nämä itse tuottamat tapahtumat olisi syytä tehdä mietitymmin, sillä myös niissä olisi potentiaalia johonkin isompaan. Näiden tapahtumien toteuttamiseen ei ajallisista syistä ole voitu panostaa niin paljon kuin olisi ehkä haluttu. Alina Mänttari miettii, miten Forum Boxin hallituksen jäsenet ja muut aktiivit saataisiin sitoutettua esimerkiksi tähän oman tapahtumallisuuden ideoimiseen ja laadukkaammaksi tekemiseen. Hän näkee, että yksi keino voisi olla innostaminen siihen suuntaan, että ollaan tekemässä jotain hienoa, jossa jäsenet kokisivat halua olla mukana.

Kun haastateltavat pohtivat taiteidenvälisen toiminnan tekemistä, olemassa olevat resurssit olivat yksi isoimmista esiin nousevista kysymyksistä. Näitä olivat muun muassa aika- henkilöstö- talous- ja markkinointiresurssit. Resurssisysteistä toiminnan kehittämiseen ei ehkä tähän asti ole pystytty syvällisesti paneutumaan, vaikka siinä ovat ongelmakohdat tiedostetaankin. Kahden vakituisen henkilön työaika suhteessa työn määrään on jo nyt gallerian normaalissa arkityössä rajallinen. Alina Mänttari näkee asian kuitenkin niin, että jos kerran käytetään enemmän aikaa toiminnan miettimis-

seen, kuten ensin tämän opinnäytetyön tiimoilta ja sen jälkeen organisaatiossa laajemmin, sen pohjalta tehtävät muutokset eivät käyttöön otettuna vie niin paljon aikaa.

Otollinen kohta tälle mietinnälle on Forum Boxissa keväällä 2017 käynnistyneen laajemman strategiatyön yhteydessä. Ykkösmotivaationa osuuskunnan hallituksella on sen suhteen gallerian näyttelytoiminnan kehittäminen mutta esiin on myös noussut kuinka ei ole ainoastaan järkevää, vaan miltei välttämätöntä ottaa myös taiteidenvälisen toiminnan miettiminen mukaan, mikäli tulevaisuudessa aiotaan lähteä tekemään asioita toisella tavalla. (Mänttari 2017.)

(...) siinähan on villeimmät kehityslinjat lähtee sellaseen että olis teosehdotushaku eikä näyttelyhaku ja sinne väylä vois ehdottaa vaikka tanssiperformanssia tai poikkitaiteellista juttua tai sitten lievempiä mutta nyt ollaan sellasessa kohtaa missä isotkin muutokset voi olla luontevia perustuen siihen että muutakin muutuu. (Mänttari 2017)

Mahdollisiin muutoksiin liittyen Mänttari esittää kommentin käytännön kannalta liittyen henkilökunnan sitouttamiseen ja mukaan ottamiseen olemassa olevien resurssien näkökulmasta; jos taiteidenvälisen toiminnan tekemistavan muutos tulee olemaan isompi, on syytä miettiä sen kuormittavuutta. Mänttari kuitenkin sanoo ilmassa olleen uudenlaista tekemisen tapaa, jossa henkilökunnan ei välttämättä tarvitse tehdä kaikkea ja viittaa tällä ajatukseen taiteilijoiden mukaan ottamisesta, etenkin ideointi- ja kehittämisvaiheessa. Henkilökunta olisi sitten se, joka soveltaisi tehtyjä linjauksia.

Miia Takala sanoo olevansa mielenkiinnolla kehittämistyön prosessissa mukana ja odottaa, miten strategiatyön kautta pystytään kehittämään lisäksi taiteidenvälistä toimintaa paremmaksi. Takala tietää, että Forum Boxin jäsenistöstä ja hallituksesta löytyy linkkejä eri taidealojen sekä vapaan kentän toimijoihin. Hän pohtii mahdollisuutta esimerkiksi sen tiimoilta yhteisöllisyyden ja yhdessä ideoinnin lisäämiseen. Takala nostaa esiin mahdollisuuden, jossa taiteidenvälistä toiminnan kehittämiseen otettaisiin laajemmin mukaan ihmisiä eri taustoista ja toiminnan alueilta. Tässä on kyse siitä, että toiminnan taustalle saataisiin joku isompi visio tai pidemmän ajan suunnitelma, miten toimintaa pystyttäisiin aktiivisemmin kehittämään.

Yksi iso osa gallerian strategiatyötä on miettiä Forum Boxin näyttelyiden valintatapaa ja näyttelyaikojen vuosisykliä. Alina Mänttari sanoo, että näyttelyaikojen muutokset voivat vaikuttaa esimerkiksi siihen tuleeko tuleee näyttelyjen välille eri mittaisia, muu-

takin toimintaa mahdollistavia vapaita ajanjaksoja. Ilona Valkonen miettii tätä ajan- ja tilankäytön aspektia liittyen pääasiallisesti näyttelyihin mutta lisäten, että jos vuodessa olisi eri mittaisia näyttelyaikoja erilaiset kielet voisivat tulla enemmänkin sekoittumaan.

(...) et ennemminkin sitä vois alkaa miettiä että voiko olla myös sellasia näyttelyiden välissä tapahtuvia tapahtumaluontosia juttuja, joille taas ei sovi ne kuu-kauden näyttelyt mut jotka vois niin kun täyttää sen tilan. (Valkonen 2017)

Ilona Valkonen sanoo ottaneensa osaa keskusteluun tulevasta nimenomaan sitä mielikuvaa vahvistaen, että taiteidenväliseen toimintaan ja siihen saatavaan synergiaan olisi syytä alkaa kiinnittää enemmän huomiota. Hän miettii, että taiteidenvälisestä ohjelmistosta voitaisiin saada houkuttelevampi, jos siinä olisi Forum Boxin omaa kuratoimaa sivuohjelmistoa, joka jättäisi kuitenkin tilaa ja reagointivaraa niille vapaan kentän toimijoille, jotka ottavat itse yhteyttä.

5.1.2 Taiteidenvälinen ohjelmisto profiiliin rakentajana

Edellisessä luvussa nostin esiin Alina Mänttärin mainitseman seikan, että Forum Boxilla on nykyisellään olemassa tarve omalle tapahtumatuotannolle koskien muutamia tiettyjä iltoja, kuten Taiteiden Yöt ja Galleriakeskiviikot. Ilona Valkonen taas yhtyy haastattelussa esittämäni ajatukseen, että taiteidenvälisestä toiminnasta saatava synergiaetu liittyy myös Forum Boxin profiiliin ja imagon kirkastamiseen. Ilona Valkonen pohtii taiteidenvälisen toiminnan tekemistä jatkossa, että ehkä siitä voitaisiin saada houkuttelevampaa, mikäli siinä olisi vapaalta kentältä tulevien tapahtumien lisäksi mukana Forum Boxin itse kuratoimaa sivuohjelmistoa.

Sonja Taimiaho tuo taiteidenvälistä ohjelmistoa järjestävän, Ateneum-salin kävijäkemustutkimuksensa kautta esiin kävijöiden näkemyksiä taiteidenvälisen ohjelmiston rakentumisesta sekä sen vaikutuksesta sitä järjestävän instituution profiiliin. Hänen haastattelemansa henkilöt olivat ensinnäkin kokeneet haastavaksi rajanvedon Ateneum-salin oman ohjelmiston, taidemuseotoimintaa tukevien sisältöjen ja talon ulkopuolelta tulevien tuotantojen välillä. Siinä missä osa oli luullut kaiken ohjelmiston tulevan ulkopuolisilta järjestäjiltä, toiset olivat ajatelleet, että kaikki ohjelma on taidemuseon itse säätelemää. Lisäksi eräät haastateltavista ajattelivat Ateneum-salin tai-

teidenvälisten tapahtumien olevan myös taidemuseon edustama *virallinen kanta*. Toiset mielsivät Ateneum-salin ja sen taiteidenvälisen ohjelmiston henkivän sitä, millainen myös Ateneumin taidemuseo haluaa olla julkisesti. Taimiaho kirjoittaakin, että taiteidenväliseen ohjelmistoon liittyvillä valinnoilla on väistämättä vaikutus taidemuseon profiilin rakentumisessa. (Taimiaho 2011, 72.)

Susanna Pettersson esittelee artikkelissaan (Ks. mm. s.17, 19) taiteidenvälisen ohjelmiston tekemistä osana taidemuseon perustoimintaa. Hän esittää kysymyksen ohjelmiston asemoitumiseen, museon tapauksessa kokoelmaan ja näyttelyihin; *onko ohjelmistolla oma profiili vai tukeeko se (museossa) esillä olevaa aineistoa?* Näen, että tämä sama kysymys voidaan esittää myös yleisesti gallerian kohdalla, joka on kiinnostunut taiteidenvälisen ohjelmiston tuottamisesta perustoiminnan osana. Pettersson jatkaa, kuinka molemmilla näkemyksillä on perustelunsa mutta pohjaavat eri lähtökohtiin, ja sen myötä myös toiminnan tavoitteet poikkeavat toisistaan. Näyttelyjä *tukeva ohjelmisto* tarkoittaa, että näyttelyohjelma antaa taiteidenväliselle toiminnalle suunnan. Sen tarkoituksena on ensisijaisesti tukea ja syventää näyttelykokemusta. Pettersson kirjoittaa, kuinka tukiohjelmisto on suunnattu jo olemassa oleville yleisöille, ja jonka tavoitteena ei siten ole tuottaa uutta toimintaa uusille kohderyhmille. (Pettersson 2014, 108.) Ateneumin taidemuseon kohdalla tämä tukeva ohjelmisto koostuu sellaisista tapahtumallisista toiminnoista, jotka liittyvät esimerkiksi esillä olevan kokoelman tai näyttelyn aikakauteen tai ovat muuten sellaisia, jotka syventävät esimerkiksi näyttelyn aihepiiriä.

Galleriakontekstissa tällaiseksi tukevaksi ohjelmistoksi voitaisiin ajatella esimerkiksi Forum Boxissa olleita keskustelutilaisuuksia tai työpajoja, joita joidenkin näyttelyiden yhteyteen on järjestetty, ja jotka ammentavat laajemmin näyttelyn aiheista tai taiteilijoiden työskentelyhistoriasta. Nämä ovat yleensä olleet gallerian ja taiteilijoiden yhdessä järjestämiä. Myös joissakin näyttelyissä olleet performanssit, joiden lähtökohta on näyttelyn tematiikassa ja ovat olleet pääasiassa näyttelyn taiteilijoiden aloitteesta järjestettyjä, voisivat olla tällaista näyttelytoimintaa tukevaa taiteidenvälistä ohjelmistoa.

Taiteidenvälisen toiminnan profiilin rakentamisen näkökulmasta oleellisempi ja kiinnostavampi on Petterssonin esittelemä *omaprofiilinen ohjelmisto*. Sen toimintaperiaate on toinen; omaprofiilisen ohjelmiston tavoitteena on luoda imagoa näkemykselli-

sestä ja ilmiöitä luovasta organisaatiosta, joka tavoittaa uusia kohderyhmiä. Se on riippumaton näyttelyohjelmistosta ja siinä onkin sen vahvuus; se pystyy vastaamaan näyttelypuolen impulsseihin mutta samanaikaisesti se tuottaa pitkäjänteisesti suunniteltua ohjelmistoa, jolla on *oma taiteellinen linja*. Siinä voidaan toteuttaa tapahtumia, jotka poikkeavat muuten yleisestä mausta tai linjasta. (Mt. 2004, 108-109.)

Pettersson kirjoittaa, että onnistuakseen taiteidenvälisellä ohjelmistolla tulee olla oma tehtävä sekä määritellyt tavoitteet, sillä itsetarkoituksellinen ohjelmatuotanto ei kirkasta imagoa, tuo uskottavuutta tai houkuttele uusia yleisöjä. Hän jatkaa, että ohjelmatuotannon aloittaminen edellyttää muun muassa organisaation sitoutumista ja resurssien, kuten henkilökunnan ja toimintaan käytettävien varojen turvaamista. Pysyvä toiminta tarvitsee pitkäjänteisyyttä sillä mielikuvalliset, profiilin muutokset ja yleisöjen rakentaminen vie aikaa. Lisäksi tarvitaan pysyviä rakenteita. joihin kuuluvat sisällöistä ja käytännön toteutuksesta vastaava henkilökunta tai muut henkilöt. Toiminnan selkäranka on vahva profiili, yleisön ja kilpailijoiden tunteminen sekä henkilökunnan ja organisaation sitoutuminen. (Mt. 2004, 109-110.)

Näkisin, että nämä samat Petterssonin esittämät taiteidenvälisen ohjelmiston tekemiseen liittyvät asiat voidaan nähdä kytkeytyvän Forum Boxin taiteidenvälisen toiminnan tekemiseen, niin nykyisellään kuin jatkossakin. Taiteidenvälisen toiminnan tavoitteet olemassa olevien yleisöjen palvelemisessa ja uusien yleisöjen tavoittamisessa ovat mielestäni yhtenevät. Lisäksi omaprofiiliseen liittyy olennaisesti taiteidenvälisen toiminnan vaikutus koko organisaation profiilin kirkastamiseen sekä toimintaan kaivattua suunnitelmallisuutta, pitkäjänteisyyttä ja taiteellista linjaamista.

5.2 Taiteet kohtaavat

Edellisessä osiossa toin jo hieman esille kuinka eri taidelajien kohtaaminen Forum Boxin tilassa ja niiden välillä tapahtuva vuorovaikutus on yksi tärkeimmistä toiminnan tekemisen syistä. Taiteidenvälisen vuorovaikutuksen voitaisiin oikeastaan sanoa olevan toiminnan kulmakivi ja perusta, joka ei koske ainoastaan taidelajeja näyttelyiden ja tapahtumien osalta, vaan myös tekijöiden ja yleisöjen osalta. Haastatteluissa taiteidenvälisen vuorovaikutuksen sisällä olevat teemat liittyivät tapahtumien ja näytte-

lyiden lisäksi tekijöiden väliseen vuorovaikutukseen ja kommunikaation edistämismahdollisuuksiin, toiminnan uusiin avauksiin sekä uusien yleisöjen tavoittamiseen.

Tällä hetkellä vuorovaikutuksessa niin taidelajien kuin tekijöiden välillä koetaan olevan jonkin verran puutteita. Forum Boxin toiminnanjohtaja Alina Mänttari nostaa esiin saman seikan kuin hallituksen jäsen Ilona Valkonen, liittyen tapahtumien ja näyttelyiden koordinointiin ja kohdentamiseen. Haasteena ovat näyttelyt siinä mielessä, että ei välttämättä tiedetä kovin aikaisin, minkälaisia tai kuinka paljon tilaa vieviä teoksia tilaan on tulossa; miten näyttely tilaan asettuu. Sisältöjen sattumanvaraisuuden kanssa nämä yhdessä tekevät sen, että on vaikeaa miettiä, mitkä tapahtumat sopisivat niin sisällöllisesti kuin esteettisesti johonkin näyttelyyn. Saati sitten, että voitaisiin tehdä kohdennusta suhteessa teemaan tai taiteenlajiin, tai mietittäisiin minkälaisia kommunikaatiotapoja on taiteilijoiden välille mahdollista rakentaa. Taiteidenvälisen toiminnan keskeisinä tavoitteina on uusien yleisöjen tavoittaminen sekä kuvataiteilijoiden mahdollisuus kommunikatiivisuuteen muiden taidelajien kanssa. (Mänttari 2017) Nykytilanne ei Alina Mänttärin mielestä kovin hyvin tavoita näitä tavoitteita yksittäisiä produktioita lukuun ottamatta, jotka voivat hetkellisesti onnistua tässä todella hyvin mutta ei jos katsotaan volyymia ja kokonaisuutta.

Alina Mänttari pohtii, miten voitaisiin tarjota näyttelyä pitävälle taiteilijoille tilaisuus osallistua enemmän mukaan. Hän näkee, että kommunikatiivista hyötyä on jo lähtökohtaisesti vaikea rakentaa, jos näyttelyä pitävä taiteilija ei ole tietoinen näyttelynsä aikana pidettävistä tapahtumista. Hän lisää, että usein taiteilijat ovat tapahtumista tietoisia mutta se tapahtuu monesti käytännön seikkojen selvittämisen kautta sen sijaan, että taiteilijalle ehdotettaisiin tapahtuman järjestäjän tapaamista, tapahtumaan osallistumista tai jotain enemmän. Mänttari näkisi tärkeäksi taiteilijan tietoisemmaksi tekemistä jo näyttelyhaun yhteydessä siitä, että Forum Box on paikka, jossa näyttelyyn on mahdollista liittää taiteidenvälisiä elementtejä. Hän kokee, että ensimmäinen askel tässä vuorovaikutuksen lisäämisessä on olla avoimempi ja kertovampi taiteidenvälisen toiminnan suhteen esimerkiksi jo etukäteen.

Suomessa eri taiteenlajien toimijat voivat olla jokseenkin eriytyneitä mutta joukossa on kuitenkin paljon sellaisia, joilla on kontakteja ja ajatuksia liittyen taiteidenvälisyyteen, jossa taas voidaan nähdä yhtymäkohtia Forum Boxin ideologiseen haluun olla paikka, joka mahdollistaa monitaiteista toimintaa (Mänttari 2017). Alina Mänttari ym-

märtää, että kaikkien tekijöiden ei tarvitse haluta kommunikaatiota mutta siinä voi olla erilaisia tasoja, kuten vaikka vaan tapahtumassa vieraana oleminen.

(...) joku on vaan introvertti maalari eikä halua mitään kommunikaatiota mut et erilaista ehkä hänkin voisi ilahtua paikalla olemisesta tai siitä että nää taiteilijat tapaa toisensa ja kokevat sen että miltä näytti kun joku tanssi mun maalausten edessä sekin voi olla kokemus. (Mänttari 2017)

Näyttelykoordinaattori Miia Takala on henkilö, joka pääasiassa vastaa näyttelyjärjestämiseen liittyvistä seikoista ja taiteilijoiden kanssa käytävästä päivittäisestä viestinvaihdosta sekä taiteidenvälisten tapahtumien järjestämisestä vapaan kentän toimijoiden kanssa. Myös Takala haluaisi ottaa näyttelyiden taiteilijoita enemmän mukaan toimintaan.

Toi yks projektista mistä mainitsin (Raakel Kuukan näyttely ja Teatteri Sudenenteen teatteriesitys) niin tosi hieno idea että jos oman esityksen teemat ja sisällöt linkkautuu tosi vahvasti siihen meneillä olevaan näyttelyyn niin sit voi kutsua taiteilijan vaikka paneelikeskusteluun yhdeksi osallistujaksi että vähintäänkin nyt kutsuu hänet yleisöksi ja vieraaksi siihen esitykseen. (Takala 2017)

Siinä vaiheessa kun taiteilijoiden kanssa keskustellaan tulevista näyttelyistä mainittaisiin, että näyttelyn yhteydessä on mahdollista järjestää myös erilaisia tapahtumia ja tilaisuuksia. Lisäksi Takala mainitsee, että myös gallerian puolesta olisi mahdollista ottaa aktiivisempaa roolia ja ideoida näitä yhdessä taiteilijan kanssa peilaten siihen millaisia tiedusteluja tapahtumajärjestäjien puolelta on saattanut tulla. Tapahtumajärjestäjien puolelta saatetaan toisinaan nähdä näkymättömiä ja turhiakin raja-aitoja, jotka estävät ottamasta itse yhteyttä näyttelyn taiteilijaan. Takala sanoo, että siinä mielessä gallerian roolissa on varsin luonnollista keskustella taiteilijan kanssa toiminnan eri osa-alueista ja toimia käytännön tasolla välittäjäpuolena, joka saattaa tapahtumajärjestäjän yhteen taiteilijan kanssa.

5.2.1 Uudet avaukset & uudet yleisöt

Taiteidenväliseen toimintaan liittyy Forum Boxin haastateltavien näkökulmasta kiinnostus uusiin tekemisen avauksiin ja muotoihin. Aiemmin taiteidenvälisen toiminnan kehittäminen oli noussut yhteisössä esiin liittyen eritoten kommunikatiivisuuteen ja uusien yleisöjen saavuttamiseen. Puhetta on ollut muun muassa yhteistyön tekemi-

sestä laajemmin ja olisiko Forum Boxin intresseissä lähteä systemaattisemmin miettimään kenen kanssa sitä haluttaisiin toteuttaa. Omissa taiteilijoissa ja hallituksen jäsenissä on olemassa kontakteja, joiden pohjalta yhteistyöideointia on toisiaan tehty. (Mänttari 2017.)

Miia Takala ja Ilona Valkonen näkisivät mielellään erilaisia tekemisen muotoja esimerkiksi nykyistä laajemmin tapahtumien kirjon suhteen, jossa voisi olla mukana sellaisia projekteja, jotka ovat itsellekin täysin ennennäkemättömiä.

Ilona Valkonen kuvailee, osittain näyttelyjen näkökulmasta, kuinka hän olisi kiinnostunut näkemään ihan uusia tekemisen avauksia. Kuvataiteilijana hänen on vaikea välttää niin sanottua kollegiaalista silmää ja hän muistelee eräässä Forum Boxin näyttelyssä nähneensä teatterimaailman kalustoa ja rakentamisen tapaa - kuinka sillä on mahdollista saada aikaiseksi erilaista jälkeä ja yhdistää eri maailmoja. Valkonen sanoo sen tuoneen tilaan kuvataiteen näkökulmasta raikasta esittämisen tapaa ja *välineen reserviä*. Tähän liittyen hän sanoo, että yhdistämisen tapaa voisi miettiä myös siitä näkökulmasta, että nämä eri välineet ja maailmat yhdistyisivät kiinnostavasti *läsnäolotaiteiden* kanssa.

Alina Mänttari nostaa uusien tekemis- ja yhteistyömuotojen tiimoilta esiin muoti- ja design -puolen. Hänellä on ollut se mielessä yhtenä kehittämisalueena uusia yleisöjä ajatellen. Hän näkee tässä joukossa isoa potentiaalia myös kaupallisesti, sillä yleisö voisi teoriassa olla kuvataidetta ostavaa, jolloin tämän kohdetyhmän tavoittelemisen on lisäksi organisaation taloudellisissa intresseissä.

Muutama haastateltava mietti mahdollisuutta eri toimijoiden yhteissuunnitteluun, koskien taiteidenvälistä toimintaa ja taiteenalojen vuoropuhelua. Miia Takala mainitsee muutamat avainhenkilöt, jotka ovat tehneet Forum Boxissa paljon esityksiä ja jotka kuuluvat muutenkin galleriakävijöihin. Hän pohtii, mikäli voisi olla mahdollista ottaa heitä toiminnan suunnittelun prosessiin aktiivisemmin mukaan; millaisena he oman alansa ammattilaisina näkevät tilan mahdollisuudet ja kehittämiskohteet. Joka tapauksessa Takala näkee, että tässäkin voisi tapahtua keskustelun aktivointia eri toimijoiden kesken puolin ja toisin.

Tapahtumia ja esityksiä useasti Forum Boxissa järjestänyt ja niissä esiintynyt säveltäjä, sellisti Sergio Castrillón oli hieman samaan tapaan pohtinut mahdollisuutta kura-

toida tai koordinoida esimerkiksi esittävien taiteiden tai musiikin tapahtumia osana taiteidenvälistä ohjelmistoa. Mahdollisilla gallerian näyttelyhaun tai -aikojen muutoksilla tällaiseen menettelyyn voisi avautua mahdollisuus, jolloin erilaisia tapahtumallisia kokonaisuuksia saataisiin pelkkien iltojen sijaan esimerkiksi useamman päivän tai vaikka viikon ajalle.

5.2.2 Näyttelyiden ja tapahtumien välinen vuoropuhelu

Toisinaan tapahtumajärjestäjät ovat etukäteen tutustuneet Forum Boxin näyttelyohjelmistoon tapahtumia suunnitellessaan ja välillä on tapahtunut niin sanottuja hyviä sattumia, jolloin tapahtuma ja esillä oleva näyttely ovat sattumalta yhdistyneet todella onnistuneesti.

Miia Takalan mukaan vain muutama tapahtumajärjestäjä on ollut sellainen, joka on aiemmin pitänyt tapahtuman Forum Boxissa ja sen jälkeen katsonut näyttelyohjelmistoa, etsien sieltä kiinnostavaa taiteilijaa tai teemaa, joka linkittyisi jollain tapaa heidän tulevaan tapahtumaansa. Mahdollisten kiinnostavien yhtymäkohtien pohjalta he ovat pyrkineet ottamaan sisältöä esitykseen mukaan. Forum Boxissa olleissa improvisaatiokonserteissa on ollut selkeänä elementtinä näyttelyn teosten vaikutus konsertin sisältöön. Muutamia tapauksia on Takalan mukaan myös ollut, joissa näyttelyn taiteilija on haluttu kutsua tapahtumaan tai esitykseen paikalle vieraaksi. Miia Takala nostaa haastattelussaan muutamaankin otteeseen esiin erään jäsenen näyttelyn, jossa oli kasviaiheinen teema. Näyttelyn aikaan eräs teatteri-improvisaatio järjesti kolmena iltana esityksen "Kasvien salattu elämä, johon he kutsuivat taiteilija paikalle ja suunnittelivat lisäksi yhteistä keskustelutilaisuutta. Toinen muistiin jäänyt tapahtuma hänelle oli eräs barokkikonsertti, jossa tapahtumajärjestäjät olivat kutsuneet taiteilijan yleisöksi, ja joka oli ollut vaikuttanut kokemuksesta. Takalan mielestä kyseissä konsertissa tunnelma ja yhteisvaikutus oli enemmän, kuin jossain tyhjemmässä tilassa. Hän kokee, että tapahtumajärjestäjillä on vahva halu vuorovaikutukseen ja ottaa taideosten sisältöä mukaan omiin esityksiin.

Tanssitaiteilija Anni Rissanen sekä säveltäjä, sellisti Sergio Castrillón kertovat Forum Boxissa esillä olevilla näyttelyillä olevan merkitystä esityksen kannalta mutta ei välttämättä aina. Myös sillä on eroa kuinka suuri esillä olevien teosten vaikutus on. Anni

Rissanen sanoo esimerkiksi edellisen tanssiteoksensa kohdalla katsoneen, mitä näyttelyitä ohjelmistossa oli ja voisiko joku niistä sopia hänen teokseensa. Yksi näyttely, jossa oli isoja seinäveistoksia olikin hänen mielestään sopiva tematiikaltaan. Muuten esitykset ovat osuneet mikä mihinkin näyttelyyn. Eräästä toisesta tanssiteoksesta Rissanen sanoi, että hän koki sen hetkinen maalausnäyttely sopineen *lavastusmaisuuudessaan* hienosti ikään kuin teoksen taustaksi. Hän muistaa ajatelleensa, kuinka tanssiteoksen oli tarkoituskin tulla juuri sen yhteyteen.

Sergio Castrillón sanoo, että esillä olevan näyttelyn vaikutus esitykseen tai teosten välinen vuoropuhelu riippuu siitä, mikä projekti hänellä on meneillään, koska niissäkin on vaihtelua. Joskus hän saattaa olla lainkaan katsomatta näyttelyä ja sen teoksia. Ensimmäisen improvisaatiomusiikin sarjan kohdalla Castrillón oli suunnitellut, että ennen esitystä soittajat perehtyisivät näyttelyyn ja loisivat musiikkia sen pohjalta. Hän haluaisi tehdä laajemminkin jotain liittyen improvisoituun musiikkiin ja näyttelyn teoksiin.

Molemmilla Rissasella ja Castrillónilla on lisäksi ollut ajatus olla yhteydessä näyttelyä pitäviin taiteilijoihin. Castrillónilla tämä liittyi edellä mainittuun näyttelyn tutustumiseen ennen esitystä, jossa näyttelyä pitävä taiteilija olisi voinut olla jollain tapaa mukana, kuten pitämässä esiintyjille kierroksen näyttelyssä. Anni Rissanen olisi viimeisimmän tanssiteoksen kohdalla halunnut lähestyä ja esimerkiksi haastatella veistonäyttelyn taiteilijaa.

(...) tuntuu siis että se on jollain lailla tosi intiimi tila et jos sulla on sun näyttely niin sehän on siis silleen et se virittyy se tila tietyllä tavalla se tila niiden teosten kautta niin tuntuis kiinnostavalta totta kai ymmärtää vielä paremmin sitä maailmaa. (Rissanen 2017)

Rissasta kiinnostaisi tehdä enemmänkin yhteistyötä esimerkiksi projektiluontoisesti, jossa teoksen suunnittelisi näyttelyyn sopivaksi yhteistyössä näyttelyn taiteilijan kanssa. Hän kuitenkin sanoo, että jossain tapauksissa on myös mukavaa, jos erillisyyttä säilyy, että tilassa on kaksi teosta, jotka eivät välttämättä ole suhteessa toisiinsa.

Kiinnostava taiteidenvälinen tapahtuma, jonka sekä Valkonen että Takala mainitsivat haastatteluissaan, jossa eri alojen taiteilijat tekivät yhteistyötä oli sidontataiteen ta-

pahtuma Taiteiden Yönä, Ilona Valkosen yksityisnäyttelyn yhteydessä. Tinttu Henttonen ja Ilona Valkonen olivat tehneet yhteistyötä näyttelyn ripustuksessa ja jatkoivat yhteistyötä Taiteiden Yön tiimoilta. Miia Takala kuvailee, kuinka Henttosen köysitaide tuli ripustuksen kautta vahvasti osaksi teosta, jota ei olisi osannut nähdä ilman sitä. Takala mainitsee myös kuinka hän näkee tämän kaltaisessa yhteistyössä, miten paljon erilaisilla elementeillä on toisilleen annettavaa. Tämä viittaa osin samaan ajatukseen kuin Ilona Valkosellakin oli siitä, miten eri välineet ja maailmat voivat yhdistyä aivan uudella tavalla. Ilona Valkonen kuvailee yhteistyötä Taiteiden Yöhön tapahtumaan Tinttu Henttosen kanssa:

Mä tarjosin sitä mahdollisuutta kun mä olin tietty puristanut kaikkeni siihen näyttelyyn ja se oli just tää sama elokuun aika ja sit et no mitäs sä järjestäisit tähän Taiden Yöhön niin sit et musta ei taida irrota mitään mut mä tiedän kyllä kenestä irtois ja (...) Tinttu toimi siinä kuraattorina et siellä oli paljon sitoja (...) ja kyl-lähän se toi ihan niin kun odottamatonta yleisöä galleriaan.

5.2.3 Vuorovaikutuksen rakentuminen

Sonja Taimiaho nostaa tutkimuksessaan tarkasteluun Ateneum-salin aktiivikävijöiden haastatteluista heidän siihen liittämäänsä mielikuvia sekä laajemmin taidemuseon ja taiteidenvälistä ohjelmistoa esittelevän salin suhdetta. Haastateltavat näkevät ensinnäkin Ateneum-salin taiteidenvälisen toiminnan perustuvan yleishumaaneihin arvoihin, jotka kunnioittavat erilaisuutta ja tukevat taiteen moniäänisyyttä. Toimintaa pidettiin melko rohkeana ja uskaltavana, mutta samalla osa toivoin Ateneum-salin ottavan vielä vahvemman roolin suhteessa taidemuseoon niin, että toimintaa ohjaavat samat lähtökohdat ja arvot mutta erovaisuuksia olisi toiminnan muodoissa, esittämisen tavoissa tai aiheissa. Toiminnan pohjaksi toivottiin tiettyä kriittisyyden periaatetta, niin ettei toiminta jää toistamaan itseään ja jo vakiintuneita tapojaan, vaan etsii jatkuvasti uutta. Taimiaho kertoo haastattelujen kautta nousseen esiin myös, kuinka Ateneum-sali pidettiin sisällöiltään melko yllätyksellisenä paikkana, jossa toiminta reagoi uusiin tuuliin ja ajankohtaisiin asioihin. Haastateltavat kokivat myös, että kävijöiden tarpeita ja kiinnostuksen kohteita on huomioitu ohjelmiston suunnittelussa. Suurin osa kertoo kuitenkin käyvän sellaisissa esityksissä, jotka kuuluvat ydinkiinnostuksen alueeseen joko taiteenlajin tai aiheen perusteella. (Taimiaho 2011, 58-59.)

Taidemuseon ja Ateneum-salin välinen suhde oli herättänyt aktiivikävijöissä monenlaisia ajatuksia. Pääasiassa taiteidenvälinen ohjelmisto nähtiin taidemuseota tukevana toimintana mutta tärkeänä pidettiin sitä, että kaikki toiminta ei ole museon näyttelytoiminnalle alisteista ja harmoniassa sen kanssa. Taiteidenvälisen toiminnan roolin tulisikin ensisijaisesti olla toisin katsovaa, vaihtoehtoista ja moniäänistä taideinstituution sisällä. Kävijöiden puheista myös ilmeni, kuinka fyysisten puitteiden vuoksi sekä salin että museon ajateltiin olevan lähtökohtaisesti jonkinlaisessa vuorovaikutuksessa. Taimiaho nostaa esiin kuinka haastatteluissa tuntui painottuvan kävijöiden toive siitä, että taiteidenvälistä toimintaa ei Ateneum-salissa käytettäisi vain palvelemaan museon tarpeita, vaan että myös sen omat sisällöt tarjoaisivat mahdollisuuksia nähdä, kokea ja tulkita toisin. Haastateltava sanovatkin, että olisi ahdistavaa, jos toiminnan täytyisi aina olla sidoksissa siihen, mitä museossa muuten tapahtuu ja kuinka yllätyksellisyys tulee ristiriidasta tai uudesta näkökulmasta. Näyttelytoiminnan kanssa täysin harmoniassa olevaa sisältöä pidettiin jopa hölmöytenä. (Mt. 2011, 71.)

Kun siis mietitään taiteidenvälisten tapahtumien ja näyttelyiden välistä vuorovaikutusta, taiteidenvälisellä toiminnalla voidaan nähdä olevan itsenäinen rooli instituutiossa tai organisaatiossa. Sillä voi olla omat sisällöt ja toimintamuodot, jotka saattavat erota toimijan muista käytännöistä. Ateneumin taidemuseon kontekstissa eroavaisuuksien voidaan olettaa olevan jo lähtökohtaisesti selkeämmät muun muassa tilojen, päätöksen linjauksen ja siten myös taidemuotojen puolesta, mutta tämän voidaan mielestäni kuitenkin nähdä jossain määrin koskevan myös Forum Boxin kaltaisia toimijoita. Tässä kontekstissa toiminnan ei voida - eikä ole tarkoituskaan - ajatella olevan tilojen puolesta fyysisesti erillään. Oleelliseksi seikaksi vuorovaikutussuhteessa edellä esitellyn kautta näkisinkin sen, että taiteidenvälisen toiminnan tulisi perustua samoihin organisaation toimintaa ohjaaviin arvoihin ja tavoitteisiin, mutta sen sisällön ei kuitenkaan tule olla ainoastaan päätömistä näyttelytoimintaa tukevaa ja sen teemoja heijastelevaa. Myös erillisyys ja ristiriidat voivat tuoda toimintaan monipuolisuutta, kerroksellisuutta ja yllättävyyttä, joka ei siis rakennu ainoastaan eri taidemuotojen pohjalta. Tätä heijastelevat niin nämä Taimiahon haastateltujen näkemykset, kuin myös taiteidenvälisiä tapahtumia järjestäneiden Anni Rissasen ja Sergio Castrillónin esiin tulleet ajatukset teosten ja esitysten erillisyydestä. Myös Ilona Valkonen mainitsi aikaisempina vuosina olleiden performanssiesitysten tiimoilta, kuinka ne toistuen aina eri näyttelyiden yhteyteen ja tarjosivat yllätyksellisyyttä toimien välillä paremmin ja toisinaan taas haasteellisemmin.

5.3 Uusia näkökulmia katsojakokemukseen

Taiteidenvälisessä toiminnassa on syytä luoda katse myös yleisösuhteeseen ja katsojakokemukseen. Tästä näkökulmasta haastateltavat pohtivat, mikä on esillä olevan näyttelyn ja sen teosten merkitys samanaikaisesti tilassa olevaan tapahtumaan. Lisäksi osassa haastatteluja tuli esiin uusien yleisöjen löytämiseen sekä osallistamiseen liittyviä aiheita.

Haastateltavien näkemykset liittyvät muun muassa näyttelyn katsomisen tapaan. Ilo-na Valkonen kertoo, kuinka on joskus ollut katsomassa hieman puuduttavaakin esitystä, jolloin katse vaelsi tilassa ja näyttelyä tuli siten katsottua erilaisella aikajänteellä kuin galleriakävijänä normaalisti. Anni Rissanen kokemus taas on, että monesti ihmiset saattavat katsoa galleriassa tai museossa esillä olevaa taidetta enemmän ulko-kohtaisesti, jolloin asiat saattavat aueta vasta kun on hetken teoksen äärellä. Rissanen mielestä esitystaide sopii tähän hyvin luomalla tilan, jossa henkilö katsoo esitystä ja jonka jälkeen näyttelyn katsominen uudestaan voi avautua kokonaan uutena kokemuksena. Rissanen kertoo, että häntä kiinnostaa myös, mikä taidelajeissa on samaa. Erään kollegansa kanssa hän on pohtinut kuinka ne voivat auttaa ymmärtämään eräänlaisia peruskokemuksia, joista eri taidelajien teemat saattavat lähteä ja luoda oivalluksia, kun niitä näkee tulkittuna eri näkökulmasta.

Uusien yleisöjen löytämiseen ja sitouttamiseen liittyen Anni Rissanen mainitsee Zodiakissa onnistuneesti tehdyn yleisötyön, jossa kurssitoiminnan tiimoilta taiteilijat ja koreografit jakavat omaa ammattitaitoansa eri kohderyhmille. Kurssitoiminnan myötä Zodiakissa on huomattu, että yleisömäärät ovat kasvaneet huomattavasti. Rissanen arvelee tämän johtuvan siitä, että kävijät pääsevät näin syvemmin mukaan prosessiin ja kokemukseen sekä ehkä ymmärrät esitystä eri tavalla. Hän myös näkee, että uudenlaiset tekemisen muodot tuovat uudenlaisia ihmisiä yleisöiksi, ja että siinä samalla sekä annetaan ja saadaan jotain.

Viimeisimmässä esityksessään Rissanen kokeili itse uudenlaista konseptia, jossa yleisöä otettiin teoksen tekemisen prosessiin mukaan. Rissanen sanoo tämän tuoneen esitykseen yleisöä muualtakin kuin tanssipiireistä.

Mua kiinnostaa just miettiä tällasia konsepteja että kenelle se esitys on et miten sitoo sitä yleisöä et se ei oo vaan selanen et tää on mun oman prosessi vaan se teos luo ympärilleen jonkun yhteisön. (Rissanen 2017)

Miia Takalan haastattelussa yhteisöllisyyden teema nousee esiin erään suosituksen tapahtuman tiimoilta. Hän mainitsee, että tapahtumat, jotka jollain tavalla tarjoavat jotain uutta sisällöltään tai jotka linkittyvät ihmisten henkilökohtaiseen kokemukseen, kuten tiettyyn asuinalueeseen tai paikallisyhteisöön saattavat vetää yllättävät paljon yleisöä.

Katsomiskokemuksiin liittyen Taimiaho jakaa tutkimuksessaan kävijöiden vierailun syyt pääasiassa elämyksellisiksi. Tällaisia niin kutsuttuja elämyksellisiä motiiveja ovat muun muassa *omien tulkintojen tekeminen ja asioiden 'keksiminen', toisin esittäminen ja näkeminen*. Erilaisia esittämisen tapoja arvostettiin sekä mahdollisuutta omien tulkintojen tekemiseen pidettiin kävijöiden keskuudessa tärkeänä. Kulttuuriin nähtiin yleisellä tasolla tarjoavan ajateltavaa ja pohdiskeltavaa, josta lyhyellä tai pidemmällä aikajänteellä voi seurata omia oivalluksia. (Mt. 2011, 54.)

Taimiahon käsittelee tutkimuksessaan myös kävijöiden taiteidenväliseen toimintaan osallistumisen sosiaalista kontekstia, jolle haastatellut antoivat yleisesti vain vähän painoarvoa. Taimiaho kirjoittaa, kuinka mahdollisuus yhdessä kokemiseen ja monipuolisiin sosiaalisiin elämyksiin on nähty eräänlaisena kilpailuvalttina, joka museoilta puuttuu mutta joka mielletään kiinteäksi osaksi konsertti- ja teatterikäyntejä. Yksi keino sosiaalisen kontekstin vahvistamiseen voisi olla erilaisten yhteisöjen kanssa yhteistyössä tuotetut sisällöt, jolloin kävijät pääsisivät aktiivisesti vaikuttamaan esitysten muodostumiseen. Yhteisöllisyyden tukeminen voisi Taimiahon mukaan olla yksi keino tuoda uusia yleisöjä. (Mt. 2011, 56-57.)

Katsojan kannalta ajatusten herättäminen ja oivalluksien syntyminen koetaan taiteidenvälisen toimintaan liittyen merkityksellisiksi. Nämä voidaan mielestäni nähdä liittyvän Rissasen ja Valkosen mainitsemaan näyttelyn erilaiseen katsomisen tapaan tai siihen, miten esimerkiksi jokin esitys voi auttaa näyttelyn avautumisessa katsojalle. Etenkin, jos ajatellaan kyseessä olevan Rissasen mainitsemat peruskokemukset, jotka voivat olla molempien teosten lähtökohtia. Taimiahon tutkimuksen sosiaalisessa kontekstissa sekä yhteisöllisyyden teemoilla näkisin taas olevan yhtäläisyyksiä Rissa-

sen mainitsemaan uusiin yleisötyön muotoihin Zodiakilla sekä Takalan esiin nostamaan yhteisöllisyyteen tapahtumien teemoihin liittyen. Edellä mainitut kokonaisuudet voidaan mielestäni nähdä varteenotettavina keinona uusien yleisöjen hankkimiseen myös Forum Boxissa, sillä molemmat taustoittavat kävijöiden motivaatiota taiteidenväliseen toimintaan osallistumiseen.

Toisin kuin mitä ilmenee Taimiahon tutkimuksessa (Ks. s. 78), Miia Takala ei koe, että taidelajilla olisi itseisarvoisesti vaikutusta yleisömääriin, ellei kyseessä satu olemaan oman alansa tunnetut tekijät, jotka saattavat houkutella enemmän yleisöä. Takala sanoo myös, että tapahtumien kävijäryhmät kuuluvat vahvasti marginaalisiin taidelajeihin, joiden piirit ovat pääkaupunkiseudulla ylipäättänsä pienet. Myös Anni Rissanen sanoo tanssin olleen aikaisemmin marginaalissa mutta nykytanssista tulleen hieman yleisempi ja yleisömäärien hänen mielestään kasvaneen.

Forum Boxissa tapahtuu jonkin verran risteämistä eri yleisöjen välillä ja sitä kautta uudet yleisöt voivat löytää puolin ja toisin eri toiminnanmuodot. Sergio Castrillón uskoo, että galleria on saanut uusia kävijöitä improvisaatiomusiikin sarjojen kautta myös äänitaiteen puolelta. Useimmiten näissä tapahtumissa käy kuitenkin samat yleisöt, ja se asettuuikin marginaalisen taidemuodon piiriin. Miia Takala näkee kuitenkin, että kokonaisuutena yleisönäkökulmasta näyttely- ja taiteidenvälinen toiminta täydentävät toisiansa. Näyttelykävijä saattaa huomata, että galleriassa on muutakin toimintaa ja tapahtumiin osallistuvista saattaa tulla galleriakävijöitä, jotka seuraavat jatkossa myös näyttelyitä. Takala näkee, että erityisesti taiteidenvälisten tapahtumien kohdalla tässä on hyötyä, sillä siellä voi olla kävijöitä, jotka eivät muuten niin paljon käy katsomassa nykytaidenäyttelyitä. Haasteena hän sanoo olevan sen, miten saada aukioloaikojen näyttelykävijät myös tapahtumiin sekä toisinpäin mutta kokee tällaista kuitenkin aina toisinaan tapahtuvan. Takala myös ajattelee, että jos toiminta on jatkuvaa ja pitäjän teistä kävijät alkavat hakea tietoa tapahtumista itsekin.

5.4 Tarpeita ja ristipaineita

Forum Boxissa syntyy ristipaineita liittyen taiteidenvälisten ja yksityistapahtumien rinnakkaistoimintaan sekä niihin tavoitteisiin, joita näille toiminnoille asetetaan. Näitä toimintoja ohjaavat erilaiset lähtökohdat ja ne synnyttävät viikon vapailla illoille kah-

denlaisia tarpeita, joiden olisi oltava tasapainossa organisaation kokonaistoiminnan kannalta. Vapaan kentän toimijat esiintyvät monenlaisissa paikoissa ja tiloissa mutta tarvetta on erityisesti spontaanin toiminnan mahdollistaville, helposti varattaville, edullisille ja kiinnostaville esiintymispaikoille. Myös vapaan kentän tarpeista tästä syntyy osittain ristipaineita, kun mietitään Forum Boxin halua saada ohjelmistoon pidemmälle mietittyjä, tilaa paremmin hyödyntäviä tapahtumia.

Alina Mänttari kertoo, kuinka Forum Boxissa on takana muutama taloudellisesti tiukka vuosi, jotka liittyvät suurelta osin nousseisiin kiinteistökustannuksiin. Laajempi konteksti tähän liittyen on Forum Boxin oman varainhankinnan eri muotojen kehittäminen sekä olemassa olevien muotojen tehostaminen, joihin kuuluu muun muassa yritys- ja yksityistilaisuuksien tilavuokraukset. Kun tehdään rinnakkaisesti sekä näitä yksityistilaisuuksia sekä taiteidenvälistä toimintaa tilanne on se, että vapaiden iltojen määrä molemmille toimintamuodoille viikossa tai kuukaudessa on rajallinen. Ideaalitalanne Mänttärin mukaan on saada näitä molempia mutta miettiä tarkemmin niiden määrällistä jakautumista. Taiteidenvälisten tapahtumien määrän suurella vähenemisellä voisi olla merkitystä paitsi ideologisesti ajatellen myös apurahojen kannalta, joiden jatkuvuuteen taiteidenvälinen toiminta vaikuttaa. Tärkeää olisi tarkemmin sanotuna miettiä toiminnan taloudellista puolta, jossa kyse on molempien tapahtumien osalta määrällisen jakautumisen lisäksi koordinoimisesta ja ennakoimisesta. Oleellista olisi Mänttärin mukaan miettiä, onko eri kuukausissa nähtävissä erityisiä haasteita tai tarpeita molempien toimintojen kannalta, sekä lisäksi huomioida sesongit liittyen esimerkiksi muoti- ja design puolen kausittaisiin tapahtumaviikkoihin.

Yksityistilaisuuksien ja taiteidenvälisten tapahtumien välillä tapahtuu myös luonnollista rajautumista esimerkiksi viikonpäivien suhteen. Taiteidenvälisiä tapahtumia järjestetään pääasiassa arki-iltaisina, tiistai-torstai välisenä aikana, kun viikonloput taas on varattu yritys- ja yksityistilaisuuksille. Miia Takala sanoo lisäksi tiettyjen vuodenaikojen vaikuttavan rajautumiseen niin suosittujen kuin hiljaisempienkin kausien suhteen. Sekä vuosittaisissa että kuukausittaisissa tapahtumien määrissä on hänen mukaansa vaihtelua, mikä viittaa osin samaan kuin Alina Mänttärin maininta liittyen tapahtumien sattumanvaraisuuteen; etukäteen ei osata sanoa milloin esimerkiksi tanssin tapahtuma olisi tulossa järjestettäväksi. Takalan mukaan saattaa olla kuukausia, jolloin taiteidenvälisiä tapahtumia ole ollenkaan ja välillä kuukauden aikana voi olla monenkin eri järjestäjän tapahtumia.

Alina Mänttari ja Anni Rissanen kommentoivat haastatteluissaan sitä, kuinka kentällä on pulaa vaihtoehtoisista, kohtuuhintaisista ja samalla kiinnostavista esitystiloista. Alina Mänttari lisää, kuinka Forum Box pyrkii tarjoamaan lisäksi uusia yleisöjä toimijoille sekä markkinointipanosta. Tällä hetkellä Mänttari kuitenkin arvioi, että esimerkiksi tanssiesityksissä on enemmän sen omaa yleisöä, joka tulee Forum Boxille uutena, vaikka tavoite olisi että liikehdintää tapahtuisi tässä suhteessa molemmin päin. Viimeisimmän esityksenä tiimoilta Rissanen tuumailee, että Galleriakeskiviikko toi esitykselle uutta yleisöä mutta yleensä hänen sooloteoksiensa yleisö on ollut vahvasti tanssin puolelta.

Anni Rissanen kertoo, että tiloja on tanssille monipuolisesti ja muun muassa esityksiä ja festivaaleja pidetään esimerkiksi Oopperan tiloissa, Suvilahdessa, Kiasmassa ja Zodiakilla, mutta pienempiin tuotantoihin sopivia tiloja taas on huomattavasti vähemmän. Kysyntää on, ja vapaalla kentällä on sen tiimoilta paljon puhetta helppojen ja pienempien, spontaanien esiintymistilojen tarpeesta. Rissanen kuvailee, kuinka (tanssi) taiteen luonne on sellainen, että olisi tärkeää pystyä mahdollistamaan spontaania toimintaa, eikä ainoastaan raskaasti kulkevaa, jossa suunnitelmat tehdään pitkälle eteenpäin.

Musta on tosi tärkeä asia että siis säilyy se spontaani toiminta tulee idea sä voit toteuttaa sä voit kokeilla vähän pienemmällä rima vähän matalammalla kokeilla jotain ideoita et se on tosi tärkeetä. (Rissanen 2017)

Sergio Castrillón mainitsee rahan olevan keskeinen vaikutin toiminnassa. Hän on tehnyt omaa projektiaan neljän vuoden ajan ja yleisöä on onneksi ollut tapahtumissa, koska niissä on aina sisäänpääsymaksu, jolla katetaan vuokratustannukset. Useimmiten ei kuitenkaan ole rahaa maksaa esiintyjille, joten Castrillón toisinaan maksaa heille itse. Jos vuokra on kovin korkea, tapahtuman järjestäminen voi olla hankalaa.

Castrillón kertoo kuinka hänelle toimii melkein mikä tahansa tila tai paikka esiintymiseen, myös ulkotilat, jos ei sada. Paikkaan vaikuttaa musiikki tai esityksen muoto. Nykyään hän on työskennellyt enemmän improvisoidun ja kokeellisen musiikin sekä poikkitaiteellisten projektien parissa, jolloin esitykset eivät useimmiten ole konserttisaleissa. Tähän liittyen hän mainitsee, pitävänsä enemmän gallerioista ja museoista, sillä tapahtumat ovat lähempänä äänitaidetta, jota on vapaampaa esittää taidetilassa, joka ei ole erityisesti musiikin esittämistä varten. Castrillón kokee, että konsert-

tisaleissa yleisöllä on tietyt odotukset esitettävän musiikin suhteen, jolloin katsojan kokemus voisi hänen mukaansa olla vaikea.

Anni Rissanen on myöskin huomannut, kuinka esitykset alkavat olla muuallakin kuin teatteritiloissa, ja nuoremman polven koreografit tekevät esityksiä lisäksi ulos. Hän kuvailee, miten on ollut metsä-esityksiä tai telttatyyppejä esityksiä ja kuinka lisääntyvässä määrin mietitään uudelleen sitä, kenelle esitys on ja haetaan vaihtoehtoja sille, ettei esitykset olisi elitistisesti vaan isoissa taidetaloissa tai teatteritilassa.

Forum Box sopii Rissasen mukaan pienille tuotannoille, koska se on aika edullinen ja melko hyvin varattavissa, jolloin se mahdollistaa spontaanimmankin toiminnan. Monesti tilat ovat jo kaksi vuotta eteenpäin varattu, joten olisi hyvä jos tila olisi mahdollista varata puolikin vuotta etukäteen. Rissanen näkisi pidemmän kaaren visioiden mietiskelyn Forum Boxin kohdalla mahdolliseksi, koska vähän on vastaavia vaihtoehtoisia ja kiinnostavia tiloja. Ohjelmistoon voisi mahtua monenlaista; pidemmän kaaren suunnittelua sekä tilaa kalenterissa myös spontaanille toiminnalle.

Miia Takala kokee, että taiteidenväliset tapahtumat tulevat Forum Boxille enimmäkseen valmiina, jolloin kiireellä etsitään vapaata, budjettiin sopivaa paikkaa. Toiseen ääripäähän kuitenkin mahtuu tapahtumia, joissa järjestäjät ovat jo pidemmän aikaa halunneet tehdä esityksen Forum Boxille ja lähtevät siitä lähtökohdasta rakentamaan tapahtumaa. Tapahtumien järjestäminen lähtee pääosin näiden toimijoiden omasta tarpeesta. Miia Takala käsittelee yhteydenottoja, joiden pohjalta katsotaan miten ne sopivat Forum Boxiin kalenterin ja käytäntöjen puolesta. Joskus kyselyt saattavat olla vuodenkin päähän, eli tapahtuman järjestäminen voi olla pitkä prosessi, jossa Forum Box otetaan heti alkuvaiheessa mukaan. Takalan kokemuksen mukaan järjestäjät suunnittelevat projekteja tarkasti ja myös niille haetaan myös apurahoja. Toiset kuitenkin lähtevät liikkeelle tiukemmalla aikamääreellä, jolloin tapahtuma ei välttämättä osu käytäntöjenkään puolesta yksin näyttelyn kanssa, mutta ne ketkä haluavat tapahtumansa juuri Forum Boxiin ovat Takalan mukaan yleensä joustavia aikataulun suhteen. Tapahtumajärjestäjät ovat hänen mielestään hyvin yhteistyökykyisiä ja kompromisseja on jouduttu tapahtumaan ja rekvisiittaan toisinaan tekemään näyttelyn teoksista johtuen.

Tapahtumajärjestäjät päätyvät Forum Boxille muun muassa aiempien kokoonpanojen tai muiden galleriaan olevien linkkien kautta. Alina Mänttari ja Miia Takala näkisivät, että vapaat ryhmät sekä toimijat hakeutuvat galleriaan toisinaan markkinoinnin kautta, kun lähetetään kohdennettua tietoa tapahtumien ja esitysten järjestämisen mahdollisuuksista. Lisäksi kentälle ominaiseen tapaan tekijät liikkuvat kokoonpanoista toiseen ja saattavat siten tulla uudelleen toisen kokoonpanon kanssa. Lisäksi tapahtumassa esiintyneet tai jopa yleisönä olleet voivat tuoda oman produktionsa Forum Boxiin. Tällä tavoin esimerkiksi Rissanen ja Castrillón ovat löytäneet Forum Boxiin järjestämään omia tapahtumiaan. Molemmat saattavat omien projektiansa lisäksi esiintyä siellä myös muissa kokoonpanoissa. Miia Takala sanoo kolmanneksen tai joskus jopa puolien saattaneen tietyn vuoden tai ajanjakson järjestäjistä olla sellaisia, jotka ovat jo aiemmin pitäneet tapahtumia tai olleet Forum Boxissa esiintymässä. Sekä Takala että Mänttari mainitsevat myös puskaradion olevan vaikutusta, sillä tekijät kyselevät toisiltaan hyvistä esiintymispaikoista. Sergio Castrillón sanoo antaneensa Forum Boxin yhteystiedot usealle alalla olevalle ja kuinka osasta heistä on tullut vuosittain tapahtumia järjestäviä.

Vapaan kentän tarve Forum Boxin kaltaisille esiintymistiloille koskee tilojen joustavuutta aikataulujen suhteen, edullisuutta ryhmien pieniä budjetteja ajatellen, mutta myös tilan vaihtoehtoisuutta esimerkiksi esitettävän taiteen ja kohdeyleisöjen suhteen. Siinä missä vapaat toimijat saattavat kaivata spontaania tilaa kokeiluille sekä tilaa, joka on helposti ja nopeasti varattavissa, Forum Boxin oma tarve taas olisi saada ohjelmistoon enemmän tilaa hyödyntäviä ja erityisesti sinne suunniteltuja teoksia. Kuitenkin sekä tapahtumajärjestäjien että Forum Boxin näkemyksistä ilmenee, miten molempien tarpeet voisivat kohdata, mikäli kuratoidun sivuohjelmiston tai laajempia projektisuunnitelmien lisäksi jätetään myös tilaa kentältä tuleville kyselyille.

5.5 Vahvuutena tilan estetiikka – luonnetta ja rosoisuutta

Lähes kaikissa haastatteluissa nousi esiin Forum Boxin tila ja sen kiinnostavuus. Tilan erityisyys on tullut esiin myös lukuisista lähteistä osuuskunnan historiaan tutustuessani, kuin myös strategiatyön kehittämispäivillä. Koska siihen selvästi liitetään paljon merkityksiä, halusin nostaa sen tarkasteluun myös tässä haastatteluosiossa. Kyse on tilasta itsestään mutta siitä myös kuvataidetta esittävänä tilana.

Forum Box asettuu johonkin galleria ja museotilan välimaastoon. Monet haastateltavat tuovat esiin Forum Boxin neliöiden lisäksi tilan muodon. Miia Takala näkee että Forum Box on ulkonäöllisesti poikkeuksellinen paikka. Tilassa on mahdollista tehdä isompia produktioita ja pohjan jakautuminen kolmeen isoon osaan antaa mahdollisuuden hyödyntää tilallisuutta eri tavoin, toisinkuin monessa muussa paikassa. Tämä on Forum Boxille ominaista ja juuri sitä, mitä se pystyy kentälle tarjoamaan. (Takala 2017) Sergio Castrillón sanoo tähän liittyen, kuinka tilajako mahdollistaa esimerkiksi esiintyjien jakautumisen eri tiloihin sekä liikkumisen niissä esityksen aikana. Ilona Valkonen Forum Boxista:

Ylipäättään Boxin vahvuus on se tila ja sen niin kuin mittasuhteet. (...) se on niin spesiaalinen mallinen ja muotonen ja rohee niin se tällä Helsingissä on niin arvokas.

Forum Box on paljon enemmän kuin valkoiset seinät, pelkkä tyhjä tila tai teatteritila. Lähes kaikki haastateltavat pohtivat, kuinka esillä olevat teokset ja niiden sisältö antavat oman ulottuvuutensa esityksiin. Takala sekä Mänttari näkevät, että näyttelyissä olevat taidesisällöt ovat kiinnostava ja kiehtovat aspekti, miksi Forum Boxiin ehkä hakeudutaan, vaikka esillä olevat teokset välillä aiheuttaisivatkin haasteita. Anni Rissanen kokee, että tapahtumien esitykset on usein mietitty siten, että niihin sopii taustalle jotain. Hänestä Forum Boxin esitykset ovat sellaisia, jotka jollain tapaa kommunikoivat tilan kanssa, verraten esimerkiksi esityksiin jotka on rakennettu tyhjäan teatteritilaan. Hän sanoo itse pitävänsä tilasta, kuinka se on kaunis ja mukavan rosoinen – *sellainen raakatila*. Rissanen kertoo Forum Boxin olleen hänelle itselleen oikea, aiheeseen sopiva paikka, sillä hänen teoksensa ovat kuinka yhdistää tanssia ja kuvataidetta.

Myös Ilona Valkonen mainitsee esityksen ja tilan vuorovaikutukseen liittyen, kuinka näissä hänen mainitsemissaan kuukausittain toistuneissa performansseissa Forum Boxin tilasta tuli osa esityksiä. Esittävät tapahtumat ovat hetkellisiä, jotka virittävät ja kumuloivat yhtä kohtaa ja antavat siihen niin sanottuja *ristivalotustilanteita*. Valkonen mainitsee erityisesti tilassa järjestettyihin yleistyön työpajoihin yhdistäen:

Esimerkiksi se kun oli niitä värikylylapsia siellä niin onhan se nyt ihan eri tehdä sitä silleen et siel on ikään kuin semmosen uraskaalan toisessa päässä olevan

taiteilijan töitä kuin et mennään johonkin project roomiin mikä on jotenkin painepesurilla pestävä sen jälkeen.

Forum Boxin tunnelma ja estetiikka mielletään haastateltavien keskuudessa yleisesti hyvin ainutlaatuiseksi. Miia Takalan mukaan tilan luonne on sen ulkoisten piirteiden lisäksi varsin poikkeuksellinen ja Sergio Castrillón luonnehtii, kuinka tilan energiassa ja tunnelmassa on hänelle jotain aivan erityistä, kuten myös koko *Boxin* konseptissa.

5.6. Yhteenveto

Taiteidenvälisen toiminnan tekemisen ja kehittämisen syyt

Forum Boxin taiteidenvälisen toiminnan takana ovat vahvasti ideologiset syyt liittyen haluun olla monitaiteinen paikka, jossa eri taidemuotojen ja sen tekijöiden välillä on vuorovaikutusta. Vuorovaikutuksen voisikin sanoa olevan Forum Boxin taiteidenvälisen toiminnan kulmakivi. Toiminnan taustalla on myös laajempi ideologinen halu auttaa vapaan kentän toimijoita tarjoamalla kiinnostava ja vaihtoehtoinen esiintymistila, joille kentällä on kysyntää, mutta joista on samalla pulaa. Taiteidenvälinen toiminta liittyy myös uusien yleisöjen löytämiseen. Ideaalitulanteessa yleisöissä tapahtuisi risteämistä kuvataideyleisön ja muiden taidelajien yleisöjen kanssa.

Organisaatiossa koetaan, että taiteidenväliselle toiminnalle asetetut tavoitteet eivät nykytilanteessa täysin toteudu ja että toiminta ei tavoita koko sitä potentiaalia, mitä sen olisi mahdollista. Toiminnan keskeiset tavoitteet ovat samat kuin tekemisen taustalla olevat syyt. Taiteidenvälinen toiminta koetaan tärkeäksi näistä ideologisista syistä sekä koska se mielletään osaksi Forum Boxin identiteettiä ja toiminta-ajatusta. Toiminnasta saatavat synergiaedut ovat tiedossa liittyen sisältöjen monipuolisuuteen ja uusiin esittämistapoihin, yleisöhyötyihin sekä profiloitumiseen. Muun muassa näistä syistä toimintaa halutaan tehdä jatkossakin sekä kehittää entistä paremmaksi.

Toiminnan nykytila ja siinä olevat haasteet

Taidemuotojen välisen vuorovaikutuksen vajaavaisuus koskee lähinnä tapahtumien osumista meneillä oleviin näyttelyihin esimerkiksi temaattisesti. Tällä hetkellä on satumanvaraista, mitkä taidemuodot ja sisällöt osuvat kohdakkain. Sisällöt tulevat pääasiassa tapahtumajärjestäjien puolelta eikä tulleita tiedusteluja nykyisellään koordinoita näyttelyjä ajatellen. Ei myöskään pystytä ennakoimaan, milloin joku tapahtuma tai järjestäjä hakeutuu Forum Boxiin. Tapahtumajärjestäjät ottavat jonkin verran itse

selvää näyttelyohjelmistosta, sekä ovat kiinnostuneita ottamaan näyttelyjen sisältöjä mukaan omiin esityksiinsä mutta tämä koskee vain osaa toimijoista. Suurimmalta osin toiminta on sen tapaista, että tilassa on samanaikaisesti kaksi taidemuotoa, jotka eivät välttämättä kohtaakaan millään tapaa eikä niiden välillä ei tapahdu vuoropuhelua. Toisinaan, lähinnä sattuman kautta teokset onnistuvat vuorovaikutuksessa ja olemaan yhdessä jotain enemmän. Tapahtumajärjestäjät olisivat kiinnostuneita ottamaan näyttelyn teosten sisältöä enemmän omiin teoksiin mukaan sekä mahdollisesti suunnittelemaan teoksia yhteistyössä näyttelyä pitävien taiteilijoiden kanssa. Toisaalta tapahtumajärjestäjistä myös teosten erillisyys on luontevaa, se ettei niitä edes yritetä sovittaa yhteen. Myös näyttelyä pitävän taiteilijan on mahdollista suunnitella näyttelyn ajalle sellaista toimintaa, joka yhdessä näyttelyn teosten kanssa tekisi kontekstista monitaiteista.

Tekijöiden välinen kommunikaatio tarkoittaa esimerkiksi eri taidealojen toimijoiden tapaamista taiteidenvälien toiminnan, kuten näyttelyn aikana järjestettävän esityksen tiimoilta. Tällä hetkellä tilanne voi olla, että taiteilija ei välttämättä ole tietoinen näyttelynsä aikana olevista tapahtumista tai siitä, että gallerian puolesta on tervetullutta sisällyttää näyttelyyn tapahtumallisia toimintoja sekä tehdä yhteistyötä eri taidemuotojen kanssa. Myöskään tapahtumajärjestäjät eivät kovin usein lähesty näyttelyn taiteilijoita, vaikka heillä olisikin kiinnostusta ymmärtää taiteilijan maailmaa tai laajempi halu suunnitella tapahtuma yhteistyössä näyttelyyn sopivaksi. Tekijöiden välinen kommunikaatio voi olla eri tasoista, sillä kaikki eivät välttämättä ole kiinnostuneita monitaiteisuudesta tai yhteistyön tekemisestä. Vähintäänkin taiteilijat voisivat kuitenkin tavata toisensa ja näyttelyn taiteilija olla tapahtumassa vieraana.

Uusien yleisöjen saaminen on osaksi markkinoinnin resursseihin, kuten tiedotuksen kohdistamiseen ja tapaan liittyvää. Näyttelykävijöiden saaminen tapahtumiin on yksi haasteista mutta esimerkiksi galleriasta näyttelykäynnin yhteydessä saatava tieto tapahtumista ei ole kovin näkyvää tai sitä ei ole laisinkaan esillä. Tapahtumien näkyvyys ja toiminnan sattumanvaraisuus edellyttää kävijöiltä omaa aktiivisuutta tapahtumien löytämisen suhteen. Taidelajien omat yleisöt tulevat monesti galleriaan uutena yleisönä, joka ainakin kertaluontoisesti tarjoaa lisänäkyvyyttä esillä olevalle näyttelylle. Toivottavaa kuitenkin olisi, että myös näistä yleisöistä saataisiin gallerialle uusia aktiivikävijöitä. Yleisöjen risteämisen suhteen tällä hetkellä tilanne näyttäisi olevan niin että galleria saa kävijöitä tapahtumista, mutta ei välttämättä pysty tarjoamaan

omista kävijöistään uusia yleisöjä tapahtumille. Yleisöjen risteämistä tapahtuu pääasiassa vain toiseen suuntaan mutta ideaalitilanne olisi, että liikettä tapahtuisi yleisöjen osalta molempien tahojen puolesta.

Pääasiassa uusien yleisöjen saaminen koskee kuitenkin taiteidenvälisen toiminnan muotoja ja sisältöjä; ohjelmiston monipuolisuutta ja houkuttelevuutta. Tällä hetkellä tapahtumat ovat pääosin marginaalisia, pienten yleisöjen kokeilevia konsertteja ja esityksiä. Piirit näissä ovat pienet ja esimerkiksi improvisaatiomusiikin konserteissa käy lähinnä samoja yleisöjä.

Muutostarpeet

Suurimmaksi muutostarpeeksi Forum Boxissa nimetään ohjelmiston saaminen kokonaisuudessaan sisällöllisesti ja määrällisesti mietitymmäksi. Taiteidenvälistä ohjelmistoa ei tällä hetkellä Forum Boxin omasta puolesta kuratoida tai suunnitella, eikä sen suhteen tehdä taiteellista linjausta. Toiminnasta vastaa pääasiassa näyttelykoordinaattori, joka tulleiden kyselyiden ja käytäntöjen pohjalta, enemmänkin tilavuokrausperiaatteella ottaa tapahtumat Forum Boxille. Toiminnan nykyiseen malliin liittyy myös kokemus siitä, että tapahtumat eivät hyödynnä Forum Boxin tilaa niin paljon kuin olisi mahdollista ja että tapahtumat tulevat toisinaan yleisön eteen enemmän tai vähemmän valmiina, kokeiluasteella olevina.

Yksi muutostarve on oman tapahtumatuotannon lisääminen esimerkiksi vuosittain ja kuukausittain toistuvien tapahtumien; Taiteiden Yön ja Galleriakeski- viikkojen kohdalla, koska niissä koetaan olevan potentiaalia suurempiinkin hyötyihin. Lisäksi olisi tärkeää suhteuttaa tapahtumat määrällisesti osaksi muuta toimintaa; omien varainhankinnanmuotojen, kuten yritys- ja yksityistilaisuuksien rinnalle, sekä molempien rinnakkaisten toimintojen tasaisempaan jakautumiseen eri aikoihin sekä viikko- että kuukausitasolla.

Organisaatiossa näiden toiminta-alueiden kehittämistarpeet ja -mahdollisuudet on havaittu mutta esimerkiksi näyttelytoiminnan asettamien haasteiden ja tarvittavien resurssien pysyessä vakiona, niille ei olla pystytty kovin ratkaisevia muutoksia tekemään. Haasteisiin puuttumista vaikeuttaa myös se, että ei välttämättä tiedetä millaisin toimenpitein asioihin voitaisiin käytännössä vaikuttaa. Keväällä 2017 alkanut strategiatyö asettaa myös taiteidenvälisen toiminnan tarkasteluun, jotta se voisi suhteutua mahdollisiin muihin tuleviin muutoksiin. Laajemmin tehtävän kehitystyön yhtey-

dessä isommat muutokset myös sen suhteen voivat olla samanaikaisesti luontevia tehdä.

Kehityssuunnat

Forum Boxissa sekä tapahtumajärjestäjien keskuudessa on ajatuksia erilaisista kehityssuunnista liittyen toimintaan kokonaisuutena sekä sen tavoitteellisiin osa-alueisiin. Eri näkökulmat ovat tarpeellisia, jotta molempien tarpeet voidaan ottaa huomioon. Forum Boxilla ja tapahtumajärjestäjillä on kuitenkin yhteneviä näkemyksiä siitä, miten toimintaa olisi mahdollista jatkossa toteuttaa niin että molemmat hyötyvät.

Taiteidenväliseen toimintaan liittyen olisi oleellista miettiä mitä ja minkälaisia tapahtumia halutaan ohjelmistoon, miksi ja kenelle, eli toiminnan tarpeita ja tavoitteita. Organisaatiossa on ollut ilmassa uudenlaisia tekemisen tapoja, joka tarkoittaa muun muassa sitä että vakituisen henkilöstön ei välttämättä tarvitse tehdä kaikkea, vaan korostaa enemmänkin yhteisöllistä toimintaa. Tämä voisi toimia esimerkiksi niin että omia osuuskunnan jäsentaitelijoita ja hallituksen jäseniä voitaisiin osallistaa prosesseihin esimerkiksi ideoimisen ja kehittämisen muodossa. Taiteellista linjausta Forum Boxissa tekevät aktiivit voitaisiin ottaa enemmän mukaan esimerkiksi taiteidenvälistä toimintaa kehitettäessä. Mahdollisten linjausten ja muutostoimenpiteiden jälkeen niiden soveltaminen käytännössä ei välttämättä kuormita henkilöstöä yli olemassa olevien resurssien, ellei muutokset ole mittavampia, jolloin on mietittävä isommin esimerkiksi osuuskunnan toimijoiden panosta tai ulkopuolista apua. Yhteistyön tekemistä ehdotettiin lisäksi organisaation ulkopuolisten toimijoiden kanssa, joilla on jo olemassa jokin linkki Forum Boxille. Oman alansa asiantuntijoina he voisivat tuoda kehittämiseen ja ideoimiseen näkökulmaa vapaan kentän puolelta sekä eri taidelajien edustajina.

Taiteidenvälisessä toiminnassa ollaan kiinnostuneita näkemään uusia tekemisen muotoja ja avauksia. Taiteidenvälinen ohjelmistoon haluttaisiin saada dynaamiikkaa ja houkuttelevuutta esimerkiksi itse kuratoimalla sivuohjelmistolla tai näyttelyhaun ja -aikojen muutoksella, jolloin kuukausittaisten näyttelyiden sijaan ohjelmistossa voisi olla tilaa myös eri mittaisille tapahtumallisille projekteille ja teoskokonaisuuksille. Viimeisenä mainitut näyttelyjen järjestämisen muutokset ovat olleet osuuskunnan strategiatyössä esiin tulleita ehdotuksia, jotka mahdollistaisivat myös taiteidenväliselle toiminnalle laajempien tapahtumallisten kokonaisuuksien tekemisen, johon tapahtu-

majärjestäjät ovat ilmaisseet kiinnostuksensa. Kuratoidun sivuohjelmiston, oman tapahtumatuotannon sekä projektiluontoisten tapahtumallisten kokonaisuuksien lisäksi jätettäisiin reagointivaraa kentältä tuleville kyselyille ja koitettaisiin koordinoida niitä paremmin tuleviin näyttelyihin. Tässä gallerialla nähtiin varsin luonnolliseksi aktiivisempi rooli niin tapahtumien ja näyttelyiden kuin tekijöidenkin yhdistäjänä. Tämän kaltaisen toiminnan kautta voi olla mahdollista myös jakaa taiteidenvälisiä tapahtumia tasaisemmin vuoden ajalle. Lisäksi uusien yhteistyömuotojen kautta ohjelmistoon voisi olla mahdollista saada vuosittain toistuvia tapahtumia, jotka samalla laajentaisivat yleisöpohjaa, kuten muodin- ja designin tapahtumaviikot touko- ja syyskuussa.

Taiteidenvälisen ohjelmiston tekotapoja Susanna Petterssonin artikkelin pohjalta esitelin kaksi; toimintaa tukevan ohjelmiston sekä omaprofiilisen ohjelmiston (Ks. s. 74). Toimintaa tukeva ohjelmiston lähtökohtana on esillä olevat näyttelyt ja toiminnan muotoja ovat erimerkiksi näyttelyihin liittyvät keskustelutilaisuudet ja työpajat. Forum Boxin kannalta oleellisempi on kuitenkin omaprofiilinen ohjelmisto, joka voi reagoida näyttelyihin mutta se ei ole niiden sisällöistä tai teemoista riippuvainen. Omaprofiilinen ohjelmisto on tavoitteellista toimintaa, joka vaatii suunnitelmallisuutta ja jolla on oma taiteellinen linja. Sen yhtenä tavoitteena on muun muassa uusien yleisöjen löytäminen ja organisaatioin profiilin rakentaminen. Onnistuakseen omaprofiilinen ohjelmisto vaatii resursseja, sitoutumista sekä pitkäjänteisyyttä, kaikkia joita Forum Boxissa toiminnan kehittämisessä nähdään tarpeelliseksi.

6 KEHITTÄMISEHDOTUKSIA

Opinnäytetyöni Forum Boxin taiteidenvälisestä toiminnasta ei jää nykytilanteen tarkasteluksi ja siinä havaittujen haasteiden ja muutostarpeiden toteamiseksi. Kehittämisehdotuksilla näihin todettuihin haasteisiin ja ongelmakohtiin pyritään konkreettisesti vastaamaan, pyrkimyksenä niiden kautta vaikuttaa toimintaan ja saada aikaan parannuksia.

Nykytilanteen määrällinen kartoitus toimi kehittämistoimenpiteiden suunnittelussa työkaluna ja haastatteluaineisto kattavampana perustana. Organisaatiossa oli näkemyksiä erilaisista kehityssuunnista, joihin toimintaa haluttaisiin jatkossa viedä tai joilla koettiin, että tavoitteiden täyttymistä voitaisiin parantaa. Nämä kehityssuunnat olen mahdollisimman hyvin yrittänyt huomioida toimenpiteissä, sillä ne ovat arvokasta tietoa organisaation sekä vapaan kentän näkökulmasta. Muutama haastatteluissa esitetty kehittämiskohde on kokonaisuutena sen verran suuri, että tämän työn tiimoilta siihen ei ole ollut mahdollista paneutua mutta olen kuitenkin ottanut ne huomioon ja tehnyt niiden osalta jatkotoimenpide-ehdotuksia. Kehittämisehdotuksia ohjaavat lisäksi tausta-aineistossa esitetyt toimintamallit ja näkemykset.

Tässä luvussa tuon esiin heti käyttöönotettavia konkreettisia kehittämisehdotuksia sekä yhden kehityssuunnan. Nämä eivät ole toisiaan poissulkevia, vaan organisaatio voi halutessaan toteuttaa sekä toimenpiteitä että paneutua laajemman kehityssuunnan edistämiseen. Olen tällä tavoin yrittänyt ottaa huomioon organisaation resurssit siten, että toimintaan on heti mahdollista alkaa vaikuttaa ja edetä esimerkiksi toimenpide kerrallaan. Kehittämisehdotuksia ei tarvitse ottaa käyttöön missään tietyssä järjestyksessä. Mikäli organisaatiosta löytyy laajemmin resursseja henkilöstön tai muiden toimijoiden, ajan tai talouden puolesta toimintaa on mahdollista lähteä kehittämään kokonaisvaltaisemmin ja pitkäjänteisemmin muun muassa näiden esitettyjen ratkaisujen pohjalta. Tämä on organisaation omasta halusta ja näkemyksistä kiinni. Olen perustellut lyhyesti tekemäni ratkaisut, vaikka ne pohjautuvatkin suurimmalta osalta työn aiempiin osioihin. Muutamat niistä liittyvät arkipäivän havainnointiin, muihin keskusteluyhteyksiin, omiin oivalluksiin ja niin edelleen.

Markkinointi

Markkinointi nousi haastatteluissa esiin useampaan otteeseen ja liittyi esimerkiksi yleisöjen sekä vapaan kentän toimijoiden tavoittamiseen. Markkinoinnin osalta siinä käytettävät keinot, alustat, kohdentaminen sekä sen ajallinen tekeminen olivat suurimmat ongelmakohdat. Markkinointi on yksi sellainen kohde, joka kaipaisi syvempää perehtymistä. Esitänkin sen tiimoilta jatkotoimenpiteenä *markkinointisuunnitelman* tekemisen, jossa sen osana on nykytoiminnan kartoitus ja vaikuttavuus. Ehdotan muutamia markkinoinnillisia toimenpiteitä, mutta joilla ei ole samanlaista vaikuttavuutta kuin suunnitelmallisella viestintätoiminnalla.

- **Tulevien tapahtumien näkyminen galleriassa**

Tällä hetkellä tapahtumista ei ole tietoa galleriassa näkyvillä. Tämän lisääminen voi olla yksi pieni keino saada aukioloaikojen galleriakävijöitä iltatapahtumiin tai tehdä heidät tietoiseksi taiteidenvälisestä tapahtumatoiminnasta. Muoto voi olla esimerkiksi juliste tai esite.

- **Markkinointiyhteistyö**

Yhteistyö niin tapahtumajärjestäjien kuin yhteistyökumppaneiden kanssa. Monikanavaisuuden kautta laajempaa näkyvyyttä, mutta samalla myös keskitettyä mainontaa (mm. yhteiset Facebook -tapahtumat, ilme, printit jne.).

Yhteistyökumppaneiden kautta on mahdollisuus saada isompia yleisö ja näkyvyys hyötyjä esimerkiksi, jos festivaali tai muu isompi tapahtuma, kuten Juhlaviikot, Design Week, Valoviikot, Flow jne., markkinoivat yhteistyötä osana koko tapahtuman ohjelmistoa. Tällöin esimerkiksi yhteistyössä toteutettu tapahtuma saattaa parhaassa tapauksessa olla yhteistyökumppanin tiedotteissa, nettisivuilla, sosiaalisessa median kanavissa ja printtinä.

- **Forum Boxin nettisivujen *poikkitaide* -osio sekä *poikkitaide* -termi**

Haastattelussaan Alina Mänttari viittasi poikkitaidetermiin ja kuinka se on taiteidenvälisyys kontekstissa problemaattinen. Termillä halutaan viitata siihen, kuinka tapahtuma ja esillä oleva näyttely yhdessä muodostavat poikkitaiteellisen kokonaisuuden. Termi voidaan kuitenkin ymmärtää tarkoittavan, että Forum Boxille tulevan esityksen pitäisi itsessään olla poikkitaiteellinen. Tätä voisi selkeämmin avata nettisivuilla ja mainita, kuinka monenlaiset tapahtumat ovat tervetulleita galleriaan. Nettisivuilla voisi myös tuoda esiin mahdolliset linjaukset tai teemat, mitä toimintaan saatetaan joskus tehdä. Parempi informatiivisuus voi jo sellaisenaan houkutella monipuolisuutta ja uudenlaisia avauksia osaksi ohjelmistoa.

Poikkitaiteellisuus on terminä mielikuvallisesti rikkova, kuten eräs tuottajakollegani toi esille. Siinä on negatiivinen kaiku, kun se poikkasee, rikkoo, lävistää. Tästä assosiativisesta termistä voisikin käyttää yleistermiä taiteidenvälisyys, tai monitaiteisuus, joka sekin toisaalta on hieman harhaanjohtava tapahtumien muotoon liittyen.

- **Omien tapahtumien erottuminen nettisivujen tapahtumaohjelmassa**

Myös tämä oli kollegani tekemä huomio liittyen siihen, miten tapahtumat profiloituvat nettisivujen listauksessa. Mikäli joukossa on itse tuotettua ohjelmaa, se ei erotu kokonaisuudesta, joka taas voi antaa sellaisen kuvan, että kaikki ohjelmisto on Forum Boxin kuratoimaa, tai että mikään ei ole sen omaa ohjelmistoa. Omien tapahtumien kohdalla voisi joko tapahtuman nimen edessä olla *Forum Box*: ja/tai kuvakkeena Forum Boxin logo, jolloin yhdellä sivun vilkaisulla katsojalle selviäisi, miten tapahtumat jakaantuvat.

Tapahtumaehdotus

Tapahtumaehdotus on keskustelunaloitus Forum Boxin ja näyttelyä pitävän taiteilijan kanssa taiteidenvälisestä toiminnasta. Se on enemmän viestinnällinen keino tiedottaa taiteilijoita etukäteen tällaisesta mahdollisuudesta. Mikäli tämä vakiintuu toimintatavaksi, voivat jotkut tekijät miettiä tapahtuman järjestämistä luontevasti jo hakua tehdessä ja näyttelyä suunniteltaessa.

- **Näyttelyhakuun (nykyinen muoto) lisätään tapahtumaehdotus -kohta**

Näyttelyhaun ohjeisiin tai näyttelyhakulomakkeeseen lisätään kohta, johon saa hakuvaiheessa ehdottaa näyttelyn ajalle tapahtumaa (vapaaehtoinen). Kohtaan voi halutessaan lisätä taustoittavan lausekkeen, jossa kerrotaan Forum Boxin halusta mahdollistaa monitaiteisuutta ja taiteidenvälistä yhteistyötä.

Gallerian rooli

Gallerian aktiivisempi rooli vuorovaikutuksen edistäjänä, tuli haastatteluissa esiin liittyen esimerkiksi tapahtumien ja näyttelyiden kohdistamiseen temaattisesti sekä tulleiden tapahtumakyselyiden peilaamista näyttelyihin. Gallerian rooli voi luontevasti lisäksi olla näyttelyn taiteilijan ja tapahtumajärjestäjän yhdistäjä. Tapahtumajärjestäjällä voi esimerkiksi olla kiinnostusta tavata, haastatella tai tehdä laajemmin yhteistyötä näyttelyn taiteilijoiden kanssa mutta eivät syystä tai toisesta itse ota yhteyttä. Aiemmin Forum Boxissa olleet tapahtumajärjestäjät tutustuvat toisinaan myös näyttelyihin

ja ovat kiinnostuneita sisältöjen yhteensovittamisesta. Galleria voisi tapahtumakohdaisesti kannustaa tähän. Tavoitteena on, että osion toimenpiteet muodostuisivat osaksi arkirutiineja.

- **Tapahtumien ja näyttelyiden koordinointi**

Tapahtumakyselyiden peilaaminen näyttelyihin, tapahtumien ja näyttelyiden teemojen koordinointi.

- **Näyttelyn taiteilijan ja tapahtumajärjestäjien yhdistäjä**

Mm. yhteydenotot näyttelyn taiteilijaan tapahtumajärjestäjän puolesta, toimijoiden tapaaminen, näyttelyn taiteilijat tapahtumiin vieraaksi jne.

- **Mahdollisten taiteellisten linjausten soveltaminen**

Mikä taiteidenväliseen ohjelmistoon tehdään linjauksia tai muita rajanvetoja galleria toteuttaa niitä käytännössä.

Tapahtumakalenteri

Tapahtumakalenteri liittyy tapahtumien määrälliseen jakautumiseen; sesonkeihin sekä vuosittain toistuviin tapahtumiin ajatellen taiteidenvälistä toimintaa. Kalenterin kautta on mahdollista ennakoida ja miettiä omaa tapahtumatuotantoa sekä yhteistyökuvioita liittyen esimerkiksi muodin ja designin ym. teemaviikkoihin. Kalenteri vaatii kartoitustyötä uusien tapahtumien ja teemaviikkojen suhteen.

- **Vuoden tapahtumakalenteri**

Tehdään vuoden ajalle kalenteri, johon merkitään kaikki tiedossa olevat vuosittaiset sekä mahdollisuuksien mukaan myös kuukausittaiset tapahtumat. Kalenteria pitää joltain osin 'vuosirungon' tekemisen lisäksi päivittää. Tapahtumia ja teemaviikkoja ovat mm. Taiteiden Yö, Galleriakeskiviikot Juhlaviikot, Valoviikot, Esittävän taiteen teemaviikko, Helsinki Design Week, Helsinki Fashion Week, Flow jne. Lisäksi merkitään sesongit, kuten yksityistapahtumiin liittyvät; häät, valmistujaiset, pikkujoulut. Sama voidaan tehdä myös taiteidenvälisille tapahtumille, jos niiden suhteen on sesonkeja tai suosittuja ajankohtia erotettavissa.

Oma tapahtumatuotanto

Galleriassa on nykyisellään tiettyjä vuosittain ja kuukausittain toistuvia tapahtumia, joista voidaan saada isojakin näkyvyys- ja yleisöhyötyjä. Näkisin, että nämä tapahtumat ovat erityisesti uusien yleisöjen ja profiloitumisen kannalta tärkeitä, ja jotka tuli-

si ottaa paremmin haltuun. Esimerkiksi Taiteiden Yöt ovat vuositasolla kävijämääriltään suurimpia tapahtumia, joissa saattaa illan aikana käydä jopa 200 ihmistä, joista ainakin osan voidaan suurella varmuudella olettaa olevan uusia kävijöitä. Myls Galleriakeskiviikoissa on monesti normaalia enemmän kävijöitä. Esimerkiksi sisällöllisesti kiinnostavan tai uusien tekemisen muotojen kautta juuri näistä tapahtumista saatavat synergiaedut organisaation imagon rakentajana ja monitaiteisena paikkana kannattaa jatkossa paremmin hyödyntää. Oleellista tämän kannalta on, että tapahtumat tuotetaan omasta takaa (ja että ilmenee tapahtuman olevan Forum Boxin järjestämä) tai vaihtoehtoisesti kuratoidaan jotenkin muuten esim. yhteistyönä miettien toiminnan tavoitteita.

• **Tapahtumasuunnittelu**

Tämän toimenpiteen tiimoilta auttaa, jos vuosikalenteri on jo olemassa koska voidaan tehdä paremmin ennakointia ja aloittaa suunnittelu ajoissa. Omien tapahtumien suunnittelu voi tapahtua joko organisaation voimin yhteistyössä tai olla jonkun yksittäisen henkilön vastuulla (toiminnanjohtaja, näyttelykoordinaattori, taiteilijajäsenet). Tähän vaikuttaa tuotetaanko tapahtumaa itse vai kenties vapaalta kentältä tulleiden kyselyiden pohjalta, aktiivisten tapahtumajärjestäjien tai näyttelyä pitävän taiteilijan kanssa yhteistyössä / kuratoiden.

Kävijätutkimus

Jotta taiteidenvälistä ohjelmistoa pystyttäisiin paremmin suunnittelemaan, olisi tärkeää tietää esimerkiksi millaisista sisällöistä ja muodoista kävijät ovat kiinnostuneita ja mikä motivoi heitä tulemaan tapahtumiin. Kokonaisvaltaista kävijätutkimusta ei ole tehty tähän työhön liittyen, vaan kartoitusosiossa kävijöitä tarkasteltiin määriin liittyen ja katsomiskokemusta sivuttiin haastatteluosiossa yleisellä tasolla vain pintapuolisesti. Siksi ehdotan Forum Boxin omaa kävijätutkimusta jatkotutkimukseksi. Tämän kautta voidaan saada arvokasta tietoa koskien koko organisaatiota. Oleellista olisi ensinnäkin kerätä tietoa näyttelykävijöiltä, jotka halutaan saada osallistumaan myös taiteidenvälisiin tapahtumiin aukioloaikojen ulkopuolella; minkälaisia tapahtumista ja esityksistä he ovat kiinnostuneita. Lisäksi olemassa olevista tapahtumayleisöihin liittyen olisi syytä tarkastella mm. minkälaiseksi toiminta mielletään tällä hetkellä, mitä mielikuvia se herättää ohjelmistosta sekä organisaatiosta, mitä muuta siihen kaivattaisiin, mistä saa tietoa tapahtumista jne. Kävijätutkimuksessa on mahdollista käyttää

hyödyksi tämän työn yhteydessä tehtyä kartoitusjakson aineistoa ja tutustua tarkemmin mm. sisäänpääsymaksujen tai ajankohtien vaikutuksiin kävijöihin liittyen.

Taiteidenvälinen ohjelmisto (kehityssuunta)

Forum Boxin taiteidenväliseen toimintaan liittyen ohjelmisto-sanan käyttäminen ei ole täysin perusteltua, sillä ohjelmiston tulisi olla suunnitelmallista ja sillä tulisi lisäksi olla sisällölliset tavoitteet ja mietityt perusteet (Ks. s. 67-68). Toimintaan kuitenkin mieltään organisaatiossa, etenkin jatkon kannalta, sellaisia piirteitä ja tavoitteita, jotka vastaavat *ohjelmallista* toimintaa. Edellä mainituilla kehitysehdotuksilla voidaan tehdä pieniä parannuksia ja vaikuttaa kohdennetusti tiettyihin osa-alueisiin, mutta mikäli halutaan saada aikaan todellista muutosta ja parantaa toimintaa; hyödyntää siinä olevaa potentiaalia ja saada toiminta vastaamaan sille asetettuja tavoitteita on panostettava suurempiin linjoihin. Esittelin haastatteluosiossa Susanna Petterssonin *omaprofiilisen ohjelmiston*, jota käytän sitä mallina tässä osiossa. Sitä sekä haastattelujen aineistoa hyödyntäen luon pääpiirteittäin Forum Boxin ohjelmiston toteuttamiseen liittyvät reunaehdot.

Forum Boxin (omaprofiilinen) ohjelmisto:

- **Taiteellinen linjaus**

Ohjelmistolla tulisi ensinnäkin olla oma taiteellinen linja. Taiteidenväliselle toiminnalle tulee tehdä linjausta samaan tapaan kuin näyttelyohjelmistolle; mitä, minkälaista, miksi, miten, kenelle.

- **Suunnitelmallisuus**

Pitkäjänteinen toiminta tarvitsee suunnitelmallisuutta ja onnistunut toiminta taas pitkäjänteisyyttä. Suunnitellaan miten toimintaa toteutetaan käytännössä; onko kyse pelkästään omasta tapahtumatuotannosta, jota tehdään aktiivisesti itse organisaatiosta käsin; kuratoidaanko tai tehdäänkö jollain muulla tapaa valintaa esim. vapaan kentän tapahtumakyselyistä, aktiivisia linkkejä tai muita yhteistyömuotoja hyödyntäen; onko toiminta kenties yhdistelmä kaikkia näitä.

- **Resurssit**

Henkilöstö-, aika- ja taloudelliset resurssit. Kuka tekee ja mitä; henkilökunta, taiteilijajäsenet, harjoittelijat, palkattu henkilö, työryhmä? Millä ajalla; vapaaehtoisena, osana arkityötä, palkkatyönä? Millä rahalla; onko varoja omasta takaa, haetaanko apurahaa?

- **Verkostot ja aktiiviset linkit**

Hyödynnetään olemassa olevia linkkejä ja verkostoja etenkin ohjelmiston muodostamisen alkuvaiheessa; gallerian aktiiviset tapahtumajärjestäjät, omat linkit eri aloille ja niiden tekijöihin. Yhteistyön tavoitteena vähentää kuormittavuutta, lisätä monipuolisuutta ja uusia tekemisen muotoja. Parhaassa tapauksessa aktivoi eri kentän toimijoita hakeutumaan itse Forum Boxille; puskaradio.

- **Tavoitteet**

Mikä on taiteidenvälisen toiminnan tehtävä? Mitä sen avulla halutaan saavuttaa ja miten tuloksellisuutta voidaan mitata? Mielikuvallisiin ja profiilin muutoksiin liittyy mm. näkyvyys, uudet yleisöt, uudet tapahtumajärjestäjät. Tavoitteiden toteutumista voidaan tarkkailla esim. kyselyillä ja median, kävijämäärien ja eri tapahtumien seurannan kautta.

7 TUTKIMUKSEN TARKASTELU

Opinnäytetyössäni tarkastelin Forum Boxin taiteidenvälistä toimintaa; sen nykytilaa sekä siinä olevia haasteita ja muutostarpeita. Työlle oli ilmennyt tarve, koska Forum Boxissa ei koettu taiteidenvälisen toiminnan nykyisellään vastaavan sille asetettuja tavoitteita. Tutkimuksen tavoitteena oli ensinnäkin muodostaa toiminnasta kokonaiskuva kartoitustyön avulla, jonka kautta saadaan tietää millaista taiteidenvälinen toiminta Forum Boxissa on, mistä se muodostuu, mikä on sen volyymi ja mitkä ovat sen erityispiirteitä. Kartoitus on perustuu toiminnan määrälliseen tarkasteluun. Lisäksi tavoitteena oli selvittää taiteidenvälisessä toiminnassa olevat ongelmakohtat ja miksi sille annetut tavoitteet ei täyty. Haasteita ja muutostarpeita selvitettiin laadullisella tutkimuksella. Tämän nykytilan kokonaisvaltaisen tarkastelun lisäksi opinnäytetyön pyrkii tarjoamaan organisaatiolle kehittämisohdotuksia, joilla sen on mahdollista reagoida näihin identifioituihin ongelmakohtiin ja siten vaikuttaa toimintaan.

Nykytilan kartoituksesta saatiin arvokasta tietoa, jota organisaatiolla ei toiminnasta aikaisemmin ole ollut. Aineistosta tehdyt tulkinnot kertovat varsin kattavasti taiteidenvälisestä toiminnasta, ei ainoastaan tarkastelun aikaväliltä, vaan yleisesti sen toimintamuodosta ja siihen vaikuttavista tekijöistä. Kuuden vuoden otanta oli tässä mielestäni varsin riittävä. Kartoituksen kautta uskon, että taiteidenvälinen toiminta asettuu kokonaistoiminnan kannalta hieman eri valoon nyt, kun ollaan tietoisia sen volyymista sekä ehkä osuuskunnan toimijoiden joukossa tullaan olemaan myös laajemmin tietoisia siinä olevassa potentiaalista. Kartoitukseen kerätyistä tiedoista on mahdollista tehdä jatkotutkimuksia keskittyen esimerkiksi vielä tarkemmin siitä johdettaviin kävijätietoihin, ja myös laajempi kävijätutkimus voisi olla hyödyllistä toteuttaa.

Laadullinen tutkimus tarjosi näkemyksiä toimintaan organisaation sisältä sekä vapaalta kentältä. Koen, että jo erilaisten kokemusten esiintuominen toimintaan liittyen on arvokasta, koska toimijalla ei ehkä ole ollut täysin tiedossa, mitä haasteita siinä on käytännön arkityön kannalta, mitä laajempia ajatuksia siihen liitetään tai mikä on tapahtumajärjestäjien kokemus erityisesti Forum Boxin mutta myös vapaan kentän toiminnan kontekstissa. Mikäli toimintaa halutaan tulevaisuudessa kehittää paremmaksi, voisi se olla vaikeaa pelkästään yhdestä näkökulmasta. Primääriaineistoon oltaisi voitu ottaa hieman suurempi määrä haastateltavia, etenkin Forum Boxin jäsenten osalta. Forum Boxin strategiapäiville osallistuminen sekä strategiaryhmän muis-

tiinpanoihin tutustuminen taustoittivat kuitenkin jonkin verran jäsenistön taiteidenväliseen toimintaa liittyvää ajatusmaailmaa, jonka en nähnyt poikkeavan haastateltujen näkemyksistä.

Kehittämisehdotukset pyrkivät olemaan konkreettisia toimenpiteitä toiminnan potentiaalın hyödyntämiseen sekä nykytilassa oleviin ongelmakohtiin liittyen. Ehdotetut toimenpiteet on johdettu kerätyn aineiston pohjalta, jolloin niiden pitäisi kohdistua suoraan havaittuihin ongelmiin ja vaikuttaa niihin. Suurimmalla osalla kehittämisehdotuksista ei yksinään oletettavasti ole kovin suurta vaikutusta eivätkä ne aiheuta perustavanlaatuisia muutoksia toiminnan nykytilaan, mutta kokonaisuudessaan käyttöönotettuna muutosta voidaan olettaa tapahtuvan, varsinkin suunnitelmallisimpien kokonaisuuksien osalta, joille asetetaan omat tavoitteet.

Mainitsin aiemmin tutkimuksen toteutus -osiossa, kuinka olen täysin ulkopuoliseen tutkijaan nähden hieman erilaisessa asemassa, koska olen ollut Forum Boxissa harjoittelussa sekä töissä osa-aikaisesti. Lähtökohtaisesti en ole kokenut tätä ongelmaksi enkä lähestymistapaani sen tiimoilta subjektiiviseksi. Vaikka tunnen organisaation käytäntöjä, en tiennyt paljoakaan taiteidenvälisestä toiminnasta ja jouduin käyttämään paljon aikaa siihen perehtymiseen eri lähteistä. Työ on kaiken kaikkiaan rakentunut vahvasti aineistolähtöisesti, koska vasta sen kautta olen oppinut ymmärtämään tutkittavaa kohdetta kunnolla ja eri näkökulmista. Lisäksi uskon, että jokaisella on mistä tahansa tutkittavasta asiasta jonkinlaiset ennakkokäsitykset. Tämän asian tiedostaminen ja huomioon ottaminen kertoo mielestäni luotettavuudesta tutkimuksen tekemistä ja tuloksia ajatellen. Kaikki tutkimuksessa tehtävät tulkinnat ja johtopäätökset on tehty keräämäni aineiston ja tausta-aineisto pohjalta.

Opinnäytetyössä tarkasteltava Forum Boxin taiteidenvälinen toiminta on kyseisen organisaation yksi toiminnan osa-alue mutta kokisin, että työ on siitä huolimatta mahdollista liittää laajemmin toimintakenttään. Työ pystyy tarjoamaan myös yleisellä tasolla katsauksen taiteidenväliseen toimintaan galleriakontekstissa. Uskallan väittää, että taiteidenvälistä toimintaa ei ole ainakaan Suomessa tutkittu galleriaympäristössä samalla tavalla tai yhtä kokonaisvaltaisesti. Toimintaa ei ehkä toteuteta Suomen gallerioissa samanlaisella jatkuvuudella tai laajuudella kuin Forum Boxissa, joka voi olla yksi syy siihen, että en löytänyt gallerian taiteidenväliseen toimintaan liittyvää aiempaa tutkimusta tai oikeastaan muitakaan julkaisuja. Niiden kohdalla, jotka löysin sisäl-

lössä oli kyse yksittäisten tapahtuman tai tietyn taidelajin esityksen toteuttamisesta galleriatilassa, mutta ei esimerkiksi siellä esillä olevan näyttelyn yhteydessä tai nykytaiteeseen rinnastuen. Hieman samaan tapaan kuin itse sovelsin tausta-aineistoa liittyen museokontekstiin, tämä tutkimus voi olla sellaisten toimijoiden hyödynnettävissä, jotka tekevät vastaavanlaista toimintaa, ja ovat kiinnostuneita sen kehittämisestä. Voihan olla, että toiminnassa olevat haasteet ovat suhteellisen vakiot ja tämä työ pystyy siten tarjoamaan joko oivalluksia niihin liittyen tai suoria käyttökelpoisia ratkaisuja toiminnan muuttamiseen.

Olen esitellyt tutkimuksen tulokset Forum Boxin hallituksen kokouksessa, jossa työ otettiin erittäin hyvin vastaan. Kävimme esittelyn yhteydessä keskustelua muutamista työssä esiin nousseista seikoista, esimerkiksi kartoitusjakson aineisto ja siitä johdetut määrälliset jakaumat tarjosivat hallituksen jäsenille kuvaa toiminnasta kokonaisuutena ja sitä suhteutettiin näyttelytoiminnan volyymiin muun muassa eri toimintojen kävijämääriä arvioitaessa. Myös oma tapahtumatuotanto ja taiteidenvälisen toiminnan syyt, eritoten perustamiskirjassakin mainittava ajatus tilasta kaikille taiteille nousivat keskustelun aiheiksi. Pidempään keskusteluun työ tuloksista ei ollut aikaa. Esitetyt kehittämis ehdotukset nostivat kuitenkin esiin osuuskunnan jäsenten osallistumisen toiminnan kehittämiseen ja ideointiin jatkoa ajatellen, johon liittyen taiteidenvälistä toimintaa koskevan työryhmän perustamista pohdittiin. Mikäli työryhmä perustetaan ja toimintaa aletaan enemmänkin kehittämään myös minut saatetaan tämän työn tiimoilta, kyseiseen toimintaan perehtyneenä pyytää mukaan, jolloin työn tuloksia voidaan päästä hyödyntämään isomminkin. Muutamia ehdotettuja jatkotoimenpiteitä, jotka mainitsin kehittämis ehdotuksissa, olivat kävijätutkimuksen sekä markkinointisuunnitelman teettäminen.

LÄHTEET

Aromaa, Jonni 2018. Teattereille ja orkestereille esitetään määräraikaista valtionrahoitusta – tanssin ja sirkuksen asema huolettaa. 17.1.2018 YLE. <https://yle.fi/uutiset/3-10025104> (Viitattu 13.4.2018)

Eskola, Jari & Saarela-Kinnunen Maria 2010. Tapaus ja tutkimus = tapaustutkimus?. Teoksessa Juhani Aaltola & Raine Valli (toim.) Ikkunoita tutkimus-metodeihin I. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. Jyväskylä: PS-kustannus, 189-199.

Eskola, Jari & Vastamäki, Jaana 2010. Teemahaastattelu: Opit ja opetukset. Teoksessa Juhani Aaltola & Raine Valli (toim.) Ikkunoita tutkimus-metodeihin I. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. Jyväskylä: PS-kustannus, 26-44.

Eskola, Jari 2015. Laadullisen tutkimuksen juhannustaiat. Laadullisen aineiston analyysi vaihe vaiheelta. Teoksessa Raine Valli & Juhani Aaltola (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. PS-kustannus: Jyväskylä. 185-206.

Forum Box toimintasuunnitelma 2017-2018.

Forum Box 2020-strategia. 2018.

Halmetoja, Veikko 2014. Kierrättämällä kerroksellisuutta taidetiloihin. Teoksessa Emmi Kattelus & Nina Toppila (toim.) Tehkää tilaa taiteelle! : Forum Box 15–vuotta. Helsinki: Forum Box. 20-26.

Hyrkäs, Antti 2007. Taiteen kentän kaksoisagentit. Galleriat talouden ja taiteen yhdistäjinä. Sosiologian laitos, Helsingin yliopiston valtiotieteellinen tiedekunta. Pro gradu –tutkielma.

Kananen Jorma 2012. Kehittämistutkimus opinnäytetyönä. Kehittämistutkimuksen kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja.

Kantokorpi, Otso. Uneksinnan turvapaikka.

<http://www.forumbox.fi/fi/historia/> (Viitattu 20.12.2017)

Kantokorpi, Otso 2014. Kun taide *ei* ole yksinäistä työtä. Teoksessa Emmi Kattelus & Nina Toppila (toim.) Tehkää tilaa taiteelle! : Forum Box 15–vuotta. Helsinki: Forum Box. 32-51.

Kiviniemi, Kari 2015. Laadullinen tutkimus prosessina. Teoksessa Raine Valli & Juhani Aaltola (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. PS-kustannus: Jyväskylä. 74-88.

Koskinen, Maija 2017. Kokemuksen mahdollisuus. Teoksessa Ilpo Hakasalo & Maija Kosinen & Arja Roivainen (toim.) Ensemble : musiikin ja kuvan kohtaamisia tilassa. Lönnströmin taidemuseo: Rauma. 2.

Kuusamo, Altti 1997. Tapaamme vielä. Kuvataide ja musiikki. Teoksessa Ilpo Hakasalo & Maija Kosinen & Arja Roivainen (toim.) Ensemble : musiikin ja kuvan kohtaamisia tilassa. Lönnströmin taidemuseo: Rauma. 3-5.

Mänttari-Buttler, Alina 2010. Helsingin galleriakenttä, kentän muutokset ja positiot vuosina 1983–2009. Filosofian, historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitos, Helsingin yliopisto. Pro gradu –tutkielma.

Opetus ja kulttuuriministeriö 2016. Taidenäyttelyiden järjestämiseen liittyvistä sopimus- ja korvauskäytännöistä. Työryhmän loppuraportti. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2016:4.

Opetus ja kulttuuriministeriön tiedote 2017. Nykysirkus valtiosuuden piiriin. Opetus- ja kulttuuriministeriö 16.1.2014. http://minedu.fi/artikkeli/-/asset_publisher/nykysirkus-valtiosuuden-piiriin (Viitattu 13.4.2018)

Pekkarinen, Jenni 2017. Taidegallerioiden ja -tapahtumien vuositilastointi. Tilastotieto alan kehittämisen työkaluna ja seurannan välineenä. Kulttuurituotannon koulutusohjelma, Humanistinen ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö.

Pettersson, Susanna 2004. Museo, monitaidekeskus, mielentila. Taiteiden toiminta museossa. Teoksessa Marjatta Levanto & Susanna Pettersson (toim.) Valistus/museopedagogiikka/oppiminen. Taidemuseo kohtaa yleisönsä. Valtion taidemuseo, taidemuseoalan kehittämissyksikkö KEHYS. Hämeenlinna: Karisto, 99-114.

Pulkkinen, Miisa 2018. Taike kiristää yhteisögallerioiden tukiehtoja – galleriavuokrista pitää luopua. Taiteilijalehti 16.2.2018. <http://taiteilijalehti.fi/taike-kiristaa-yhteisogallerioiden-tukiehtoja-galleriavuokrista-pitaa-luopua> (Viitattu 9.4.2018)

Saarela, Annamaija 2011. Valtakunnallinen klubi- ja aluekiertohanke VAKA. Loppuraportti. Helsinki: Suomen Muusikkojen Liitto ry.

Taimiaho, Sonja 2011. Taiteidenvälisyys taidemuseoympäristössä.

Katsaus Ateneum-salin taiteidenvälisen toiminnan keskeisiin merkityksiin tekijöiden ja kävijöiden haastattelujen näkökulmasta. Jyväskylän yliopisto. Pro gradu – tutkielma.

Tuominen, Nelli 2018. Uusia gallerioita avautuu ympäri Suomen - myös Turkuun puuhataan uutta taidehallia. Taiteilijalehti 28.3.2018. <http://taiteilijalehti.fi/uusia-gallerioita-avautuu-ympari-suomen-mynos-turkuun-puuhataan-uutta-taidehallia> (Viitattu 8.4.2018)

Uimonen, Anu 2000. Suomen ensimmäinen taidesalonki. Helsingin Sanomat 26.11.2000. <https://www.hs.fi/sunnuntai/art-2000003929432.html> (Viitattu 6.4.2018)

Veirto, Tuija 2016. "Toisia lopettaa mutta toisia tulee tilalle" - Galleriakentällä on nyt liikettä. YLE 20.4.2016. <https://yle.fi/uutiset/3-8812930> (Viitattu 6.4.2018)

Väyrynen, Tanja 2015. Toisenlainen galleria. Käyttötarkoituksen muutossuunnitelma liiketilaan. Muotoilun koulutusohjelma, Lahden ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö.

HAASTATTELUT

Castrillón, Sergio 17.8.2017. Helsinki

Mänttari, Alina 11.7.2017. Helsinki

Rissanen, Anni 8.9.2017. Mynämäki/Helsinki

Takala, Miia 28.6.2017. Helsinki

Valkonen, Ilona 24.8.2017. Helsinki

LIITE 1

HAASTATTELUKYSYMYKSET

Kysymykset Forum Boxin henkilökunnalle

- Toimenkuva
- Kauanko ollut Forum Boxissa töissä
- Millainen on Forum Boxin tämän hetkinen poikkitaiteellinen ohjelmisto /
- Mitkä tai millaiset tapahtumat kuuluvat poikkitaiteelliseen ohjelmistoon
- Miksi ohjelmistoa halutaan järjestää?
- Ohjelmistossa/toiminnassa olevat haasteet)
- Millainen Forum Box on poikkitaiteellisen toiminnan paikkana?
- Mitä kautta tapahtumajärjestäjät tulevat Forum Boxiin?
- Tunteeko kuinka hyvin vapaan toiminnan kenttä?
- Miksi toimintaa halutaan kehittää?
- Miten itse kehittäisi ohjelmistoa?
- Miten toiminta koetaan hallituksessa/strategiaryhmässä/osuuskunnassa yleisesti?
- Sitoutuminen kehittämiseen/muutokseen osuuskunnassa?

Lisäksi näyttelykoordinaattorille esitetyt:

- Minkä verran työskentelee poikkitaiteellisten tapahtumien parissa?
- Mitkä tapahtumat suosituimpia?
- Kuinka paljon tapahtumia vuositasolla?

Kysymykset tapahtumajärjestäjille

- Toimenkuva/ammatti/mitä tekee päätoimisesti tällä hetkellä
- Milloin ensimmäinen esitys Forum Boxissa/ kauanko pitänyt esityksiä
- Kuinka monta esitystä pitänyt?
 - Miksi pitää paikasta
 - Miten kuvailisi Forum Boxia esittävien taiteiden paikkana?
- Miten alunperin päätynyt Forum Boxille?
- Missä muualla esiintyy tai järjestää esityksiä?
- Missä järjestää eniten esityksiä ja miksi siellä?
- Onko jotain mitä toivoisi olevan Forum Boxissa olevan paremmin?
- Onko esityksissä tehty yhteistyötä taiteilijoiden kanssa
 - Onko taiteilija kutsuttu esityksiin/mitä mieltä on taiteilija-yhteistyöstä?
- Onko tilassa olevalla taidenäyttelyllä vaikutusta esitykseen?
- Mikä paikka voisi tarjota hyviä käytänteitä Forum Boxille?
- Ovatko esitysten yleisöt usein samoja Helsingissä?
- Onko tärkeää että paikka voi tarjota uusia yleisöjä
- Pysyvätkö yleisömäärät samoina Forum Boxissa, entä muualla?
- Millaista kehitystä toivoisi toimintakentällä tapahtuvan muuten/yleisesti?
- Millaisia ovat esittävien taiteiden ja vapaiden ryhmien esiintymismahdollisuudet?
- Pitääkö Forum Boxin kaltaisia tiloja (kuinka) tärkeänä esiintymismahdollisuuksien kannalta?

Kysymykset Forum Boxin jäsenille

- Nimi, titteli, koulutus, pääasiallinen toimi tällä hetkellä?
- Kauanko ollut Forum Boxissa jäsenenä/hallituksessa
- Minkälaisena näkee Forum Boxin poikkitaiteellisen ohjelmiston tällä hetkellä?
 - Mitä haasteita, puutteita siinä on? Entä vahvuuksia ja hyviä puolia?
- Miksi poikkitaiteellista tapahtumia on tärkeää järjestää nyt ja jatkossa?
- Kuinka tärkeänä osana toimintaa pitää taidenäyttelyjen rinnalla?
- Missä paikoissa kokee että vastaavaa toimintaa järjestetään toimivasti/onnistuneesti?
- Mistä voisi 'lainata' hyviä käytäntöjä Forum Boxille?
- Poikkitaiteellinen ohjelmisto noussut esiin kehittämistapaamisissa; kuuluko se myös Forum Boxin tulevaisuuden visioihin?
- Onko poikkitaiteellinen ohjelmisto osa Forum Boxin tulevaisuuden profiilin kirkastamista?
- Kokeeko että poikkitaiteellisella ja tapahtumilla on välillinen vaikutus myyntiin toimijan kiinnostavuuden kautta?
 - Mitä se voisi käytännössä tarkoittaa sisältöä ajatellen?
 - Entä käytännön järjestämisessä; vuosikalenteri, tilajako, aktiiviset tekijät, yhteistyö?
- Millaisia ideoita on toiminnan järjestämistä ja kehittämistä ajatellen?
- Voisiko toimintaan yhdistää jäsenkuratointia/ teosehdotusta/ nykyistä vapaata järjestämistapaa esiintyjien puolesta?

LIITE 2

Taiteidenväliset tapahtumat 2017-2012

YHTEISMÄÄRÄT / VUOSI / 2017-2012/ KÄVIJÄT

vuosi	Tapahtumia	Tapahtumailtoja	Kävijämäärät	Kävijät merkitty/vuoden illat	Merkityt kävijät %
2017	14	15	413	13/15	87 %
2016	15	25	536	22/25	88 %
2015	16	23	451	18/23	78 %
2014	19	39	697	24/39	62 %
2013	13	31	604	28/31	90 %
2012	15	54	363	18/54	33 %
Kaikki	92	202	3587		
ka*	15	31	511		

*Keskiarvoon ei kannata fakluaattisesti suoran keskiarvonlaskennan pohjalta luottaa, sillä kävijämääriin vaikuttaa monet tekijät ja joidenkin vuosien merkinnät ovat puutteellisia. Vuoden sisällä joissain tapahtumissa on lisäksi poikkeuksellisen suuria kävijämääriä verrattuna useimpiin vuoden tapahtumailtoihin, joista suurin osa kävijämääristä kuitenkin koostuu.

LIITE 3

Taiteidenväliset tapahtumat 2012-2017

TAIDELAJIT tapahtumat/tapahtumaillat

Vuosi	musiikki	illat	teatteri	illat	tanssi	illat	performanssi	illat	muut	illat	seminaarit/ke skustelut	illat	Taidelajien tapahtumat*	Taidelajien illat
2017	7	8	0	0	3	3	2	2	1	1	1	1	14	15
2016	6	6	2	5	1	3	2	1	3	9	2	2	16	25
2015	10	12	0	0	2	6	0	0	3	4	1	1	16	23
2014	9	10	2	10	5	14	0	0	5	5	1	0	22	39
2013	5	2	4	19	1	2	2	2	4	4	2	2	18	31
2012	1	1	4	31	1	1	5	13	5	7	1	1	17	54
	38	39	12	65	13	29	11	18	21	30	8	6	103	187

* Taidelajien iltojen määrä on sama kuin yhteenlasketut tapahtumaillat (187). Tapahtumien yhteismäärässä on kuitenkin pieni ero (92, 103), sillä joissakin tapahtumissa on ollut samanaikaisesti useamman taidelajin 'tapahtuma'. Kokonaistapahtumissa on tarkasteltu tapahtuman ns. yläotsikkoa, kokonaistapahtumaa erottelematta sisältöjä. Taidelajien tarkastelussa tämä tulee kuitenkin muutamien kohdalla esiin, koskien lähinnä esitysten yhteydessä järjestettyjä seminaareja tai myyjäisten kanssa pidettyjä konsertteja. Nämä heitot eivät kuitenkaan vaikuta kokonaistarkasteluun tai niistä tehtyihin hypoteeseihin ja johtopäätäksiin.

Improvisaation osuus musiikin tapahtumista			
2017	7	4	57 %
2016	6	6	100 %
2015	10	9	90 %
2014	9	7	78 %
2013	5	3	60 %
2012	1	1	100 %
	38	30	79 %

LIITE 4

Taiteidenväliset tapahtumat 2017-2012

KÄVIJÄMÄÄRÄRYHMÄT

KÄVIJÄMÄÄRÄ	TAPAHTUMIEN LKM	KÄVIJÄMÄÄRÄ	TAPAHTUMIEN LKM
1-5	9		
6-15	45	6-35	94
16-25	30		
26-35	19		
36-45	6		
46-55	4	35-75	15
56-65	3		
66-75	2		
76-85	1		
86-200	5	76-200	6

KÄVIJÄMÄÄRÄT LASKENNALLINEN*

vuosi	100 %	TAPAHTUMILLAT
2017	450	15
2016	581	25
2015	506	23
2014	1070	40
2013	692	31
2012	944	54
Kaikki	4243	
ka	707	

* Kävijämäärät on laskettu hyödyntäen tiedossa olevia kävijämääriä, iltoja joita merkinnät koskevat sekä tietoa poikkeuksellisen suurista kävijämääristä (kävijämääräryhmittely). Laskukaavat eri vuosien kohdalla ovat: **2017**: $(413-142-65)/11*13+142+65$,
2016: $536-130-75-45)/19*22+130+75+45$,
2015: $(451-110-85-50)/15*19+110+85+50$,
2014: $(758-200-100)/22*37+200+100$,
2013: $(639-75-52-50-40)/24*27+75+52+50+40$,
2012: $(363-60-45)/16*52+60+45$